

FLOTTANS MÄN

KAMRATSKAP

ÖRLOGSTRADITION

SJÖFÖRSVAR

Nr 4 2018

FLOTTANS MÄN

Tidskrift för Flottans Mäns Riksförbund

Nr 4 dec 2018

Årgång 84

ISSN 0015-4431

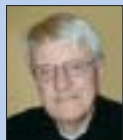
Förbundets Høge Beskyddare:

AMIRALEN H.M KONUNG CARL XVI GUSTAF

Rikshedersordförande:

Jens Nykvist

MARINCHEF

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE:

Olle Melin - bmelinolle@gmail.com

Tel 070-530 01 77

Författarevägen 9, 371 63 LYCKEBY

GRAFISK FORMGIVNING:

Dag Åshage - epost: paul.assar@gmail.com

Tel 0708-322 813

Fasanvägen 4, 370 30 RÖDEBY

TRYCKERI: Printfabriken, Karlskrona

PRENUMERATION:

Kontakta kansliet. Kostnad 200 kronor/år. 4 nummer.

Kostnad lösnummer 60 kronor.

ANNONSER:

Kontakta Anne-Louise Fröding, 054-86 06 83, 070-522 14 73

Epost: annelouise.froding@gmail.com

Kontakta Bo Schagerberg

Epost: bo.sch@bredband.net

070-521 44 39

KANSLI:

Teatergatan 3, 111 48 Stockholm

Tel: 076-7786870

Öppet tisdagar 09-16

Internet: www.flottansman.se

Adress e-post: riksforbundet@flottansman.se

PLUSGIRONUMMER:

Riksförbundet: 5 88 19-4

Stora Tratten 35 80 22-2

FLOTTANS MÄNS RIKSFÖRBUND

Tillförordnad ordf: Örlogskapten Göran Löfgren

Tel: 070-495 80 14

V.ordf: Krister Hansén

Tel: 070-381 03 12

Sekr och informationsansvarig:

Elektroingenjör Bo Schagerberg Tel: 070-521 44 39

bo.sch@bredband.net

Kanslichef: Örlogskapten Lennart Bresell

Tel kansliet: 076-778 68 70 Tel hem: 070-774 31 83

lennart.bresell@telia.com

STORA TRATTEN (Arrendator LoF Stockholm)

PL 326, 130 25 Ingmarsö Tel: 070-20 30 743

Telefontid juni-augusti 09-10, 17-18

Ur innehållet:

Ledaren	3
Till sjöss första gången med ubåt	4
Här lagas specialkost	5

4. sjöstridsflottiljen	6-7
HMS Vanadis	10-11
Trident Juncture	12-13
Ektimmer och linjeskepp	15
Bokhörnan	16-18
Vad en gammal bild kan berätta	20-21
En Marin för Sverige	22-23
Flottans Män jubileer	24-27
God Natt och Kurrholmen	32-35

Sjöinfokompaniet	36-37
------------------	-------

Sveriges första och största militära sjukhus	40-41
--	-------

Lokalföreningarna	42-51
-------------------	-------

Omslagsbild:

Två sjövetter ur 3.sjöstridsflottiljen har under hösten deltagit i en Natoövning i norska farvatten.

Foto Alexander Gustavsson/Försvarsmakten

Nummer 1 2019 utkommer i mars. Manusstopp den 15 febr.

Göran Löfgren tillförordnad förbundsordförande

Det är med stor ödmjukhet, jag påbörjat mitt uppdrag som tillförordnad förbundsordförande i Flottans Män, ett uppdrag som gäller fram till Rikssårmötet 2019.

Här följer en kort presentation av mig själv. Jag är 68 år och gift med Kerstin. Jag har tjänstgjort som divisionschef för minförband i sex år, varit facklig förtroendemann på heltid i Marinens Officersförening Syd i tio år. Jag avslutade min tjänstgöring i Marinbasstaben under mina sex sista år som aktiv. Jag är ordförande i Flottans Män Karlskrona sedan sju år tillbaka och är inne på mitt fjärde år i förbundsstyrelsen.

Johan Forslund hade vid sin bortgång 30 juli, varit vår förbundsordförande i drygt tio år. Johan har under denna tid satt en stark prägel på förbundet genom sitt starka, raka ledarskap och sin stora marina kompetens och lagt ut en stabil kurs med ledorden **Örlogstradition- Sjöförsvar** och inte minst **Kamratskap** som ingångsvärden. Det gäller nu för mig och styrelsen att "hålla kursen" och föra vår verksamhet framåt med våra ledord som styrmarke.

Rikssårmötet 2019 planeras av våra lokalföreningar i Norrköping och Västerås och genomförs 26-28 maj på färja mellan Stockholm och Helsingfors. Mera om detta kommer du att kunna läsa i FM Tidskrift nr 1, 2019.

Temat vid 2019 års Rikssårmöte är "Flagg och Heders" och dess implementering i våra lokalföreningar samt lokalföreningarnas fördelning till förband och deras möjlighet att ge oss stöd.

Som en erfarenhet av årets lokalordförandekonferens 2018, kommer vi att öka tiden för föredragningarna så att alla hinner tala till punkt. Detta innebär emellertid inte, att man kan sväva ut i sina inlägg, utan dessa måste vara korta och kärnfulla såsom tidigare.

En fredagseftermiddag i november 2019 är det åter dags för Flottans Mäns symposium. Det första symposiet genomfördes på försvarshögskolan 2012 under rubriken "Pansarbåtsinsamlingen 1912". Nästa symposium var förlagt till Sjöhistoriska museet 2015 och denna gång var ämnet "Jagarköp i krig 75 år."

Denna gång kommer symposiet åter att genomföras på Sjöhistoriska museet och tidpunkten blir en fredag under november månad. Ansvarig projektledare för symposiet är Örjan Sterner. Kvällen avslutas med en middag på museet.

Påföljande dag, under lördag förmiddag, genomförs en Lof-konferens och mera om denna kommer i senare utgåva av tidskriften

Rådande svårigheter med regeringsbildningen är inte

positivt för Försvarsmakten. I skrivande stund talar det mesta för att det blir övergångsregeringen, som kommer att lägga fram ett budgetförslag för 2019. Detta förslag får därför inte innehålla några tydliga partipolitiska förslag, vilket kommer att få negativa konsekvenser för Försvarsmaktens och Flottans utveckling. Flera partier, har i valrörelsen utlovat kraftiga ökningar avseende försvarsanslagen vilket nu kan komma på skam och därmed fördröja materielanskaffning, övningsverksamhet m.m..

Fler ytsridsfartyg behövs, liksom en tredje ubåt modell A26 samt transport- och stödfartyg och ett nytt torpedbärningsfartyg. Härutöver behövs en utveckling av Amfibiesystemet. Beslut om projektering av en ny ubåt modell A30 måste tas, så att anskaffning kan ske 2031 och framåt.

Det handlar nu om en långsiktig vilja att stärka våra Marinstridskrafter!

Avslutningsvis vill jag tillönska alla läsare av vår tidskrift En God Jul och Ett Gott Nytt År!

Till sjöss för första gången med en ubåt, reflexioner av ubåtsmatrosen Daniel Olsson

Det är dagen innan första ubåtsköret. Jag står och ser över min personliga materiel. Skyddsmask, skyddsutrustning, förstärkningsplagg, tandborste, extra strumpor. Check! Allt packat. 11 månader efter starten av grundutbildningen och det är nu, man får göra det, man väntat på. Åka ubåt!

Dag 1

Det är nu dagen D och vi står uppställda på kajen och går igenom, vad som ska ske under köret. Många tankar flyger runt i huvudet. Hur känns det, när man dyker? Kommer jag ihåg, allt jag behöver? Tänk om det eller det händer? Jag hinner inte tänka mycket mer, innan det är dags för uppstart av båten och förberedelser för att lägga loss. De olika tjänstegrenarna börjar jobba för fullt och det är många saker, som ska göras, startas upp, kontrolleras, för att ubåten ska kunna verka för fullt och vi ska kunna kasta loss.

När allt är klart, kastar vi loss och ubåten rör sig ut ur örlogshamnen. Till en början märker jag inte, att vi rör på oss, men efter ett tag, när ubåten kommit ut på något större och öppnare vatten, känner man, hur det börjar gunga så smått. Ubåten rör sig väldigt annorlunda jämfört med ytfartygen. Det är en långsammare gungning, och det rör sig bara från sida till sida.

Arbetet ombord fortsätter och det hinner bli lunch. Kockarna gjorde ett fint jobb och maten smakade väldigt bra. Efter ett tag beordras dykberedskap. Nu händer det, som gör ubåten till en ubåt. Det är dags att dyka. Besättningen bemannar posterna och gör sig redo för dykning. Olika tester genomförs och vi börjar ta in vatten i tankarna för att sedan långsamt kunna röra oss ned i vattenvolymen. Man känner, hur ubåten lutar framåt och styrs ned i uläge. Det hela gick väldigt lugnt och är inte alls lika dramatiskt som i de klassiska ubåtsfilmerna.

Nu börjar min första frivakt och det är dags för återhämtning och vila inför nästa vakt. Vi sitter i mässen, snackar och umgås. Helt plötsligt går ett skyddslarm och tempot växlas upp snabbt. Besättningen sätter på sig skyddskläder, intar drabbningsplatser och tar fram materiel. Rökdykarna hoppar i sitt ställ och tar på sin utrustning redo att bekämpa brand. Larmet avbryts, utrust-

ningen återställs och besättningen återgår till sina ordinarie uppgifter.

Dag 2

Efter att ha sovit under ytan för första gången och käkat middag, går jag nu på min andra vakt. Arbetet fortsätter. Djupstyraren styr båten utifrån den vakthavande officers order. Sonaroperatörerna, ubåtens öron, lyssnar och analyserar ljud i vattnet. Teknikerna övervakar de olika systemen och om några fel dyker upp, jobbar de för att snabbt lösa dem.

Någon gång runt dag 9

Flera vakter och frivakter senare och man börjar mer och mer komma in i det hela. Det mesta är rutin, men ibland även oplanerat. Jag får en förståelse för, hur besättningen jobbar och vad en ubåt gör ute till havs. Ofta glömmer jag bort, att vi har många ton vatten omkring oss och vi är flera meter under ytan. Ubåten rör sig framåt i vattnet väldigt lugnt. Då och då känner man, hur det lutar och ubåten rör sig uppåt eller nedåt i vattenvolymen, antingen för att kolla, vad som händer på ytan, snorkla, gå ner och lägga sig på botten eller något annat.

Under frivakterna sover man väldigt gott. Det är många nya intryck och för en ny sjöman, kan det upplevas som, att mycket händer emellanåt. Jag upplever, att man blir tröttare efter ett tag ute till sjöss. Det ska bli skönt att få komma hem igen, men samtidigt ser jag fram emot nästa gång, vi kastar loss.

Daniel Olsson

Här lagas specialkost

På Sjöstridsskolan har en kurs i specialkost avslutats. Fem fartygskockar har denna gång fått utbildning i ämnet samt inspiration och förslag på variation av måltider.

Specialkostutbildningen vid Intendentursektionen, IntS, innehåller inte bara tillagning av olika maträtter. Deltagarna lär sig även att beräkna näringsinnehållet i måltider med olika ingredienser samt att hantera matvaror på ett säkert sätt. Det gäller framförallt, då någon i besättningen har svår allergi mot något födoämne. Vid en kraftig allergi måste hela kedjan av hantering kunna vara vattentät.

Det ställs höga krav på marinens kockar att kunna tillgodose varje individ i en besättning med näringsriktig och god mat. Omkring 15 % av Sveriges befolkning är överkänslig mot någon form av födoämne och den siffran tenderar att öka. Dessutom väljer fler och fler att äta vegetariskt eller vegankost av olika anledningar. Specialkost är därför mer än regel än ett undantag.

Lukas har jobbat som kock ombord på ubåten *HMS Halland* i cirka ett år. Utöver Försvarmaktens kockutbildning har han en civil utbildning och några års erfarenhet som kock.

- När det gäller allergier, så är det ju oerhört viktigt, att vi får veta, om någon i besättningen är överkänslig mot något livsmedel, så att vi kan ta hänsyn till det. Dessvärre har vi sällan tid att laborera med den typen av kost, så den kan nog bli rätt ensidig. Därför är det ofta den gruppen, som är mest tacksam, när man anstränger sig lite extra, säger Lukas.

De fem erfarna kockarna är eniga om, att det blivit vanligare med krav på specialkost ombord. I princip måste varje måltid tillagas i minst två varianter, för att alla ska kunna äta. Däremot har de olika åsikter om, vilken typ av specialkost, som är svår att ta hänsyn till. Glutenfri kost tycker någon, medan en annan har vegankost på sin svåra lista. Dock är de överens om, att det är trist, när någon kräver en viss sorts kost fast det egentligen hade gått bra med ordinarie och speciellt om chefen har beordrat kocken att ta fram alternativ. Men, de ser det också som lärorikt och utmanande.

Under utbildningsveckan ska kockarna bland annat baka glutenfritt bröd, göra alternativa energi-bars utan nötter och mandel, laga en Janssons frestelse utan komjölk och en utan fisk, laga veganska potatisbullar och göra laktosfria våfflor, och mycket mer.

- Ombord har vi ju begränsat med utrymme för proviant. Därför är det extra uppskattat med tips och idéer på, hur vi kan variera maträtter så det passar för olika typer av specialkost, säger Lukas, som efter lite funderande kommer fram till, vad han saknar mest på *HMS Halland*.

- Det är nog plats för en till kollega i byssan!

Foto Anna Andersson

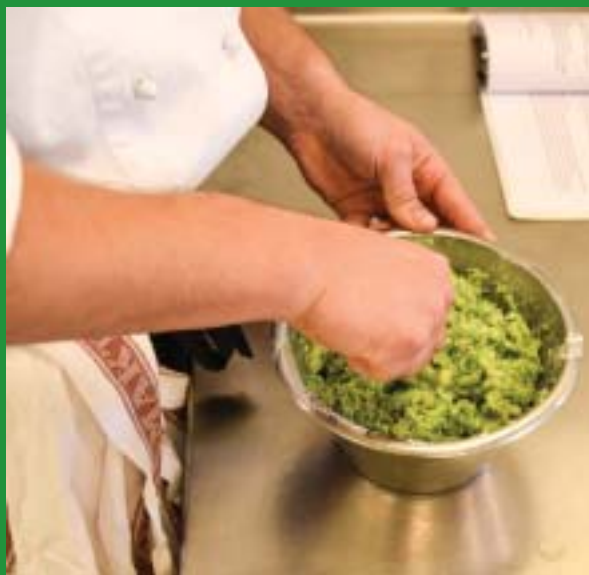
Michaela Linge

I skolköket

Vegetariska varianter ny

Gröna potatisbullarsmet

Chefen för 4.sjöstridsflottiljen

-Om vårt samarbete med Finland

Sverige och Finland har historiskt haft ett nära försvarspolitiskt samarbete och under de senaste fem åren har detta samarbete fördjupats än mer. Under hösten 2013 kommunicerades, att Finland och Sverige avsåg fördjupa försvarssamarbetet mellan länderna. Syftet med det fördjupade samarbetet är att förbättra resultatet och öka effektiviteten genom gemensam användning av resurser, ökad interoperabilitet mellan ländernas försvarsmakter och genom en närmare dialog om gemensamma försvarspolitiska och säkerhetspolitiska utmaningar. Samarbetet gäller aktiviteter i fredstid.

Under 2014 presenterades en handlingsplan, för hur Finlands och Sveriges försvarssamarbete ska utvecklas. I planen framgår, att försvarsmakterna ska undersöka förutsättningarna för att förstärka samarbetet om övningar, utbildning och träning, luft- och sjöövervakning samt genom gemensam användning av grundläggande infrastruktur. Även möjligheterna att utveckla gemensamma förband till internationella övningar och fredsfrämjande insatser ska undersökas. Det fördjupade sam-

arbetet skulle bland annat bygga på befintliga samarbeten som exempelvis Cross Border Training (CBT). Det var tydligt vid denna tid, att samarbetet gällde aktiviteter i fredstid, men denna styrning ändrades under 2018 till att även omfatta krissituationer.

Under 2015 påbörjades arbetet med att utveckla en svensk-finsk marin stridsgrupp och därutöver utveckla övningssamarbete, utbildning och träning, sjöövervakning, gemensam användning av grundläggande infrastruktur, gemensamma förband och utvecklingen av förmågan att överföra operativ ledning av enheter mellan de marina stridskrafterna. Detta arbete har genomförts och idag har vi kommit långt i våra strävanden.

Förutom det direkt förbandsnära samarbetet, så är samarbete även påbörjat inom funktionsområden, där våra respektive staber (MCC) med sina huvudsakliga sektioner är engagerade för att utveckla metoder för gemensam ledning av och stöd för varandras marina enheter. Eller, med andra ord, så är hela våra respektive marinerna engagerade i samarbetet under ledning av Marincheferna.

Svensk-finsk marin stridsgrupp, SFNTG

Stridsgruppen är nu operativ, genom att vi under två år har övat tillsammans i detta format och under förra året genomgick stridsgruppen en NATO-validering och befanns då uppfylla de normer, som finns på ett sådant förband. Innehållet i förbandet är i grunden behovsberoende, men kan innehålla ytstrids-, ubåtsjakt, minröjnings-, amfibie och logistiskkomponenter. Under årets övning Northern Coasts övas SFNTG under ledning av en finsk chef, som stöds av en svensk-finsk stab. Under 2019 är det Sveriges tur att ta över ledningen genom chefen för 4.sjöstridsflottiljen. ATU, Amphibious Task Unit, är ett samarbete, som påbörjades 2000 och är idag ett gemensamt koncept för att gemensamt kunna ingå med en gemensam amfibiestridsgrupp i t.ex. en krishanteringsoperation. ATU är en enhet, som ingår i SFNTG tillsammans med övriga förbandsdelar.

Utbildning och träning

Utbytet har utvecklats med resultatet, att flera kurser i de bägge länderna nu är öppna för elever från det andra landet, exempelvis genomför finska elever certifierande utbildning på Torped 45 vid SSS.

Ombord på finskt fartyg. Bild Försvarsmakten

2022 fyller vår flotta 500 år

Sjööverbvakning

Sedan initiativet 2006 är sjööverbvakning SUCFIS, Sea Surveillance Cooperation Finland Sweden, ett ständigt pågående samarbete, som idag sker genom ett kontinuerligt informationsutbyte på taktisk nivå, vilket gör, att den svenska marintaktiska chefen ges möjlighet att få en finsk sjölägesbild och vice versa. I och med det utökade försvarssamarbetet har metoder utvecklats till att även ledningsmässigt möjliggöra, att från den svenska ledningscentralen leda ett finskt örlogsfartyg i syfte att identifiera ett oidentifierat mål i Östersjön men även det omvända.

Inom ramen för de övriga utvecklingsområdena pågår det nu en beredning, men då de har en tydligare juridisk

koppling, återstår det ännu några beslut på central nivå, innan dessa områden kan betrakta som lösta.

För mig som flottiljchef är det naturligt att ha med finska enheter vid alla marina övningar, men därutöver sker regelbundna utbyten vid seminarier, konferenser eller andra utbildningstillfällen. Efter fyra års fördjupat samarbete finns det nu en personlig relation på olika nivåer i våra organisationer, vilket gör, att samarbetet blir lättare och lättare för varje år som går.

Detta samarbete är här för att stanna och jag ser fram emot januari månad, när vi tillsammans skall lägga upp riktlinjerna för verksamheten inom SFNTG för 2019.

Fredrik Palmquist

Samarbetande fartyg. Bild Försvarsmakten

Jul- och nyårshälsningar

Gotland

Flottans Män på GOTLAND

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Göteborg

Flottans Män i GÖTEBORG

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Ubåtsklubben NORDKAPAREN

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Flottans Mäns Sångkör i GÖTEBORG

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Damklubben BOJEN

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Anders Andersson

Leif Andersson

Calle och Ingela Benholm

Harry och Inga-Lill Dahl

Gunnar Ekblad

Per-Olof Eriksson

Hans Fredriksson

Bernt och Kristina Gustafsson

Anita Hogmalm och Lennart Kallerdahl

Lars och Anita Janevik

Britt-Marie Karlsson

Jan Eric Knutas

Ulla och Håkan Lignell

Leif Lindenhag

Jan-Åke Lindstedt

Boris Lundqvist

Bert Löverdal

Sture och Kerstin Magnusson

Alf Martinsson

Hans Nilsson

Tore och Jarka Nyblom

Hans och Marianne Segertoft

Lars-Erik och Febe Uhlegård

Lars-Erik och Ingrid Wennersten

Kjell Åsberg

Halmstad

Flottans Män i HALMSTAD

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Paul Larsson

Håkan Emanuelsson

Arne Bengtsson

Urban Rooth

Rolf Remkeus

Harry Lundqvist

Lars Carlsson

Leif Lejhed

Ulf Ängemo

Jörgen Eliasson

Henrik Nilsson

Dag Kruse

Ingvar Andersson

Stig Karlsson

Bo Strömberg

Ingmar Andersson

Michael Rapp

Kjell Jönsson

Haninge

Flottans Män i HANINGE

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Lars och Ingegärd Engvall

Stig och Ulla Bengtsson

Härnösand

Flottans Män i HÄRNÖSAND

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Åke Semb och Elisabeth Näslund

Curt och Anita Andersson

Håkan och Lillemor Larsson

Ove och Maud Strömberg

Tommy och Margit Lindqvist

Roger och Karin Karlström

Bengt och Lena Randevåg

Hans Olsson

Björn och Anki Skoglund

Bert Skoglund och Ann-Sofi Nygård

Karlshamn

Flottans Män i KARLSHAMN

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Sewe och Nilla Lindberg

Rolf och Britt Pärnhem

Sten och Ing-Britt Hornfelt

Björn och Iréne Ericsson

Bertil och Britt-Mari Landgren

Karl-Erik och Lillemor Björk

DAMKLUBBEN ANKARET

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Karlskrona

Flottans Män i KARLSKRONA

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Andersson, Bo-Inge och Katarina

Andersson, Stellan och Britt-Marie

Askeröth, Arne

Blomqvist, Lars-Erik och Monica

Cardell, Christer och Gun-Britt

Gustafsson, Elving och Anita

Hartvig, Kjell och Anna-Lisa

Håkansson, Jan-Erik och

Anne-Marie Fröberg

Håkansson, Lennart och Pia

Iger, Lars och Eva

Johansson, Kurt och Ingrid

Johansson, Rolf och Miriam

Johansson Tommy och Elisabeth

Kullving, Göran och Helene Pålsson

Löfgren, Göran och Kerstin Gruwberger

Malmgren, Åke och Eva Carlberg

Nejdefelt, Per och Gerd

Nilsson, Bertil

Persson, Nils-Erik och Eva

Pettersson, Hans och Evy

Pärmelöv, Bosse och Annica

Saager, Lars och Annelie

Stene, Sven och Barbro

Stenmark, Ingvar

Wallmert, Björn och Margaretha

Kristianstad

Flottans Män i KRISTIANSTAD

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Astrid Karlsson Holmberg

Manne Holmberg

Måhlgren, Olle och Helena

Nynäshamn

Flottans Män i NYNÄSHAMN

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Håkan Hedén

Linda Leibing Hedén

Gunnar och Herty Bengtsson

Malmö

Flottans Män i MALMÖ

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Adrienne och Hans Carlsson

Inger Ljunglund

Leif Ljunglund

Göran Hagman och Britt Sandström

Jonny Ekdahl

Anna Kuylenstierna

Norrköping

Flottans Män i NORRTÄLJE

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Nils Eriksson

Anita och Bengt Hylander

Ingvar Jacobsson

Svante Jansson

Åke Larsson

Gerd och Kenneth Lundgren

Sture Malmgren och Ingrid Hedlund

Björn Mohlin

Anne-Louise och Jhonny Simonsson

Åke Stark

Anna och Valle Wikberg

Ann-Marie och Karl-Arne Zotterman

Olle Jansson

Jöran Westling

Hans Nordström

Lysekil

Flottans Män i LYSEKIL

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Stockholm

Flottans Män i STOCKHOLM

önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Andreasson, Ingemar

Bergsten, Jan-Erik, Kerstin och Hans

Bergström, Yngve och Irena

Biärsjö, Lars

Biärsjö, Maud

Björk, Margareta

Blomkvist, Lars

Blyvall, Bo

Bresell, Lennart och Kristina

Edman, Ulf och Birgitta

Forsman, Hans

Gahmberg, Lars och Eva

Gillquist, Hans-Christer

Granberg, Kurt och Maud

Grundlach, Karl-Heinz

Hansén, Krister

Hilding, Ulf

Holmberg, Ole

Holtman, Bo

Holtman, Brita

Johansson, Bo och Birgitta

Johansson, Jörgen

Karlsson, Lars

Karlsson, Roland

Keller, Arne och Britt

Kindstedt, Åke och Agneta Thudin

Lundvall, Krister

Malmqvist, Gert

Mattsson, Kjell-Arne

Möller, Yngve och Liz

Nordenberg, Rickard

Nordenbris, Birgitta

Nylén, Björn

Palmqvist, Fredrik

Pettersson, Nils Erik

Rekola, PO och sonen Richard

Sahlsten, Sven och Lena

Schagerberg, Bo och Berit

Sigrén, Anders

Sterner, Örjan

Sundqvist, Gösta
Thoraues, Carl-Erik
Tibblin, Per-Erik
Wessman, Stig och Margareta
Zetterström, Sigrid
Örnell, Per

Sundsvall

Flottans Män i SUNDSVALL
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Andersson, Mats och Katarina
Johansson, Kawe och Chatrin Vinlöv
Lindström, Curt och Ann-Christin
Ruda, Benno och Monica

Södertälje

Flottans Män i SÖDERTÄLJE
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Thomas och Jane Westerberg
Lennart och Mariann Persson
Christer och Katrin Norman
Anders Westerberg och Annette Carlsson
Kenneth och Anne Sandås
Jörgen Sandås
Håkan och Anette Ågren
Måns och Eve Åman
Jan Sjölander och Gunilla Andersson

Varberg

Flottans Män i VARBERG
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Göran Andersson och Eva-Lena Jensen
Per och Birgitta Callenberg
Lennart Berntsson och Birthe Ludtke
Folke och Margareta Larsson
Gunnar och Kaarina Larsson
Lennart och Lena Ingeltun

Västervik

Flottans Män i VÄSTERVIK
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Åke och Birgitta Revelj
Carl-Erik och Gunilla Edström
Bo och Kerstin Nord

Västerås

Flottans Män i VÄSTERÅS
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Annelie och Börje Bäckman.
Janne Skoog.
Mats och Mariann Kristenson.
Bengt och Maud Larsson.
Magnus Leuchovius.
Inger och Per-Owe Andersson.
Tommy och Sonia Blomqvist.
Stieg och Katti.
Stig Åke Andersson, Sonja Lundin.
Curt och Lena Stockselsius.
Mats Nordlander.
Erik och Sonja Arvidsson.
Caj Söndborg.
Rune Flink.
Elov och Rosa Bodin.
Nils Erik Gustavsson.

Växjö

Flottans Män i VÄXJÖ
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Annelie och Kjell Sandgren
Ängelholm
Flottans Män i ÄNGELHOLM
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Lars och Ingrid Linde

Fredrik Linde
Sven Persson och Laila Lembke
Bertil Lundvall
Björn Wictorin
Göran Kristiansson
Kurt Romare
Per-Åke Flink
Göthe Svensson
Kjell Värnbrink
Gunnar Gunnarson
Lars Blom

Norrköping

Flottans Män i Norrköping
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Adolpson Stefan och Lisbeth
Almberg Willy
Appelqvist Ann Marie
Björk Sven Åke och Lena
Blomen Sven Åke och Gunnilla
Blomen Per
Borin Nils och Birgitta
Carlsson Rolf
Dahlstedt Bent och Maj Inger
Didong Per Olof och Marie Louise
Ekinge Roland och Marianne
Ekström Pete och Agneta
Elgefjord Evert och Römert Kerstin
Gillberg Sven Åke och Berith
Gustafson Anders och Anita
Hagström Ove och Kerstin
Hillgren Robert och Collins Anita
Hjort Göran och Dorita
Hjort Martin
Holgersson Birger och Elsie
Horndahl Klas
Johansson Per Ove och Lindstrand Anita
Johansson Sten Åke och Ninette
Jonsson Ulf och Inger
Jonsson Urban och Marita
Karlsson Anders och Siv
Karlsson Olle och Winell Birgitta
Knutsson Jan och Dure M.L.
Kumlöv Ove
Kölvik Björne och Marianne
Lindbäck Leif och Inger
Lindström Gunnar och Yvonne
Lustig Kenneth
Lönn Leif och Birgitta
Magnusson Kenneth och Marie-Louise
Malmberg Han och Lena
Malmsjö Peter och Lena
Mars Sven-Eik och Monica
Nilsson Sefan och Johansson Sofie
Nilsson Stig och Ingrid
Persson Mats
Petersson Björn och Berit
Pettersson Bosse
Rosenlund Christer
Strandh Malte och Kerstin
Söderström Per Kvarsebo Bay
Tammelin Anders och Ulla
Taube von Block Malcom och Birgitta
Törnqvist Lars och Gunilla
Wahlström Staffan och Maria
Westerberg Ulf och Solveig
Von Wowern Lennart
Wållberg Lennart och Lindgren Kerstin

Zackrisson Bill och Kristina
Zackrisson Lennart och Britt-Marie
Åberg Krister och Xiaoming
Åhrberg Rolf och Bitten
Åström Ingemar och Ingrid
Österlin Göran
Damklubben SKEPPSDOCKORNA i Norrköping
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Trelleborg
Flottans Män i TRELLEBORG
önskar God Jul och ett Gott Nytt År
Sonny och Monica Spurr
Kurt Persson
Jan Lundqvist
Bo och Alva Pettersson Björk
Lars-Gunnar och Annmari Hansson
Jörgen Rosander och Majbritt Nilsson
Thomas och Ann-Sofie Ohlsson
Jan och Joan Ohlsén
Lars Hedin
Ronny Trulsson och Gerd Nord
Tom Ohlsson och Caroline Ljungdahl
Kjell och Susanne Göransson
Leif och Teresa
Marianne och Bertil Burheim
Bengt och Rita Åkesson
Tommy och Ulla Delinder
Lars och Maxine Engvall
Anders Blomstrand
Lars Melander
Veikko och Pia Bern
Jonny och Karin Svenning

Kalmarsund

Flottans Män i Kalmarsund
önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Karlstad-Värmland

Flottans Män Karlstad-Värmland
önskar God Jul och ett Gott Nytt År

Jönköping

Flottans Män i Jönköping
önskar God Jul och ett Gott Nytt År

HMS Vanadis – Vart tog du vägen?

Då kölen sträcktes för en ångfregatt våren 1859 på Karlskronas Örlogsvarv, hade man efter en lång period av diskussioner och beslutsvända äntligen kommit fram till att påbörja ett fartyg, som tillsammans med de två ånglinjeskeppen *Carl den XIV Johan* och *Stockholm*, skulle bli den främsta stridslinjen i det svenska marina försvaret. *Vanadis* konstruerades av Axel Ljungstedt vid Flottans Konstruktionskår och när hon lämnade sin bädd 1862 och fick sin rigg, gavs hon omgående namn om sig att vara Flottans vackraste fartyg. Men den tekniska utvecklingen gick snabbt, då som nu och segel och trä ersattes med maskinkraft och järn. Fartyget döptes till *Vanadis*, men blev inte den tänkta viktiga kuggen i stridslinjen. Hon fick i stället inta den inte oviktiga rollen som övningsfartyg. Som sådant fick hon under en trettioårsperiod gå på långresor med aspiranter och kadetter och hon genomförde inte mindre än 17 långresor. Hon fick därefter tjänstgöra som förläggning och förråd.

Vanadis företog flera omskrivna och spektakulära resor. Hon transporterade en döende konung Karl XV från Köpenhamn till Malmö i september 1872. Hon genomförde den nye kungen Oscar II:s representationsresor till Östersjömakternas statsöverhuvuden 1875.

På långresan 1869-70 paraderade hon som Sveriges representant vid Suezkanalens invigning och blev det fjärde fartyget som passerade genom kanalen. Hon hämtade hem Sveriges siste guvernör på Sankt Bartholmé, Bror Ludvig Ulrich, år 1878. Så var det den spektakulära jordomseglingen år 1883-85 med kommandören Otto Lagerberg som chef och kaptenen prins Oscar Bernadotte i besättningen. Under denna händelserika resa vanns mycket kunskap om vår jord och vänskapsband knöts med åtskilliga länder.

Vanadis som torpedstation i Karlskrona skärgård. Vykort från 1903

Vanadis. Oljemålning

1894 ingick *Vanadis* i logementsfartygens skara. Hon avriggades och en barack byggdes på hennes däck och hon förlades som manskapsförläggning i Karlskrona. Somrarna 1901-03 fick hon ta hand om torpedskolans personal inom Karlskronas skärgårdsområde. Våren 1906 flyttades hon till Stockholm och Skeppsholmen sydvästra del, vid sidan av den tidigare världsomsegaren *Eugenie*, på den plats där hon tagits emot under så spektakulära former efter sin egen jordomsegling. Vid krigets utbrott 1940 flyttades hon som förråd till Fjäderholmarna, men återförvisades snart till Skeppsholmen, där hon överlastades och tog in vatten. Hon la sig på botten med däck och reling över vattenytan. Hon såldes 1943 för upphuggning, men köparen klarade inte av bärgningen. Efter krigets slut såldes hon på nytt och drogs in till land vid Kummelnäs varv i Nacka, där hon skrotades och höggs upp. Delar av inredningen hamnade på Skeppsholmen och i Karlskrona. Virke såldes och bland annat införskaffade dåvarande kaptenen och sedermera amiralen prins Oscar Bernadotte några ekplankor, som han lät tillverka tavelramar av. Ett av *Vanadis* ankare lär ligga ute vid slottet i Näsby Park. Själv har jag två handsmidda kopparspikar från skrovet, vilka omvandlats till brevsprättare, ett block som blivit fot till en bordslampa samt en rattformad träaskkopp med glasinlägg. På Västerviks Museum finns delar av den gamle båtsmannen Johan Oskar Humblas kvarlåtenskap, hans dagbok från jordomseglingen, hans sjöskrin och ett snidat kokosnötskal. I Kristinestad i Österbotten, Finland, har den Nautiska

Fartyget som förläggning vid Skeppsholmen. Digitalt museum

klubben en ordförandeklubba i svartek från Vanadis. På Marinmuseum i Karlskrona finns såväl utförlig dokumentation som åtskilliga föremål från fartyget. Förteckningen omfattar 261 sidor. Och utanför Sjöfartsmuseum i Stockholm ligger flera av hennes kanoner.

Vill man läsa mera om livet ombord på Vanadis, så rekommenderas kommandörkapten Erik Häggs bok Örlogsliv (1943). Han deltog i flera långresor med fartyget, först som aspirant, därefter som kadett och även som officer.

Jag avslutar med ett poem ur boken "Land och sjö" av Mauritz Fredrik von Krusenstierna utgiven 1870. Han var underlöjtnant på Vanadis långresa bland annat till Sankt Bartholmé 1867/68, den då svenska kolonin i Västindien, som några år senare överlämnades till Frankrike.

*Skall man då glömma bort Vanadis?
Nej, derom kan Du vara fullt viss
Att alla önska dig återse;
Och när du sträcker din färd till vår kust
Skall du finna blott glädje och lust,
Som gammal vän dig välkomna vi
Och det blir fröjd i S:t Barthélemy
I morgon vi ej längre dig få äga
I morgon är det slut med glädjen all
Välkommen åter, ej farväl vi säga,
I minnet du oss aldrig lemna skall.*

Christer Warfvinge

Fakta om Vanadis

Byggnadsvary: Karlskronas Örlogsvary
Displacement: 138 ton
Sjösatt: 30 april 1862
Maskin: Trunkångmaskin Motala Verkstad, 1400 hk
Kraftkälla: Segel och fyra ångpannor
I tjänst: 6 augusti 1862
Togs ur tjänst: 22 december 1893
Längd: 64 meter
Bredd: 12,8 meter
Djupgående: 6,2 meter
Segelyta: 1 643 kvm
Fart: 11,5 knop (ångmaskin)
Besättning: 16 man

hermes
REDOVISNING AB

Lars-Erik Nilsson

Auktoriserad Redovisningskonsult

Vi erbjuder hjälp med;
Bokföring, moms, lönehantering
bokslut, årsredovisning och deklaration

Box 33, 263 21 Höganäs mail: hermes.redovisning@telia.com
Tel 042-33 20 15 fax 042-34 19 16 mobil 070-339 12 99

Örlogsfartyg med kunglig anknytning

Från Gustaf IIIs "Amphion" till Carl XVI Gustafs T 46. Ett 20-tal örlogsfartyg och båtar med koppling till Gustaf III, hertig Karl, Oscar I, Oscar II, Drottning Victoria, Gustaf V, prins Wilhelm, prins Bertil och Carl XVI Gustaf presenteras, ävensom fyra kungliga statsbesök i Helsingfors med örlogsfartyg och Mannerheims statsbesök i Stockholm 1919 med en isbrytare! I boken skildras också Gustaf IIIs äventyrliga sjökrig mot Ryssland 1788-1790 där utgången hängde på ett hår och flera andra dramatiska örlogshistoriska händelser. I boken finns ca 110 oljemålningar, kartor och fotografier. Oljemålningarna är utförda av de kända marinmålarna J.D. Schoultz, Jacob Hägg, Herman af Sillén, Christer Hägg, Håkan Sjöström m.fl. En praktbok! 176 sidor. Pris 450 kr. Numrerad bibliofilupplaga, 150 ex, med exklusiv pärm, 750 kr.

En närmare presentation av boken finns på magnusullman.com

Du kan beställa boken på tel: 0708 1919 29 eller

e-mail: bok@magnusullman.com

Boken levereras omgående till angiven adress. Priset inkluderar porto och emballage. För leverans till adress i utlandet tillkommer extra porto med 90 kr.

BOKFÖRLAGET MAGNUS ULLMAN AB

BÅTKIKARE!

Magni-Pro

Magnipro 7x50 Marine Compass har en förstoring på 7x och en frontlinsdiameter på 50mm vilket är en klassisk kombination ute på sjön då du både får en klar och stabil bild kombinerat med en **hög ljusstyrka**. Användarvänlig med en optik av mycket god kvalitet och stora okular, anpassningsbara till **glasögon**. Med inbyggd **pejlkompass**, en kraftigt **gummerad** kropp och gasfyllt inre blir kikaren både **vattentät** och en säker följeslagare på båten! **Pris 3.400:-** Läs mer och beställ på gofoto.se

GUNNAR OLSSONS FOTO

Hornsgatan 91 • Stockholm • Tel 08-55 60 60 50 • www.gofoto.se

Trident Juncture bäddade för kommande beredskap

Under tre veckor i oktober och november deltog korvetterna *Nyköping* och *Karlstad* i den stora Natoövningen Trident Juncture. Scenariot under Trident Juncture (TRJE) innebar, att Norge utsattes för ett angrepp och att Nato kom till undsättning. Även Sverige deltog genom svenska solidaritetsförklaringen, som bland annat säger, att vi ska kunna ”ge och ta emot stöd, såväl civilt som militärt”, om ett EU-land eller nordiskt land drabbas av en katastrof eller ett angrepp.

För besättningarna handlade övningen också om att kontrollera, att man kunde ingå i Natos stående fartygsstyrka, SNMG1, som är en del av NRF, Nato Response Force. Mycket av jobbet var redan gjort i och med tidigare samövningar, men en del pusselbitar återstod. Samarbetet med de andra nationerna och resultatet för de svenska fartygen blev mycket lyckat under TRJE. Divisionschef Bernt Andersson pekar på tre viktiga anledningar till detta:

— För det första hade vi redan övat tillsammans med de andra fartygen tidigare i somras och då löst många problem. För det andra var det viktigt, att vi hade svenska förbindelseofficerare i styrkans stab, som förstod de svenska fartygens förutsättningar. Slutligen var det tyd-

ligt, hur gärna Nato ville ha med oss och ge oss de bästa förutsättningarna.

Inledningen på övningen blev tuff vädermässigt. Nordatlanten bjöd på fyra till fem meters vågor, vilket prövade besättningarna. Det är ett bra betyg, att de svenska fartygen deltog i samtliga övningsmoment trots att man var så mycket mindre än de andra fartygen:

— Oavsett tufft väder och ändrade förutsättningar har besättningarna slitit och levererat bra resultat. Sådan gör en stolt som fartygschef, sammanfattar Thomas Zimmerman på *HMS Nyköping*.

Regeringen har beslutat, att Sverige från 2019 ska ställa de två korvetterna i beredskap för två snabbinsatsstyrkor, en inom Nato Response Force (NRF) och en inom ett brittiskt initiativ, Joint Expeditionary Force (JEF). Syftet med JEF är att bidra till säkerhet i vår del av Europa och samtidigt medverka till fred och stabilitet genom internationell krishantering i insatser ledda av till exempel FN, EU eller Nato. Beslut om svenskt deltagande i en insats med förband eller förmågor fattas av regeringen.

Jimmie Adamsson

Foto Alexander Gustavsson/Försvarmakten

Ny chef för 3.sjöstridsflottiljen

*Per Edling, ny chef för 3.sjöstridsflottiljen (till höger), tar emot befälstecknet av företrädaren Bengt Lundgren.
Foto Jimmie Adamsson*

Kommendör Per Edling utsågs den 1 oktober till ny chef för 3.sjöstridsflottiljen i Karlskrona. Han efterträdde Bengt Lundgren, som lett förbandet under nästan tre år. Per Edling har sin bakgrund inom ubåtsvapnet, där han bland annat varit fartygschef. Därutöver har han jobbat på olika positioner inom Högkvarteret och tjänstgjort utomlands, både i Afghanistan och i FN-insatsen i Mali. Per är 46 år gammal och är bosatt med familjen i Nyköping.

PÅ GOTLÄNSK KÖL SEDAN 1865.

Rederi AB Gotland, i folkmun även kallat Gotlandsbolaget, har varit verksamt i mer än ett och ett halvt sekel. Den första bolagsstämman hölls i maj månad 1865 och sedan dess har rederiets historia varit en del av Gotlands historia. Idag är fartygens röda skorstenar lika signifikanta landmärken som Ringmuren eller Visby Domkyrka när man närmar sig Visby hamn. Rederi AB Gotland - Sveriges äldsta passagerarrederi.

www.gotlandsbolaget.se

Julhälsning till Flottans män, 2018

Arade Flottans män, det känns som jag nyss skrev en julhälsning till er, men tittar jag i kalendern så är det inte många veckor kvar på 2018. Det gamla talesättet ”tiden går fort när man har roligt”, stämmer väl in på detta händelserika år, som går snabbare än ljudets hastighet.

Ännu är inte året slut och verksamheten är minst sagt i full gång. I skrivande stund deltar marinen i höstens stora övningar, *Trident Juncture (TJ)* och *Northern Coasts, (NOCO)*. Båda övningarna är för marinen viktiga, då vi ökar våra förmågor både som enskild marin men också ur ett interoperabelt perspektiv. Sveriges deltagande i *TJ* bygger på den svenska solidaritetsförklaringen, som riksdagen antog 2009. Förklaringen är kopplad till våra nordiska grannländer och EU-medlemsstater och den säger, att Sverige inte kommer att förhålla sig passivt vid en händelse av konflikt eller kris. Min övertygelse är att skulle en konflikt uppstå i Östersjön, så kommer marinen att involveras. Det är därför också viktigt att delta för att förstärka och utveckla vår förmåga att arbeta tillsammans med andra. Marinen deltar med två korvetter av Visbyklass samt en stödenhet. Deltagandet är mycket uppskattat, då Visbyklassen utgör en mycket kvalificerad resurs, så uppskattad, att marinen under 2019 bidrar med just dessa två korvetter och stödenhet till Natos snabbinsatsstyrka (*Nato Response Force, NRF*). Under övningen kommer det att ske kontroller och förberedelser inom ramen för beredskapen. Årets *NOCO* bygger på samma tema som *TJ* med utgångspunkten att öka förmågan till integrerade marina operationer, inte minst med våra finska kollegor, som fortsätter med hög fart framåt.

Parallellt med övningsverksamheten har insatsen i Mali (*MA08*) gått in i slutskedet. Jag följde nyligen verksamheten på plats och jag kan konstatera, att marinens personal är oerhört professionella. Stundom har arbetet varit väldigt påfrestande men Amfibieregementet har gjort bra förberedelser och löst ut uppgiften på ett utomordentligt sätt. Jag ser fram emot att hälsa dem välkomna hem i mitten på december.

Jag vill också nämna de nationella insatserna, som pågår dygnet runt. Marinen strävar efter ständig närvaro i och kring Östersjön. Våra plattformar tillsammans med de fasta enheterna, som dygnet runt övervakar Sveriges territorium, gör ett enormt viktigt arbete som leder till att vi har kontroll på Sveriges sjöterritorium och Östersjön.

Marinen bedriver dagligen verksamhet, som har betydelse och skulle jag beskriva det marinen har åstadkommit enbart under detta år, skulle jag behöva långt fler sidor. Jag får sammanfatta det på följande sätt. Marinen bidrar till att skapa stabilitet och säkerhet, som i sin tur skapar tröskleffekt. Vi gör skillnad!

Avslutningsvis ska jag nämna marinstaben. Jag tror inte, att det har undgått någon, att Försvarsmaktsledningen är under stor förändring, ”*Ledning för ett starkare försvar*”. Syftet är att skapa tydlighet, enkelhet och robusthet. Enkelt beskrivet, förändringen ska stärka den militära förmågan att leda i fred, kris och krig. För marinens del innebär det, att den marina produktionsledningen (*PRODM*) och den marintaktiska staben (*MTS*) går samman. Utöver det överförs personal från Försvarets materielverk, (*FMV*), till Försvarsmakten. Tillsammans skapar vi ett nytt förband, Marinstaben med lokaliseringsort Muskö. Marinstaben inleder etableringen den 1 januari 2019.

Sammanfattningsvis kan jag åter konstatera, att marinens personal har levererat. Jag kan också konstatera, att det finns en fin sammanhållning i marinen och oavsett om du är aktiv eller har avslutat din anställning, så jobbar vi alla mot samma mål. Flottans Män, tack för ert stöd och arbete under året. Ni fyller en viktig funktion, inte minst med er tidskrift.

Jag önskar Flottans Män en riktigt God Jul och ett Gott Nytt 2019.

Jens Nykvist

Ektimmer och Linjeskepp

Den 1 oktober var det visning av det första av de tre spant, som ska tillverkas i projektet Ektimmer och Linjeskepp, som drivs av Varvshistoriska Föreningen i Karlskrona.

Det handlar om stora dimensioner, bredd 13,5 meter och höjd 10,5 meter och en vikt på mellan 3,5 och 4 ton.

Arbetet görs på Saltö båtvarv under ledning av båtbyggare Per-Anders Daag och då tillsammans med medarbetarna Mikael Permlid och Leif Eldsten.

Innan spantet flyttas till Lindholmen och placeras på de kölstockar, som finns på plats, kommer några däcksbalkar att monteras.

Transporten till Lindholmen kan bli problematisk. Olika alternativ har diskuterats, men allt tyder på, att transporten sker som bogsering av spantet direkt i vattnet. Någon gång i november är planerat för detta.

Bygget av ett linjeskepp på 1700-talet krävde mellan 1500 och 2000 ekar. All ek tillhörde kronan och för att råda bot på ekbristen planterades på Visingsö i Vättern några decennier in på 1800-talet ett ekbestånd, som stod klart för brukande på 1970-talet, tyvärr cirka 150 år för sent.

Men från detta ekbestånd har föreningen köpt ett antal ekar och tillsammans med ekar från Karlskronatrakten har man hittills fått tag i cirka 100 ekar av de cirka 150, som projektet behöver.

Del av spantet Foto Ulla Melin

Båtbyggare Per-Anders Daag. Foto Ulla Melin

När Fredrik Henrik af Chapman åren 1782-1785 genomförde byggandet av 10 linjeskepp och 10 fregatter hade han en arbetsstyrka av yrkesfolk på cirka 900 man. På Saltö båtvarv arbetar 3 personer, visserligen med modernare utrustning, så projektet tar tid.

Per-Anders har tidigare aldrig arbetet med dimensioner som detta, men det ska gå bra, försäkras han. Det är också särskilt stimulerande att få vara med i ett projekt som detta. Backupp får man bl.a. från Wasamuseet i Stockholm.

Om cirka tre år beräknas hela projektet vara klart.

Olle Melin

PS. När detta läses, har spantet i delar transporterats till Lindholmen, där Per-Anders med medhjälpare på nytt monterat spantet. Brist på krokigt vuxna ekar gör, att man får arbeta med delar. Dessa sätts idag samman med hjälp av rostfria bultar till skillnad från dåtidens, då man också använde kilar. Det gick tyvärr inte att ta det hela spantet sjövägen. Red

Projektansvariga Bo Lindahl till vänster och Sven Erik Hellbratt tillsammans med informationsansvarige Peter Kullring (t.v)

Demokratis genombrott - Människor som formade 1900-talet

För hundra år sedan stod Sverige vid ett vägsval. Motstridiga rörelser möttes och tiden tar en ny riktning. Det blev revolution och en stor världsbrand och ur denna föds demokratin och efter hand det moderna samhället. Men det utvecklas också tankar, som leder till diktatur och världskrig.

Sverige går från revolter och uppror till ett genombrott för parlamentarismens principer.

Ären i slutet av första världskriget är en port till demokratis århundrade. Inom mode, konst och litteratur firar det moderna segrar. Samtidigt gror idéer om ras-hygien och förädling av nationens människomaterial.

Hundra år senare porträtterar tolv skribenter varsin person, som på olika sätt var en del av denna dramatiska period.

Boken innehåller texter bl. a. om: Hjalmar Branting, *Den tålmodige reformisten*. Brantings politiska karriär börjar 1881 och slutar 1925. Då har han varit statsminister tre gånger.

K G Westman, för vilken demokratis genombrott blev ett personligt nederlag. Westman var motståndare till allmän rösträtt och ivrade för att Sverige skulle gå in i första världskriget. Svenska folket krävde parlamentarism, rösträtt och närmande till västmakterna.

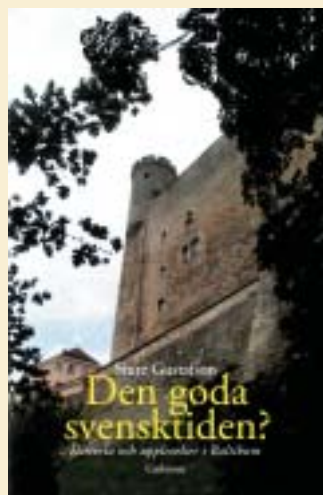
Hjalmar Lundbohm, *Demokrati och medbestämmande i Kiruna*. Lundbohm var den som genomförde förberedelsearbetet till LKAB och även drev etableringen av ett nytt samhälle i sekelskiftets Sverige.

Ytterligare texter finns i boken om: Elin Wägner, Zeth Höglund, Prins Eugén Sigfrid Edström, Nils Edén m.fl.

Författare: Håkan A Bengtsson och Lars Ilshammar (redaktör).

Utgiven av Historiska Media 2018.
ISBN 978-91-7545-645-4.

Stellan Andersson

Den goda svensktiden. Historia och upplevelser i Baltikum

Den goda svensktiden är ett talesätt i Estland och Lettland. Men var svensktiden, 1561-1710 så god, som det sägs? Under den svenska epoken fick Baltikum bl.a. ett universitet i Dorpat (Tartu) och en lettisk bibelöversättning. Men livegenskapen bestod: svenska adelskavaler ägde stora jord-egendomar, häxbålen flammade och i princip var de 149 åren en enda period av krig. Slaget vid Narva år 1700 är bara ett i raden.

Även balterna var vikingar. Det var baltiska vikingar, som brände ner Sigtuna år 1187. De anföll handelskepp, gjorde strandhugg lite varstans, stal kyrkklockor och rövande bort kvinnor.

I boken kan vi också läsa om Anders Zorn, Albert Engströms och Axel Gallén-Kallelas seglats i de estniska svensksbygderna.

Genom boken speglas dåtid och nutid, även hur det var före och efter de baltiska staternas frigörelse.

Tallinn - den befästa ordensborg varifrån härskare, även svenska, styrt - den muromgärdade stadskärnan präglad av Hansan.

Riga - slottet som en gång var de svenska ståthållarnas residens, Daugavafloren där våra vikingar kämpat uppströms mot Gårdarrike och där Karl XII gjorde en av sina mest våghalsiga krigsbravader.

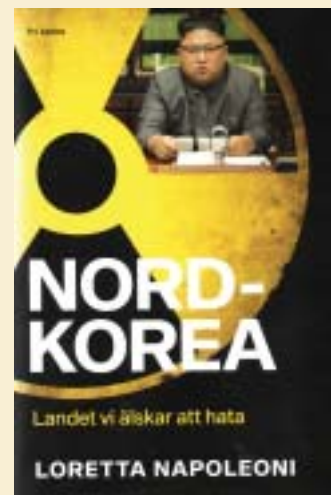
Vilnius - där minnena av den svenska stormakten är få, men som en gång varit centrum för ett välde, över vilken en svensk kung regerat och där hans far, hertig Johan (III), sammanvigdes med Katarina Jagellonica.

Boken är uppbyggd med av ett 30-tal fristående kapitel med berättelser från de tre baltiska staterna och försedd med många foton i färg och svart/vitt.

Författare: **Sture Gustafson**, som har varit radioproductent på UR och även arbetat med frågor kring medicinsk etik.

Utgiven av Carlssons Bokförlag 2012.
ISBN 978-91-7331-467-1.

Stellan Andersson

Nord-Korea - Landet vi älskar att hata

För många är Nordkorea en anomali. Landet betraktas som antitesen till demokrati: en totalitär regim, styrd av en diktatorisk dynasti, som framgångsrikt återupprättat feodalismen. Nordkorea är också unikt. Landet har överlevt förändringar hos sina nordliga grannar och historiska beskyddare - Sovjetunionens implosion och den kinesiska kommunismens modernisering - utan att göra minsta försök att öppna sig mot västvärlden.

Eremitstaten Nordkorea är så hemlighetsfull, att det kan vara svårt att skilja mellan fakta och fiktion.

Nordkorea, en galen ledare med kärnvapen, total diktatur och ett svältande, hjärntvättat folk? Trots att Nordkorea är ett land, som få har insyn i, så har de allra flesta uppfattningen om landet, dess befolkning och ledare.

Loretta Napoleoni vrider och vänder på våra förutfattade meningar och försöker förstå landet inifrån genom nordkoreanernas perspektiv. Genom att utforska historien, landets kulturella arv och politiska system tecknar hon en bild av ett land, vars självbild radikalt skiljer sig från omvärldens.

Nordkoreas plats i centrum av världspolitiken gör det viktigare än någonsin att förstå sig på landet - utan att döma.

Författare: **Loretta Napoleoni** är journalist och analytiker samt rådgivare åt regeringar och internationella organisationer, expert på finansieringen av terrornätverk och har en fil. mag. i terrorismstudier från Univ. of East London och Masterexamen i internationella relationer från SAIS.

Förlag: Fri Tanke förlag. 2018.
ISBN 978-91-88589-05-7

Stellan Andersson

SS Norrtälje – 50 år vid stadens kaj

Skärgårdsflottans Drottning, som kom att kallas "Den största och vackraste", beställdes av Norrtälje Nya Ångfartygs AB tillsammans med systerfartygets *Express* vid sekelskiftet 1800-1900 och levererades till hemmahamnen den 12 juni 1900. Priset på fartyget var 225 000 kronor.

Under mer än 60 år trafikerade S/S Norrtälje vattnen från Stockholm upp till Öregrund och åren 1951-1961 gick hon över Ålands hav till Mariehamn.

År 1962 var det färdigseglat och fartyget lades upp för skrotning. Efter några år som terminalbåt för sightseeingturer var det dags för skrotning.

Då satte ett gäng entusiaster igång en räddningsaktion för att få fartyget till Norrtälje och efter diverse turer och stora vedermödor kom hon att 1968 förtöjas i hamnen i Norrtälje. Att få henne i trafik igen var inte aktuellt.

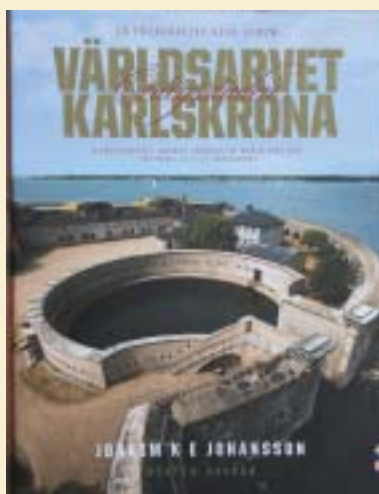
Boken om S/S Norrtälje handlar i huvudsak om de 50 år, som gått sedan hon blev en turistattraktion i staden. Personliga berättelser om köpslående, verksamhet och mycket annat beskrivs på ett trevligt sätt och vittnar om betydelsen av historia även i små sammanhang.

Ett mycket rikt och varierat bildmaterial förstärker intrycket av boken.

Det är en trevlig och lättläst bok välförädlad av S/S Norrtälje Åstadkommit, väl värd att läsa även för utomstående.

Norrtälje Bibliotek Förlag.
ISBN 978-91-984298-1-7

Olle Melin

Världsarvet Örlogsstaden Karlskrona

I år är det 20 år sedan Örlogsstaden Karlskrona upptogs på Unescos världsarvslista. Detta firades med en världsarvsfestival 24-27 oktober.

Lagom till firandet utkom en praktbok, *En fotografisk resa genom Världsarvet Örlogsstaden Karlskrona*, signerad Joakim K E Johansson, tidigare bl.a. informatör vid Marinmuseum.

I Karlskrona diskuterar man ofta – vad ingår i världsarvet? Detta får man svar på i boken, för fotona och texterna tar upp just, vad som världsarvet i Karlskrona omfattar.

Det är fotona, som dominerar boken och bilderna talar för sig själva – de är av yppersta klass. Bilderna kompletteras med korta, välskrivna uppgifter om de olika byggnaderna m.m. Samtliga texter finns också på engelska.

Befästningarna runt staden och byggnaderna i örlogshamnen och på Karlskronavarvets område dominerar, vilket är naturligt med tanke på vad världsarvet kallas – Örlogsstaden Karlskrona.

Så här skriver Urve Lepasoon i sin bok "Örlogsvarvet. Ett världsarv i Karlskrona"

Jag minns fortfarande det första besöket på varvet en vacker sommar dag. Aldrig tidigare hade jag varit i en sådan förtätad miljö. Vilka magnifika gamla byggnader och samtidigt en arbetsplats, som var i bruk! Man byggde skepp, som man alltid gjort. Så småningom fick jag lära mig, att det hade man gjort i 300 år.

Detta framgår med all önskvärd tydlighet i här recenserad bok.

WWW.iloveblekinge.se

ISBN 978-91-639-8732-8

Olle Melin

Försvarshögskolan

Utbildning på olika nivåer har alltid varit ett ledmärke för Försvarsmakten och dess närliggande myndigheter. År 2018 är ett märkesår för Försvarshögskolan och dess föregångare. Det är 200 år, sedan den första skolan för högre militär utbildning inrättades, Högre Allmänna Artilleriläroverket vid Marieberg. Det är också 10 år sedan Försvarshögskolan (FHS) intogs som statlig högskola. Och i år har regeringen gett FHS tillstånd att bedriva master- och forskarutbildning inom vetenskapsområdet "Försvar, krishantering och säkerhet".

Boken, FÖRSVARSHÖGSKOLAN, från militär högskola till akademiskt lärosäte, berättar om FHS historiska föregångare, deras verksamhet, lokalisering och om den utveckling som ledde fram till dagens skola.

Särskilt intressanta tycker jag är kapitlen om akademisering, framväxten av Kandidat- och Masterprogrammen samt den högre totalförsvarsutbildningen, som avsevärt skiljer sig från tidigare verksamhet och anpassas till ett nytt totalförsvar och nya hotbilder.

Åtta föregångare till dagens skola presenteras ingående liksom de nio olika förläggningsplatser, som finns och har funnits i Stockholm under de 200 år, som boken omfattar.

Ett antal biografier över märkespersoner i sammanhanget ger också en intressant läsning, liksom de stödjande organisationer, som betytt mycket för skolans utveckling.

Boken har inte mindre än 342 sidor och har framtagits av Föreningen FHS. Redaktör har varit Sten Munck af Rosenschöld, överstelöjtnant vid kustartilleriet. Redaktören har dessutom bidragit med ett stort antal av kapitlen. I övrigt medverkar ett antal författare med anknytning till skolans verksamhet.

Boken ger möjlighet till en mycket intressant läsning och kan också användas som ett uppslagsverk om den högre militära utbildningen i Sverige.

Ett mycket stort och gediget bildmaterial höjer bokens värde avsevärt.

Föreningen Försvarshögskolan och Författarna 2018.

ISBN 978-91-88053-80-0

Boken kan beställas via FHS

hemsida: www.fhs.se/jubileumsboken

Olle Melin

Försvaret av Skåne under kalla kriget; Krigsplanläggning, befästningar och beredskap;

Författare Thomas Roth.

Det fanns tre områden i Sverige under kalla kriget, som ansågs särskilt utsatta och tänkbara mål för en angripare, läs Sovjetunionen. Dessa tre områden var övre Norrland, Mälardalen med huvudstaden samt södra Sverige, framför allt Skåne. Så inleder 1. in-
tententen vid Armémuseum Thomas Roth sin nytvignv bok om försvaret av Skåne. Boken inleds med en beskrivning av innebörden av att vara militärbefälhavare för Södra Militärområdet, författad av general-
löjtnant Carl Björemann. Det var en meningsfull befattning av stor betydelse för Rikets försvar.

Författaren ger i sin bok en bred beskrivning av alla de förband ur olika försvarsgre-
nar, som var tilldelade militärområdet. Förbandens organisation och förmågor beskrivs detaljerat, liksom hur dessa infogades i det övergripande systemet. Förbandens utveckling över tiden i takt med att modern materiel tillfördes ges ett stort utrymme. Arméns krigsförband var uppdelade i fältförband och lokalförbandsförband med olika lång mobiliseringstid och olika beredskapsgrader. Uppmarsch och koncentration från mobiliseringsområdet beskrivs, liksom skillnaden i operativ rörlighet beroende på vilken brigadorganisation (motsv), som gällde. Kustartilleriets utveckling över tiden har också en given plats i denna beskrivning, både vad avser de fasta och de rörliga förbanden. Sjöstridskrafternas uppgifter och sammansättning beskrivs nog.

De olika ledningsnivåernas utveckling över tiden beskrivs, från det att militärområdena och försvarsområdena organiserades 1942. Fram till 1966 var militärbefälhavarna endast ansvariga för ledning av markoperativ verksamhet. När den regionala ledningsreformen genomförts 1966 blev militärbefälhavarna ansvariga för försvaret av sina områden och hade alla förband ur Armén, Marinen och Flygvapnet sig underställda, med undantag för attackeskadern E

1 och ÖB:s reserver. Det innebar, att MB S hade ledningsansvar för fördelningar, försvarsområden, etappförband, Sydkustens örlogsbas, Blekinge kustartilleriförsvaret, Malmö marina bevakningsområde och ur Flygvapnet sektor Syd. Ledningen av militärområdets försvar förklaras och ledningsplatser för de olika nivåerna beskrivs. Flygvapnets stridsledningssystem STRIL 50, senare avlöst av STRIL 60, beskrivs på ett bra sätt. Militärbefälhavarens samverkan med Civilbefälhavaren betonas. Det civila försvaret har också fått ett eget kapitel, där framför allt civilförsvarets organisation i Skåne beskrivs.

Ett kapitel beskriver krigsförbandens produktionsapparat. Vilka fredsforband ansvarade för produktion av vilka krigsförband? Det är en imponerande förteckning. Arméns fredsorganisation 1985 inklusive skjutfält visas också på karta som inlaga.

MiloS operationsavsikt var, att avvärjningsstrid vid kust skulle eftersträvas. Huvuddragen av milots stridsplan framgår av utvickbara kartor i bokens främre inlaga.

I två omfattande kapitel redovisas fördelningarnas och försvarsområdenas planläggning, de senare med en hög detaljeringsnivå.

Försvarsstriden vid en invasion över kust skildras över tiden med utgångspunkt från olika försvarsbeslut, årtal på ÖB:s operativa verk och milots därmed förändrade förbandstilldelning. Denna förändrades också beroende på vilket krigsfall, som gällde. De olika krigsfallen var "grundalternativet", d.v.s. MiloS stridskrafter utgjordes av de grundtilldelade förbanden, och "förstärkningsalternativet", där ytterligare förband tillfördes. I förstärkningsalternativet grupperades milots förband enligt två underalternativ SO eller SV. Författaren gör i samband med redovisning av fördelningarnas strid i förstärkningsalternativet den väsentliga reflektionen; hur alla dessa förband skulle kunna ha haft tillräckligt grupperingsutrymme?

I bokens bakre inlaga visas även översikter av marinen och flygvapnets sensorer, flygvapnets bassystem och hur den tänkta invasionen kunde se ut i angriparens planering.

Detta är en imponerande bok. Den har en hög detaljeringsgrad och innehåller en mängd kunskaper, som inte har funnits samlade förut. Med denna stora mängd detaljer kan omöjligen allt bli korrekt, men de små felaktigheter, som finns, skymmer inte det faktum, att detta är en bra bok. För de som varit krigsplacerade för Skånes försvar ges här förklaringar på de stora sammanhangen och är en rekommenderad nostalgitripp.

Boken ges ut av Svenskt Militärhistoriskt bibliotek;

ISBN 978-91-88053-89-3

Sten Munck af Rosenschöld

Minnet av Narva

Armémusei årsbok för 2018 har titeln *Minnet av Narva. Om troféer, propaganda och historiebruk* och behandlar en av den svenska krigsmaktens mest berömda segrar.

Slaget vid Narva stod utanför stadens murar den 20 november år 1700 mellan svenska och ryska arméer och resulterade i, att den ryska belägringen av staden hävdes och den svenska armén kunde räkna sig som segrare. Det var en seger, som innehöll alla ingredienser för att en triumferande berättelse skulle spridas över Europa om en ung och oerfaren kung, en numerärt överlägsen motståndare och en seger mot alla odds.

I boken belyser författarna skildringen om den makalösa segern och hur den berättats och förvalts i historieskrivningen. Det svenska krigsbytet var stort – flera hundra ryska fanor och kanoner hade erövrats och skickades till Sverige. I Stockholm firades segern storslaget med segerparad och fest och i kyrkorna proklamerades Karl XII:s storslagna triumf.

I boken får vi perspektiv på det kulturarv, som krigsbytet från Narva utgör, hur berättelsen om slaget har förändrats över tid och fått olika betydelser – inte minst genom det sätt slaget kommit att användas i krigspropaganda.

Klas Kronberg och Anna Maria Forberg vid Armémuseum har varit redaktörer för årsboken och i boken medverkar tio olika författare som förutom Armémuseum representerar fem olika universitet och högskolor. Jag har själv fastnat för kapitlen "En alltför terribel massaker. Slaget vid Narva ur soldatperspektiv" och "Soldathustruna och militärstaten".

Nordic Academic Press.

ISBN 978-91-88661-57-9

Olle Melin

Som värnpliklig i Sveriges försvar

I nummer 4 för 2017 av vår tidskrift fanns en artikel med namnet *Mönstrad* om Svante Börnerheim, som strax före intervjun hade mönstrat för att som värnpliklig göra militär grundutbildning.

När detta skrivs har det gått ungefär ett år sedan första samtalet och nu har Svante hunnit bli varm i kläderna av sin utbildning på Luftvärnsregementet, Lv 6, i Halmstad.

Svante ryckte in måndagen den 23 juli som gruppbefäl samband/ledning. Från början togs han ut till system-

tekniker, men detta ändrades bara någon vecka efter mönstringen.

På Lv 6 placerades han på en gruppbefälspluton med 39 soldater, varav två flickor. Omkring vecka 38 splittrades plutonen och Svante placerades på 2. robot 97-pluton med 52 soldater varav cirka 1/3 är flickor.

De första 11 veckorna har i stort motsvarat den Grundläggande militära utbildning (GMU), som varit gällande som en frivillig utbildning, sedan värnpliktsutbildningen lades i vila 2010.

Utbildningen har bl.a. bestått av koll på läget (exercis, inre tjänst m.m.), fyra veckors utbildning i patrulltjänst, tre veckors utbildning i försvar, en veckas gruppbefälsutbildning och två veckors skyddsvaktsutbildning. Utbildningen syftar bl.a. till att bli föregångsmän till de nio månaderssoldater, som ryckte in vecka 38.

Härefter följer motortjänst, vapenskola (kulspruta, granatgevär m.m.) och befattningsutbildning fram till slutövningarna börjar. Dessa innefattar plutonsövningar, kompaniövningar och slutligen bataljonsövning.

Utryckning sker för samtliga den 14 juni 2019.

Svante trivs alldeles utmärkt med sin utbildning, det goda kamratskapet och inte minst med den fina mathållningen. Utbildningen betraktar han både som spännande och nyttig. En viktig del är att lära sig respektera varandras olikheter och att konfronteras med människor, man normalt inte umgås med. Befälen är mycket duktiga och efter hand, som utbildningen fortsätter, ges eleverna ett allt större ansvar.

Jag kan bara säga till Svante – *Lycka till med den fortsatta utbildningen!*

Olle Melin

Foto Ulla Melin

Vilka är de?

I nummer två av vår tidskrift för 2018 fanns en artikel – Min väg till flottan – skriven av Arthur Zaar, medlem i vår Trelleborgsförening. Arthur avled, innan artikeln publicerades. Underlaget till artikeln har förmedlats av en släkting till Arthur, Sven Appeltgren i Knislinge, som hittat ett foto med ett antal kollegor till Arthur.

Nu till frågan. Vilka är de, som finns på fotot? Om någon av våra läsare kan identifiera någon eller några, hör av er till redaktören!

Red

Vad en gammal bild kan berätta

Strax före jul 1994 passerade jag Blekinge Läns Tidnings depeschkontor i Karlskrona och hittade då i det s.k. lägget från den 16 december 1944 en dramatisk skildring om V 6:ans grundstötning vid Busören sydost om Hasslö i Karlskrona skärgård natten mellan den 14 och 15 december 1944.

V 6 hade vid tillfället 14 mans besättning och befälhavare ombord var värnpliktige styrmannen i flottan W Nilsson.

I boken om flottans torpedbåtar berättar reservfänriken vid kustartilleriet, fänrik S Nelsson, som var ombord som målobservatör i samband med målbogsering, följande:

Skjutningen var slut omkring 1930, vi tog hem bogserkabeln och satte kurs mot Kungsholmen med akterlig vind. Kabeln var klädd med väv och kork, så att den flöt. En bukt fångades av propellern, så att maskinen stoppade. Vi måste kapa kabeln, så att vi kunde gå med sakta fart framåt. Under arbetet med kabeln hade vi drivit ett bra stycke och var desorienterade. Plötsligt skymtade vi i mörkret vita bränningar om babord och hörde ett dovt brusande. I samma ögonblick skakades fartyget av en kraftig stöt och stannade. <vi satt ordentligt fast och kunde inte backa oss loss, eftersom kabeln var insnodd i propellern. Radioförbindelsen var bruten, men vi sände nödsignaler med ångvisslan och strålkastaren. I strålkastarljuset skymtade vi på cirka 75 meters avstånd ett skär, som senare befanns vara Busören.

Maskinisten anmälde, att maskinrummet sprungit läck och han därför hade rakat ut fyren under pannan. Tack vare hans rådiga ingripande undveks en pannexplosion, som i vårt svåra läge kunde betytt katastrof.

Besättningen samlades förut, då fartyget började bräckas midskepps, så att aktern sjönk.

Med ångvisslan kunde vi avge signaler i en halv timme, innan ångtrycket tog slut. Vi trodde dock knappast, att någon skulle höra oss, ty det var långt till land och omkring oss kokade och sjöd bränningarna med ett öronbedövande dån. Så slocknade också strålkastaren och vi hade bara kvar en morselampa som enda signalmedel.

Efter någon timme verkade det, som om vår belägenhet hade observerats. Ett par kraftiga strålkastare riktades mot oss och i deras sken såg vi en motorslup och Aspö lotsbåt, men de lyckades aldrig nå fram till oss.

Vinden ökade och temperaturen var minus tre grader. På däck uppstod isläggning, som gjorde det svårt att vistas där.

Flera båtar dök upp i närheten. Chefen på minsveparen M 8 gjorde en bedrift, då han lade sin båt endast 50

meter i lovert om oss och försökte gjuta olja på vågorna, för att därefter låta en jolle driva ned mot oss, men detta omintetgjordes av den grova sjön.

I skansen satt besättningen samlad kring en karbidlampas flämtande låga. En liten järnspis åstadkom en dräglig temperatur. Men kolet och veden tog slut, varvid vi attackerade inredningen, garneringen, hyllor m.m., som matades in i spisen.

Vattnet steg och fartyget bräcktes allt mera, så att även förskeppet började sjunka. Några försökte sova, andra satt och rökte. Vid tretiden blev läget kritiskt. Vinden var 16 sekundmeter och sjöarna vräkte över, vad som var kvar av skrovet.

Vi gjorde loss jollen och förtöjde den, så att åtminstone några av oss skulle kunna bli räddade, men den slogs sönder av sjön och endast en slak lina visade, var den funnits.

Vi gick upp på däck och samlade ihop allt flytbart för att ha till hands, om vi måste hoppa utombords. Midskepps knakade det allt mera och så brast skrovet. Aktern vred sig loss ungefär vid förliga maskinrumsskottet och maskindelarna liksom पोste ur båten. Rören, som förband för- och akterskepp, slingrade sig som ormar. Rattar och spakar var i en enda röra.

Vid sjutiden kunde vi urskilja båtarna omkring oss, en stor och två små minsvepare, Aspö lotskutter, Utlängans livbåt och några fiskebåtar. Livbåtsbesättningen lyckades få tag i resterna av målbogseringskabeln och fäste den på Busören. I kabeln fastgjordes en iseka, som vi halade till oss. Tre man räddade genom att gå i isekan, som drogs till skäret. Minsveparen M 5 försökte skjuta raketlinor till oss, men dessa hamnade vid sidan i den hårda vinden.

Nu närmade sig en blekingseka, rodd av fiskare, från en större fiskebåt. De manövrerade bland bränningarna på ett mästerligt sätt. De lade till vid vår styrbordssida och tog ombord oss i två omgångar och rodde oss ut till fiskebåten.

Vid tolvtiden var vi räddade och överfördes till en minsvepare, som gick med oss till vår förläggning, där läkare och varma sängar väntade oss efter vårt nattliga äventyr.

Besättningen på V 6 utgjordes av:

Vpl styrman(flottan) W Nilsson, Fänrik KA Sigvard Nelsson, Maskinist KA Gunnar Johansson, vicekorpral Alfons Johansson, menige vpl Rune Rudolfsson, Wigert Persson, Holger Rosengren, Allan Westerfors, Erik Påls-son, Karl Bellman, Karl Karlsson, Ove Olsson, Sven Svensson och Gunnar Bergqvist.

De Hasslöfiskare, som med stora vedermödor räddade besättningen, var:

Åke Andersson, Mauritz Karlsson, Oskar Sjöström, Jarl Olofsson, Vendel Jakobsson, Hjalmar Olsson, Evald Olofsson och Vedin Jakobsson. Ingen av dessa är idag i livet.

Mauritz Karlssons son, Lennart (numera avliden), har för mig berättat, att hans far tillsammans med övriga Hasslöfiskare gått ut med knubben *Epa*, som ägdes av Mauritz, Åke Andersson och Oskar Sjöström. På släp tog de en eka, som ägdes av Axel Hasselqvist. Denne vägrade först att låna ut ekan, men gav med sig, sedan han fått garantier, att om ekan förstördes, skulle han få ekonomisk ersättning.

Hasslöfiskarna, som utförde räddningsbedriften, fick medalj och en gratifikation på 500 kronor.

En annan legendarisk Hasslöfiskare, Axel Berg, sprängde vraket under våren och sommaren 1945 och kunde på detta sätt tjäna en bra slant på skrotförsäljning.

Lite om fartyget V 6

V 6 byggdes som 2.klass torpedbåt nr 89 vid Örlogsvarvet i Karlskrona med byggnadsnummer 278. Sjösättningen ägde rum den 22 maj 1907 och torpedbåten gick i tjänst i flottan i september 1908.

Fartyget hade en längd av 32,6 meter, bredd 3,78 meter och ett djupgående på 1,8 meter. Deplacementet var 57,5 ton inklusive 10 ton kol. Aktionsradien var 700 distansminuter och besättningen var under perioden i

flottan 14 man. Farten med tre tons last kunde uppgå till 20 knop.

Maskineriet bestod av en vertikal direktverkande trippel expansionsmaskin om 600 hästkrafter.

Bestyckningen utgjordes från början av 1 37 mm kanon m/98 B samt som torpedbestyckning en övervattens stävtub M/04 samt en övervattens däckstub M/04.

Torpedbåten gjorde under första världskriget en mycket god tjänst inom neutralitetsvakten. Åtskilliga kränkningar avväjdes, genom att en svensk torpedbåt kom tillstådes och hotfullt öppnade sina stävtorpedluckor.

Rollen som torpedfartyg var efter kriget utspelad. Fartygen omdöptes till vedettbåtar och ändrades till minsväp, en högaktuell uppgift med tanke på de offer, som minorna skördade på våra handelsfartyg ännu många år efter första världskrigets slut.

Under 1930-talet användes många av torpedbåtarna som övningsfartyg i Sjökrigsskoleavdelningen. Huruvida 89:an var ett sådant, har jag inte kunnat utröna.

Den 10 december samma år överfördes fartyget till Karlskrona fästning och blev vedettbåt nr 6, V 6.

Formellt utrangerades fartyget endast en kort tid efter förlisningen. Som beslut står endast VRÅK.

För haveriet ådömdes fartygschefen fem dagars arrest utan bevakning.

Foto KA 2 fotoarkiv

Olle Melin

V 6 förtöjd vid Linje VII på Kungsholms fort

En Marin för Sverige

fortsättning från nr 3/2018

Försvarmaktens uppgifter

Kungl. Örlogsmannasällskapet – Sveriges marina akademi – (KÖMS) inleder med att påminna om de uppgifter, som idag utgör grunden för det militära försvaret av Sverige. Försvarmaktens uppgifter är en viktig utgångspunkt, när överväganden av försvarsresurserna ska göras. KÖMS anser, att uppgifterna år 2017 har en sådan karaktär, att de sannolikt kommer att vara relevanta också under den kommande tioårsperioden. Försvarmaktens uppgifter framgår av förordningen (2017:1 266) med instruktion till Försvarmakten.

Övergripande ansvar

1§. Försvarmakten ska upprätthålla och utveckla ett militärt försvar, som ytterst kan möta ett väpnat angrepp. Grunden för Försvarmaktens verksamhet ska vara förmågan till väpnad strid.

2§. Försvarmakten ska försvara Sverige och främja svensk säkerhet. Försvarmakten ska upptäcka och avvisa kränkningar av det svenska territoriet. Myndigheten ska dessutom kunna värna Sveriges suveräna rättigheter och svenska intressen samt kunna förebygga och hantera konflikter och krig såväl nationellt som internationellt. Försvarmakten ska kunna utföra dessa uppgifter självständigt eller i samverkan med andra myndigheter, länder och organisationer.

Försvarmakten ska med befintlig förmåga och resurser kunna lämna stöd till civil verksamhet.

Försvarmakten bidrar till Sverige säkerhet genom att enskilt och tillsammans med andra myndigheter, länder och organisationer lösa följande uppgifter;

- upprätthålla tillgänglighet i fred samt vara beredda att inta höjd beredskap för att kunna förebygga och hantera konflikter och krig, skydda Sveriges handlingsfrihet inför politisk, militär eller annan påtryckning och om det krävs försvara Sverige mot incidenter och väpnat angrepp.

- främja vår säkerhet genom att delta i operationer på vårt eget territorium, i närområdet och utanför närområdet.
- upptäcka och avvisa kränkningar av det svenska territoriet och i enlighet med internationell rätt värna nationella suveräna rättigheter och intressen i områden utanför territoriet och
- med befintlig förmåga och befintliga resurser bistå det övriga samhället och andra myndigheter vid behov

Sjöförbindelserna och riskerna för samhället

Sverige är ett sjöfartsberoende land och kan ur ett försörjningsperspektiv betraktas som en ö. Cirka 90 % av landets export och import frktas idag på fartyg och dessa är såväl svensk- som utlandsflaggade. Idag bygger landets industri, handel och konsumtion på ett ständigt och ostört varuflöde.

Den svenska marina utmaningen i fred, kris och krig kan kort beskrivas som en förväntan på att hålla sjövägarna och hamnarna öppna för import- och exportsjöfarten, samtidigt som hotade platser eller områden på svenskt territorium ska kunna försvaras eller återtas. Även fisket och marin infrastruktur så som vindkraftparker, undervattenskablar för el- och telekommunikationer måste kunna skyddas för att samhället ska kunna fungera. För att kunna lösa dessa uppgifter krävs marina resurser, som kan bidra i till exempel bevaknings- eskort- och minröjningsinsatser på de platser och områden, som behöver skyddas.

Marina uppgifter kommer att behöva utföras i alla konfliktnivåer och under lång tid. De stora avstånden mellan svensk väst- och ostkust kräver marina resurser, som medger samtidigt agerande i de omgivande havsområdena. Misslyckas Sverige med att utföra dessa uppgif-

ter, påverkas såväl landets försörjning som förutsättningarna för att kunna försvara hela landet mot yttre hot. Utsatta delar, till exempel Gotland, riskerar att drabbas särskilt hårt.

Logistiksystemen utgår till mycket stor del från konceptet "just in time", där den traditionella lagerhållningen ofta begränsas till just enbart transportmomentet. Denna förändring har varit en följd av näringslivets behov av fortsatt konkurrenskraft, eftersom lager innebär tidskrävande omlastning och binder kapital.

Det har samtidigt medfört ett ökande beroende av säkra sjöförbindelser och hamnar. För Sverige, som idag inte är självförsörjande vare sig vad avser livsmedel, läkemedel och delkomponenter till industrin, har sjötransporterna en avgörande betydelse för folk- och industriförsörjningen. För tillverkningsindustrin är sjötransporterna utomordentligt viktiga för tillförseln av rå- och insatsvaror samt för export av färdiga produkter till den internationella marknaden. Sverige importerar merparten av landets totala konsumtion.

Sjötransporterna har därmed en mycket stor betydelse för positiv utveckling av landets ekonomi i fredstid och försörjningen i ett kris- eller krigsläge. Vid en allvarlig kris till exempel vid ett hot om väpnat angrepp eller ett terroristangrepp i närområdet måste Sverige och de länder, företag och individer, som använder svenska hamnar, räkna med att sjöförbindelserna kan bli utsatta för allvarliga störningar. Sådana störningar ger redan inom

några dagar allvarliga konsekvenser för folkförsörjningen och näringslivet. Säkra sjötransporter till och från Sverige är därför avgörande för att samhället ska fortsätta att fungera.

Förhandslagring var en strategi under det kalla kriget för att försöka undvika, att Sverige skulle bli indraget i krig och att överleva som en självständig nation. Strategin att lagra i förtid fungerar inte lika naturligt i ett moderna samhället, då samhällets behov helt enkelt är för stora och behoven förändras över tid.

Oaktat detta bedöms det ändå finnas ett stort behov av att återuppta statlig förhandslagring av vissa strategiska produkter för att säkerställa samhällets primära funktioner under en viss tid, exempelvis olja och drivmedel. § 1 i lagen (2012:806) om beredskapslagring av olja anger, att Sverige ska under varje lagringssår ha beredskapslager, som motsvarar minst antingen 90 dagars genomsnittlig daglig nettoimport eller 61 dagars genomsnittlig daglig inhemsk konsumtion under referensåret beroende på, vilken mängd som är störst. Några särskilda lager för Försvarmaktens behov finns inte.

Strategin för Sverige måste därför vara att skydda handelsvägar, handelstonnage och hamnar i syfte att upprätthålla de fria handelsflödena. Om vi inte kan skydda våra sjövägar, riskerar vi vår försörjningssäkerhet med allvarliga konsekvenser som följd.

Ett tryggt val!

MTU's motorer är konstruerade för maximal driftsäkerhet och totalekonomi. Detta har gjort MTU till en av världens ledande leverantörer av motorer för kommersiellt bruk. Med ett komplett sortiment från 125 kW till 9.000 kW och ett rikstäckande servicenät erbjuder vi såväl prestanda som trygghet.

Tel: 08-500 121 40
www.swedmotor.se, info@swedmotor.se

Flottans Män Karlskrona firar 80 år 2018

Hur det började...

Starten av Flottans Män Karlskrona var dramatisk. Den 25 januari 1936 kallade man till offentligt upprop till de, som tidigare verkat vid flottan och varvet i Karlskrona. Det blev mat och underhållning i Sparres exercishus.

Över 400 personer samlades i närvaro av amiral Claes Olof Lindström, Flottans Musikkår och amiralitetspredikant Algot Collén, vilken också höll korum. Efter filmvisning och musikunderhållning förflyttade man sig till Sparres kokhus, där det serverades ärtor med fläsk och tjocka pannkakor. Det hölls tal, där man liksom idag, oroade sig för flottans framtid med minskade anslag. Amiralen avslutade med att betona den goda kamratan-dan, som rådde till sjöss och att det därför inte var nödvändigt att bilda en särskild förening av Flottans Män i Karlskrona. *"Staden är som en enda flottans förening"* menade amiralen.

Men initiativtagarna gav sig inte. Efter flera interna möten och en skrivelse den 10 maj 1937 till Chefen för Underofficers- och Sjömanskårerna, undertecknad av grosshandlare Richard Rickler och köpman Allan Bengtsson, kallades genom upprop i lokaltidningarna till nytt möte den 28 januari 1938 i dåvarande Skeppsgosse-kårens gymnastiksal under ledning av kommendör Björn Holmgren. I närvaro av 150 personer beslutade man att bilda föreningen Flottans Män i Karlskrona och en interimsstyrelse utsågs.

Den första styrelsen bestod av: ordförande, kommendör Björn Holmgren, vice ordförande, kapten C L Svens-

son, sekreterare, kapten Uno Thornburn, kassör, grosshandlare Rickard Rickler, ledamöter flaggstyrman Hugo Lagström, flaggmaskinist R F Kleist, korpral Gösta Grönqvist, köpman Allan Bengtsson, urfabrikör A F Johansson, ingenjör Hans Carlsson samt herr Alfons Grönberg, klubbmästare, löjtnant P O Högström.

Föreningens första ordinarie möte hölls den 28 februari 1938 med ett gediget program och under högtidliga former med överblåsning för ordföranden och närvarande amiral Gunnar Björner. Flottans Musikkår underhöll och det serverades middag. Efter mötet hade cirka 200 av de 300 närvarande tecknat sig som medlemmar.

Föreningens första årsmöte avhölls den 28 februari 1939. Medlemsantalet uppgick till 180 och medlemsavgiften var två kronor.

Under de följande krigsåren blev verksamheten begränsad med vikande medlemsavtal och många möten fick ställas in. Detta gällde fram till 1950-talet, innan verksamheten i föreningen började ta fart igen.

Våra lokaler

En viktig del för att kunna bedriva god föreningsverksamhet och att locka intresserade medlemmar är bra och lämpliga lokaler. Under åren har det varit ett antal flyttningar mellan olika platser. Det positiva har varit stödet från marinen med att lösa lokalfrågan.

De första 10 åren hade vi våra lokala sammankomster i kasern Sparre. Därefter skedde flytt till Sjömansskolans filmsal och Sparres kokhus fram till 1954, då flyttning gjordes till Skeppsgossekasernen. Från 1961 fram till 1971 var föreningens lokal Ölhallen i Gamla Teatern vid Varvsgatan, då teatern skulle rivas.

År 1972 erbjöd örlogsbasens chef Lennart Ahrén föreningen lokal på Stumholmen. Där kunde verksamheten bedrivas på ett bra sätt med stor trivsel. Medlemsantalet var då 132 men tog fart och ökade stadigt till nästan 300 medlemmar.

I början av 1990 lämnade Flottan Stumholmen och så även Flottans Män. En kort tid var vi utan lokal fram till erbjudandet att få flytta in i ett hus vid Skönstavik. Invigningen av lokalen skedde 1992 under högtidliga former med avgivande "Dubbel svensk lösen" med egen kanon och namngivning av lokalen till "Fylgia". Flytten innebar stora möjligheter att bedriva aktiv verksamhet. Med Marinbasens stöd innebär det att vi idag är kvar på Skönstavik och där kan bedriva vår verksamhet på ett bra sätt. En bra lokal är en grundförutsättning för att kunna driva bra aktiviteter och därmed få medlemmar.

Vår förening idag

Vår förening lever idag i god välmåga. Vi har idag cirka 225 medlemmar och arbetar aktivt med rekrytering. Varje år har vi ett ambitiöst program innehållande medlemsmöten med försvarsinformation och föredrag om aktuella ämnen, företags- och myndighetsbesök samt resor vår och höst till intressanta mål kopplade till marint tema. Vi har grillfest i augusti och julsamkväm i december, då även våra respektive är välkomna att delta. Föreningen deltar med Flaggvakt i Amiralitetskyrkan vid första advent. Vi delar varje år ut premie vid Specialistofficersexamen och deltar också i Regionmöten och vid Veteranträffar.

Stellan Andersson

Styrelsen

Flottans Män Västerås firar 80 år 2018

Söndagen den 11 november firade Flottans Män Västerås sitt 80-årsjubileum på Slakthuset Saluhallen, som ligger i direkt anslutning till den egna lokalen. Kvällen inleddes med mingel med bubbel och tilltugg, varvid vår gäst, Caj Eli Sundborg från Hofors, överlämnade som gåva förvaltningen av några fartygssköldar till föreningen, nämligen vapensköldar från HMS Halland, HMS Carlskrona och HMS Drottning Victoria.

Kvällen fortsatte med, att Bengt Larsson visade bilder från föreningens historia, från begynnelsen den 11 november 1938, då föreningen bildades i Andessons konditori i centrala Västerås, fram till dess nuvarande verksamhet. Efter bildspelet hölls det tal och gåvor överlämnades av våra inbjudna gäster.

Riksförbundet representerades av Krister Hansén,

som belyste, vad Flottans Män haft för betydelse för svensk örlogstradition och vad man betyder idag som svenska flottans största supportergrupp.

Ledningsregementets (LedR) i Enköping representant, Anders Gustafsson, talade om sin verksamhet i armén och om sin anknytning till flottan inom släkten samt samarbetet mellan regementet och Flottans Män i Västerås

Magnus Magnusson från F1 Kamratförening talade om flygflottiljens F1 i Västerås historia och dess ursprung från Marinens sjöflyg, som på sin tid startade och landade på vattnet utanför CVV i Västerås.

Därefter så bjöds det på middag med grillbuffé av allra högsta klass, uppdukat utav grillmästaren själv från Gilla Grilla.

Magnus Leuchovius

Flottans Män Nynäshamn fyller 80 år 2018

Lokalföreningen i Nynäshamn fyllde 80 år den 9 december 2018, d.v.s. föreningen bildades samma datum 1938. 80 års föreningsverksamhet innehåller mycket historia, många drivande insatser från såväl eldsjälar som medlemmar och många roliga historier. Våra ledord Kamratskap – Örlogstradition – Sjöförsvar har alltid stått i centrum och kommer att så göra.

Vårt 80-års jubileum firades den 8 december med en stor buffémiddag, många trevliga människor med bl.a. inbjudna gäster från övriga lokalföreningar inom Södertörn, från Riksstyrelsen och från vårt värdförband 4.sjöstridsflottiljen.

En jubileumsskrift är framtagen, som bygger på våra tidigare 70- och 75-årsskrifter, där vi har lyckats att få nedtecknat de viktigaste händelserna under vår förenings långa vardande. 80-årsskriften är utdelad till alla medlemmar och även utsänd till alla föreningarna inom Riksförbundet.

Nynäshamnsföreningen har upplevt mycket under sin 80-åriga verksamhet. Under en tid i slutet av 60-talet var medlemsantalet nere i en (1) medlem, men byggdes upp igen efter Flottans etablering på Muskö. Medlemsantalet ökade under åren och vid 50-årsfirandet var medlemsantalet över 80.

År 1997 fick vi tillgång till vår Marinstuga ute på Muskö, strax utanför grindarna och stugan är sedan dess väl underhållen och nyttjas i många sammanhang av våra medlemmar. Den har blivit en centralpunkt för vår verk-

samhet och har även med åren blivit en liten museisamling för gamla marina föremål, som vi aktsamt vårdar.

Under de följande åren har föreningen svetsats samman genom soppkvällar med trevliga föreläsningar en gång i månaden, LilleJul-fester, sammankomster ute i Marinstugan med grillning, kräftskivor och fikastunder samt alla våra styrelsemöten, besök vid vårt värdförband 4.sjöstridsflottiljen både till sjöss och besök på basen vid Berga, olika utflykter till intressanta historiska miljöer i närområdet och inte minst sjöturer med de fina nöjeskeppen till våra östra grannar.

Vi har en stor åldersspännvidd på våra medlemmar, från 23 år och upp till 95 år. Tänk vilka historier från Flottan som våra yngre medlemmar får höra och det är ju även vår skyldighet att föra dessa vidare, vilket vi klarar ut med glans.

Nu vid 80-årsfirandet är vi 87 medlemmar och framtiden ser positiv ut, ekonomin har stärkts med bl.a. deltagande som funktionärer vid två stora cykeltävlingar på Södertörn, vilka inbringade goda intäkter till vår kassa.

Vi planerar efter varje jul nytt verksamhetsår med olika arrangemang och aktiviteter. Våra medlemmar behöver inte sitta överksamma, det finns alltid något att göra inom föreningen.

Vid vårt 80-års jubileum i december firade vi vår kära kamratförening tillsammans med gäster och våra medlemmar med damer.

Kjell Johansen

Norrtäljeföreningen firade 70 år

Jubileumsmiddagen avåts på samma ställe, där föreningen bildades för 70 år sedan. Utsikten över staden har förändrats genom åren. Den kommersiella sjötrafiken är nu borta. I hamnen byggs en ny stadsdel och där huserar nu enbart fritidsbåtar.

Men i början fanns en hamnstad.

I Norrtälje har sjöfarare passerat sedan urminnes tider. En gammal segelled till Uppsala (Östra Aros) gick i ån, som mynnar ut i hamnen. Staden brändes ned av ryssarna 1719, men återuppbyggdes till en centralort för Roslagen. Under 1900-talet har fartyg transporterat skogsråvaror och styckegods till och från staden. Många kom från Ryssland för att hämta spannmål från Lantmännens silos. Passagerarfartyg har trafikerat kuststräckan mot Stockholm och här har också funnits reguljär trafik till Åland. Den reguljära trafiken bedrevs tidigt med s/s

Norrtälje. I början av 1960-talet började Silja Line med dagliga turer

1988 gjorde Line Flying Cat ett kortvarigt försök att trafikera hamnen med en katamaran. Man ville konkurrera med kortare restid till Mariehamn, men projektet lades ned efter några månader, p.g.a. för få resande.

Det enda som påminner om denna sjöfartstid är s/s *Norrtelje*, som längst in i hamnen idag är en uppskattad restaurang med sin maritima miljö.

Föreningen i unga år

Fredagen den 28 maj 1948 bildades föreningen Flottans Män i Norrtälje. Initiativet togs av köpman Gösta Alm-gren. Han satte in en liten annons i Norrtelje Tidning och upp till Café Bergstugan på Södra Bergen strömmade ett 30-tal flottister.

Vid det första mötet valdes funktionärer till förening-

en, men mötesdeltagarna fick också möjlighet att anmäla sig till en utfärd redan på söndagen den 30 maj med minsveparen *HMS Grönskär*. Fartyget var dirigerat till Norrtälje enkom för detta tillfälle.

De första 20 åren hade föreningen ingen egen lokal, utan man träffades hemma hos någon medlem. Fester och större tillställningar skedde i Hemvärnets lokal eller i det s.k. Lommartorpet. I och med att luftvärnsregementet Lv3 förlades till Norrtälje öppnades möjligheten att nyttja festlokaler i massen.

Under 1950-talet var det vanligt med flottbesök i Norrtälje. 1954 kom jagaren *Uppland* på besök, med 100 man från FM Stockholmsförening. Föreningen gjorde också många egna utflykter i skärgården.

Egen lokal

Efter mycket letande lyckades man till slut hyra en egen lokal 1967 med ett tioårigt kontrakt. Lokalen låg centralt i ett timrat kulturhus. Det var gårdspump, torrdass, fotogenkamin och primitivt pentry. Men föreningen hade nu något "eget" och en flottist finner sig tillrätta efter omständigheterna. På tunet placerade medlemmarna en mina och en mast.

I den egna lokalen kunde föreningen "odla" sina intressen med sjömansarbeten och lyssna till allehanda föredrag. Här är ett litet urval av de berättelser som medlemmarna fick höra: Greve Johan Gabriel Oxenstierna - om sin tid som marinattaché i London under kriget. Arne Mohlin - om Hansaolyckan, som han överlevde. Vår medlem Gösta Jöngren - om världsomseglingar med fullriggare. Kommendörkapten Hans von Hofsten - om ubåtsjakten i vår närhet.

I den egna lokalen kunde föreningen fira sitt 20-årsjubileum, då också ordförande i FM Riks, Fredrik Taube, medverkade.

Åke Stark valdes som ordförande 1980. Han satt sedan hedersamt vid rodret under hela 23 år. Åke höll härom året ett spännande föredrag om, när kryssaren *Gotland* hamnade i en orkan mitt på Atlanten, som höll på att sluta riktigt illa.

Ärtsoppa blir tradition

År 1991 måste vi flytta till en källarlokal på Götgatan. Den var liten men modern och det fanns centralvärme. I och med flytten till en bekvämare lokal ville man träffas oftare.

Sedan dess är traditionen, att medlemmarna träffas varje torsdag för att inta ärtsoppa och punsch. Kocken Göran Hagström, med bakgrund på ubåt och kryssaren *Göta Lejon*, bjuder den godaste ärtsoppa. Han har egen leverantör av både ärtor och fläsk, som han hanterar på ett mästerligt sätt. Till den hemgjorda punschen sjunger vi korta och kärnfulla visor diktade av signaturen Don Ramido.

Efter kaffet följer oftast någon begivenhet. Det kan vara intressant föredrag av någon medlem eller inbjuden talare gärna med marin anknytning, så klart. Ibland görs också utflykter efter måltiden.

Föreningen huserar nu i den tredje lokalen. Sedan 2016 finns vi i det gamla soldathemmet till nedlagda Lv3, FOS-huset. Det ägs av Norrtälje kommun och hyser i dag frivilliga försvarsorganisationer.

Men vi är oroliga! I likhet med staden i övrigt sker här förändringar. Man planerar byggnationer på det tidigare regementet.

Jubiléet år 2018

De 46 gästerna anlände till kl 18. Efter att ha fått namnbricka och en välkomstdrink, följde mingel. Man kunde då också betrakta utställningsbordet med maritim rekvisita ur föreningens samlingar. Här fanns även gästböcker och fotoalbum från den 70 år långa historien. Man kunde också läsa vår hälsning till konungen, vår höge beskyddare, och hans svar.

Innan måltiden hölls en tyst minut för vår bortgångne förbundsordförande Johan Forslund.

Menyn bestod av en toast till entré och hängmörad ryggbiff eller ugnsbakad laxfilé. Till efterrätt serverades en härlig kladdkaka med grädde.

Vid honnörsbordet placerades kanslichef Lennart Bresell i mitten omgiven av bemärkta medlemmar med partners. Framför dem fanns ett veteranbord, där de som varit med längst i föreningen fick sina platser.

Stämningen var glad och samtalen livliga. Musiken stod vår medlem Rolf Janson för och allsången leddes av den hastigt sammansatta trion med våra egna glada amatörer, "Plattvakterna". Kvällens musikaliska tema var Evert Taubes visor och på central plats fanns naturligtvis "Än en gång därän". Namnet på kören syftar till andra plattvakten som går på klockan 18. Maten var njutningsfull och vinet gott.

Lennart Bresell höll ett tal, där han berättade om Flotans Män, historiskt, i nutid och utsikterna framöver. Han förärade också föreningen tre böcker, som radikalt höjer statusen på föreningens boksamling.

Kvällens tankar och intryck var många när de nöjda 70-årsfirarna skiljdes åt, samtidigt som mörkret sänkte sig över staden.

Radarmatros 15 Hedberg *HMS Södermanland*

Foto Hylander/Hedberg

Veteranerna Åke Larsson och Lars-Göran Berg med fru.

Inför Riksårsmötet 2019

Riksårsmötet 2019 kommer att bli ombord på Silja Symphony på väg till Helsingfors med avresa söndagen den 26 maj och återkomst tisdagen den 28 maj 2019.

Boka in detta datum redan nu!

Program, anmälningssblankett m.m. kommer att finnas i nr 1 för 2019 av vår tidskrift

VÄLKOMMEN

RIKSÅRSMÖTE 2019

TILL HELSINGFORS

Flottans Män arrangerar Riksårsmötet 2019 med destination Helsingfors.

Vi på Tallink Silja hälsar dig välkommen ombord 26–28 maj 2019 på Silja Symphony.

Under resan får du njuta av musik, god mat och så klart träffa alla vänner från Flottans Män.

I Helsingfors kan du välja mellan en trevlig stadstur där du får se stadens främsta sevärdheter eller varför inte besöka Sveaborg?

Mer information kommer i nästa nummer av Flottans Män. Boka in datumet redan nu! Välkommen ombord!

TALLINK | SILJA LINE

Ur Kjell Närkehammars bildarkiv

Jag har botaniserat vidare i Kjell Närkehammars bildarkiv och fastnat för en bild av övningsbriggen *Falken*.

Övningsbriggen *HMS Falken*

Skeppsgossebriggen *Falken* byggdes år 1877 på Karlskronas Örlogsvarv. Hon strandade i bränningarna vid Svanesund (Orust) 1918 och många trodde hon var förlorad. Hon räddades dock och seglade i skeppsgosseavdelningen fram till 1939. Hon såldes till en privatperson 1943 och vidare till en tysk köpare 1947.

Med 21 personer ombord, varav flera svenskar, men de allra flesta var flyktingar från de Baltiska staterna och Tyskland lämnade *Falken* Sverige i december samma år. Efter en strapatsrik resa kom fartyget till Buenos Aires (Argentina) i juli 1948. Därefter ändrades hon om till lastfartyg. Den 9 maj 1967 förläste hon i Valparaíso hamn i Chile.

Briggen *HMS Falken* var det fjärde fartyget i svenska flottan med detta namn. De tre tidigare var:

HMS Falken, lätt fregatt sjösatt 1689

HMS Falken, fregatt sjösatt 1703 i Karlskrona (nybygge 48)

HMS Falken, fregatt sjösatt 1755

Data övningsbriggen *Falken*

Längd 23,69 meter

Bredd 6,23 meter

Djupgående 2,42 meter

Deplacement 110 ton

Bestyckning 4 st en-punds kanoner, 2 st tre-punds kanoner

Besättning Befäl +50 skeppsgossar

Källa: Varvshistoriska föreningen Karlskrona

BÅTKAPELLTVÄTT!

Välkommen till Rentvätt. **Stockholms största båt-
kapelltvätteri.** Vi tvättar, mögellbehandlar och
impregnerar alla typer av båtkaPELL, förtält och markiser.

Vi utför sömnadsarbeten såsom reparationer, byte av
rutor, dragkedjor, tryckknappar, kardborrand, öljetter m.m.

Desutom tillverkar vi nya håtdynor, kapell, motorbåtskapell,
sprayhood, bomkapell, segelkapell osv.
Högsta kvalitet till rimliga priser.

Undvik vårrusningen, lämna in nu!

Bor du inte i Stockholm kan vi skicka säck
med förbetald frakt för inlämning på posten.

REN TVÄTT AB

KAPELLTVÄTT • IMPREGNERING

NYTILLVERKNING • LAGNING

Grindstuvägen 40, 167 33 BROMMA • 08-28 85 34
www.rentvatt.com

SAGOLIKA JULMARKNADER

TALLINN 24.11.2018 – 5.1.2019* | RIGA 1.12.2018 – 6.1.2019*

TALLINN
1302:-
PRISEX
PER PERSON

RIGA
1312:-
PRISEX
PER PERSON

Vad är en jul utan en hederlig julmarknad?
Julmarknaderna i Tallinn och Riga har en magisk atmosfär med julstämning på högsta nivå. Här kan du handla godsaker som glögg, rostade mandlar och julkryddat te, varm soppa och pepparkakor. Handla julklappar och spana in alla lokala hantverk som doftande vaxljus, smycken och stickade strumpor, mössor och halsdukar av ull.

Tallinks julbord bjuder på spännande nykomlingar och traditionella klassiker. Kanske hittar du en ny favorit ombord som du aldrig testat förut?

Julbord ombord till Tallinn & Riga: 21.11–26.12.2018

KRYSSNING MED JULMARKNAD & SIGHTSEEING
INGÅR I PRISEX FÖR GRUPPER OM MINST 10 PERSONER:
– del i B2-hytt, 2-rätters à la carte-middag,
julbord inkl dryck, frukost t/r, julsightseeing

FÖR BOKNING & FRÅGOR:
08-666 34 87 | senior.swe@tallinksilja.com

*Med reservation för eventuella datumändringar.

VI UTÖKAR VÅRT UTBUD MED HALYARD MARINA AVGASSYSTEM

Halyard är en av ledande tillverkare av kompletta marina våta och torra avgassystem.

- ✓ Ljuddämpare av olika modeller
- ✓ Kund anpassade ljuddämpare
- ✓ Rosfria sprayheads
- ✓ Separatorer för generatorer
- ✓ Kompensatorer
- ✓ Skrovgenomföringar
- ✓ Tillbehör, klammer, larm mm.
- ✓ Ljudisolerings material, rör och slangar

TRANSAUTO.SE

Förrådsvägen 6, 151 28 Södertälje
+46 8 554 240 00

TRANS-AUTO AB

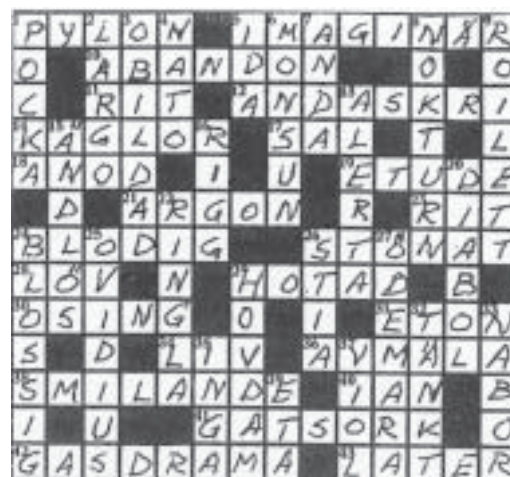
Driveline systems for mobile and marine applications

KORSORD NR 4

Lösning Korsord 3 2018

De som hade turen att vinna denna gång var
Leif Carlsson Växjö
Wolfgang Wirtl Hammarö
GRATTIS!

Som vanligt kommer priser från Jonny Ekdahls produktion
Nu är det dags för korsord 4-2018. Lösningar ska vara in-
sänd senast 1 februari 2018 under adress
Redaktören Flottans Män
Författarevägen 9
371 63 LYCKEBY
LYCKA TILL!

Jonny Ekdahls Knåp och Knep

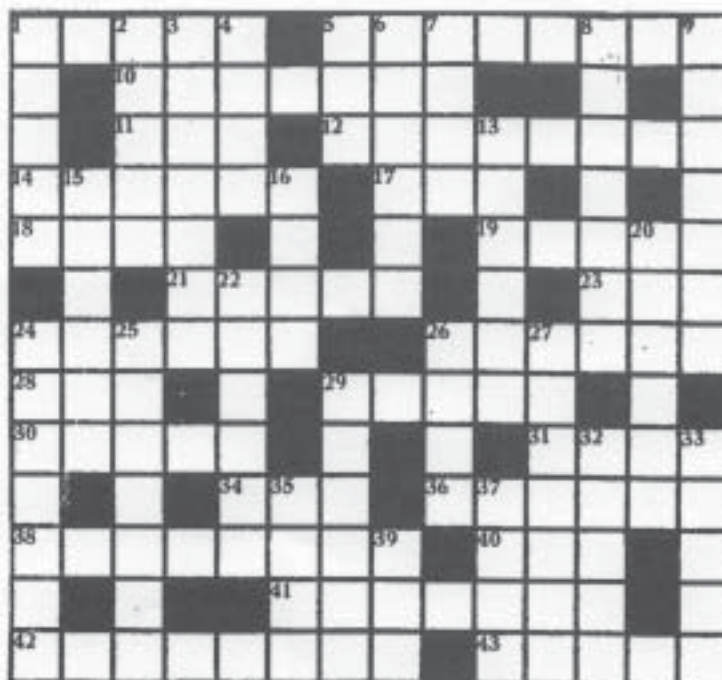
Vågräta ord

- 1 Kan det i fogar.
- 5 Nosparti på flygare
- 10 Marinokulär företeelse.
- 11 Total.
- 12 Dödsruna.
- 14 Trevar.
- 17 "Nya" i östra Blekinge.
- 18 Fodral. Ask.
- 19 Episka dikter med melodi.
- 21 Jeppes på berget gumma.
- 23 Kanske gudomlig kvinna.
- 24 Indier.
- 26 Flerårig växt.
- 28 Brukligt ord.
- 29 Tidsperiod.
- 30 Led. Bana.
- 31 Fransk hjälp.
- 34 Griper.
- 36 Nöje i dammen.
- 38 Fåmannavälde.
- 40 Areal.
- 41 Gryningsstund.
- 42 Härskar kanske i Nifelhem.
- 43 Bredgata med träd.

Lodräta ord

- 1 "Javablask."
- 2 Kanske från kossan Ödhumbla?
- 3 Unge till en gettjej.
- 4 Samtliga.
- 5 Ersättning för arbete.

- 6 Minneslista.
- 7 Oljestad, där Nobel slevade.
- 8 Greven var den ---
- 9 Anhängan.
- 13 Bärnstenshalsband.
- 15 Intyg.
- 16 Plåtkråkas vridning kring sig.
- 20 Alltjämt åtskilda.
- 22 Observera.
- 24 Fyllefinka.
- 25 Kanske inte bra att flyga i.
- 26 Visa. Ange..
- 27 Motverkande.
- 29 Får kanske guten i graven.
- 32 Hastade.
- 33 "Kavaljerernas" tillhåll.
- 35 Semit.
- 37 Att inte skämmas:
blekingedialekt.
- 39 Sjuk i England.

God Natt och Kurrholmen

Om man kommer sjövägen till Karlskrona och styr 12,5 grader med fyrarna Karlskrona övre och nedre ens, tar man efter försänkningen kurs i vitt sken från fyren God Natt. Lite längre västerut ligger befästningstornet på Kurrholmen.

De båda bastanta tornen tillhör i dag Karlskronas framträdande landmärken. De skulle mycket väl ha tillkommit redan i slutet av 1600-talet och då burit Erik Dahlberghs signatur på samma sätt som tornen Kronan och Lejonet i Göteborg. I stället markerar de den definitiva slutpunkten på nära tvåhundra år av svensk gammal befästningshistoria i Karlskrona.

Fästningstornen God Natt och Kurrholmen blev aldrig de starka vaktorn för Sveriges flottas huvudstation, som de från början var tänkta att vara. I stället blev God Natt i cirka 40 år kring sekelskiftet 1900 en bemannad fyrplats, en av de mest särpräglade boendemiljöer en svensk familj kunde ha för 100 år sedan. För fyrvaktarbarnen fanns utomhus endast en liten brygga och en smal klippkant att leka på. Det var ett ensligt liv, trots att fyren endast ligger på någon distansminuts avstånd från Karlskrona centrum.

Några decennier in på 1800-talet hade ångan ersatt segel och vind i de europeiska örlogsflottorna. Detta gjorde, att manöverförmågan avsevärt förbättrades och detta innebar, att de gamla befästningarna på Kungsholmen och Drottningsskär inte själva skulle klara ett anfall från havet.

Major Adolf Lindman, som var fortifikationsbefälhavare i Karlskrona åren 1855-1859, föreslog därför, att man skulle anlägga en inre befästningslinje på sex mindre skär, några kilometer utanför örlogshamnen. Som ett led i detta byggdes de båda tornen dels på skäret God Natt och dels på en av de små Kurrholmarna.

De övriga skären, som var planerade som platser för motsvarande torn, vilka aldrig byggdes, var (från öster) Skallholmen, Äspeskär, Länsman och Tvillingskären.

De uppförda tornen planerades och byggdes enligt den tidens vanliga fortifikatoriska principer som fristående torn med tjocka murar och kanoner skyddade mot kastbaneeld. Tornen skulle därmed väl kunna stå emot den tidens fartygsartilleri med slätborrade framladdade pjäser och ammunition i form av massiva järnkulor. Deras fortifikatoriska betydelse var dock redan från början tvivelaktig på grund av artilleriets snabba utveckling vid denna tid. På örlogsfartygen började man använda bakladdade kanoner med räfflade eldrör och självsprängande ammunition. De byggda tornen skulle inte klara anfall från denna typ av vapen, varför tornen aldrig bestyckades och ganska snart utgick anläggningarna ur krigsorganisationen. Huvudbestyckningen för tornen var tänkt vara 7 tums (17,8 cm) bombkanoner med en räckvidd på upp till kanske 3000 meter.

God Natt blev fyr och fungerar som sådan ännu idag, medan Kurrholmen kom att användas som förråd och provplats för flottans minvapen.

Eftersom God Natts torn upptar i stort hela ytan på

God Natt flygbild. Foto Peter Nilsson

Spiraltrapporna. Foto Olle Melin

det skär, som det ligger på, användes för materialupplag Getskär, cirka 600 meter nordost om byggplatsen. Här uppfördes även kalkugn och på en intilliggande skonert inkvarterades arbetsmanskäpet. Tidigt under första byggåret, 1858, hade den sista grundstenen lagts i närvaro av prins Oscar, sedermera kung Oscar II. Under detta år hade tornets kärna byggts till drygt halva höjden upp till de nedre kanonöppningarna. Det nedre krutmagasinet fick takvalv och utnyttjades under vintern som logement för vaktmanskäpet. En vattengrop för en blivande destillationsanläggning samt in- och avloppsrännor för vatten sprängdes i källarvåningen.

Under 1859 fortsatte de grövre murerarbetena i yttermurar och krutdurkar och tornets kärna uppdragen till cirka 12 meters höjd. Hela tornet vintertäcktes och under året hade 37 000 avlönade dagsverken fullgjorts av murare, sprängare och stenhuggare. Därtill kom mer än

Del av fredstaket

Batterivåning. Foto Olle Melin

10 000 dagsverken med kommenderad personal från Kronobergs regemente. Dagslönen var som högst 2 riksdaler kopparmynt och som lägst 68 öre. Detta kan jämföras med kostnaden för en dagportion mat i dåtidens fattigvård, cirka 30 öre.

Det tredje byggåret, 1860, uppfördes resterande yttermurar och tornet täcktes med kalkstenshällar. Trappor, dörrar och fönster isattes. Torntrappan är speciellt utformad i två parallella spiraler för att därmed kunna enkelrikta trafik av folk, krut och i värsta fall sårade i krut-rök, mörker och kanske panik. Fredstak av jämplåt och brygga anlades. Under de följande två åren fullgjordes snickeriarbeten, liksom rappning och putsning. Det hela var klart 1862 så när som på inköp av järnkaminer, som skedde 1863.

Slutprodukten blev ett befästningstorn med två batteridäck och möjlighet att även bestycka taket. Planen är

God Natt omkring år 1900. Arkivbild

förskjutna i höjdd. Till detta kommer en källarvåning med brunn och avträden m.m., de ovan nämnda spiraltrapporna, två murade krutmagasin samt en brygga åt norr. Tornet är en femhörning med avfasade kanter, vilket ger ett intryck av tiohörning. Alla hörn är rundade.

Byggandet av Kurrholmen startade i början på 1860-talet. Det färdigbyggdes till sitt nuvarande utseende i mitten av 1860-talet, vilket innebar en skyddad kanonvåning mot planerade två. Kurrholmen är ett rundtorn med en liten ljusgård, där det bland annat finns en brunn.

Minverksamheten på Kurrholmen upphörde någon gång på 1970-talet. Under andra världskriget var Kurrholmen grupperingsplats för en luftvärnsstrålkastare. För detta ändamål byggdes ett strålkastarvärn, som ännu finns kvar. Till detta kom en manskapsbarack, numera riven. Delar av grunden återstår.

Båda tornen hade ett sinnrikt, väl fungerande ventilationssystem, som garanterar, att lokalerna hålls torra. Systemet fungerar enligt självventilationsprincipen.

Vidare hade båda tornen från början ett så kallat fredstak, som skulle kunna tas bort i krigstid och på taket

skulle då kunna placeras förstärkningsartilleri. Dessa tak togs av någon anledning bort på 1950-talet, varefter tornen låg "nakna" fram till mitten av 1990-talet, då nya tak anlades.

God Natt som fyr

För att öka sjösäkerheten lades år 1870 ett fyrskepp ut vid grundet Gärskullen nordost om Aspö i farleden in och ut från Karlskrona. Men Gärskullens historia som fyrskeppsstation skulle endast bli nio år, kortare än någon av de totalt 24 fyrskeppsstationer, som funnits i Sverige. Redan 1879 ersattes fyrskeppet med en fyr på God Natt någon distansminut längre in mot Karlskrona. Fyranläggningen hade från början sin plats i ett särskilt torn, som stack upp över det då befintliga trätaget. I samband med avbemanningen omkring 1920 ersattes fyrtornet av ett antal fyrlyktor placerade i de gamla kanonöppningarna (embrassyrerna). Sedan 1970-talet fungerar fyren från en lanternin placerad överst i tornets mitt.

I tornets översta batteridäck inreddes lägenheter för fyrmästar- och fyrvaktarfamiljer samt rum för fyrbiträden (ogifta?). År 1892 flyttades lägenheterna till en annan del av tornet, eftersom de boende var rädda för vådaskott i samband med flottans provskjutningar på Söderstierna. Brunnen användes inte, utan vatten förvarades i en särskild vattentank. Uppvärmning skedde med järnkaminer.

Åren 1908-1910 var en s.k. lotsbarnsskola förlagd till God Natt med egen lärarinna, som transporterades ut och in till och från tornet från örlogshamnen.

Fyrvaktare Sven Wilhelm Bark, 1894-1931. Arkivbild

God Natt var bemannad från 1879 till 1919, d.v.s. i 40 år. Under dessa år tjänstgjorde fyra fyrmästare och två fyrvaktare på God Natt. Som fyrmästare har tjänstgjort John Ulric Nyman 1879-1898, Carl Emil Söderström 1898-1907, Johan Hoff 1907-1911 och Erik Lagervall 1911-1919. Som fyrvaktare har tjänstgjort Nils Svensson 1879-1911 och Sven Vilhelm Bark 1911-1919.

Det var för Johan Hoff's döttrar, som skolan inrättades. Fyrvaktaren Nils Svensson arbetade under fyra fyrmästare i sammanlagt 32 år, men blev själv aldrig befordrad. Man kan ju fråga sig varför och hur ett sådant förhållande kändes.

Fyrvaktare nummer två, Sven Vilhelm Bark, hade en dotter, Dagny Carlsson, som jag hade möjlighet att samtala med någon gång på 1980-talet. Hon berättade livfullt om, hur det var att vara barn på denna nära staden isolerade ö, hur hon med livlina kunde leka på den lilla klippavsatsen, hur hon fick ro till skolan och hur hon vid dåligt väder ändå fick transport hem av kustartilleriets ångbåt Bore. Dessa uppgifter har senare verifierats av hennes son, Carl Carlsson. Dagny flyttade 1919 ut till en annan isolerad fyrplats, Utklippan.

Om hur God Natt och God Morgon fått sina namn, finns en särskild historia, vars sanningshalt man kan ifrågasätta.

Sägnen berättar, att två fiskare hade en kväll besökt Vitus Andersson på Trossö. De skulle efter besöket segla till Utklippan och i kvällsmörkret rände den ene fiskarens båt på grund. I stället för att lägga bi och hjälpa kamraten fortsatte den andre sin resa. "Godnatt" ropade han endast som svar på kamratens bön om hjälp. Framåt morgonen lyckades emellertid den havererade fiskaren komma loss och seglade vidare mot havet. Strax innan han skulle sticka ut genom Aspösundet hörde han ett nödrop. Det var kamraten, som nu gjort haveri vid det lilla skäret utanför Kungsholmen, men hämnden är ljuv. Och "God

Morgon" var det enda, han ropade till sin nödställda kamrat.

Det kan emellertid konstateras att namnet Godnatt förekommer på Peter Geddas sjöatlas från 1686-1687 samt (felstavat?) som "Gonars flöt" på Erik Dahlbergs reliefkarta över Karlskrona fästning med omgivande öar från 1686. Gonar skall tolkas som "Gå nära", eftersom det är djupt intill skäret.

Namnet God Morgon har återfunnits på ett odaterat och osignerat sjökort från 1700-talets mitt och avser då skäret mellan Kungsholmen och Tjurkö.

Många kallar tornet på Kurrholmen för God Morgon, vilket är felaktigt.

Båda tornen blev byggnadsminnesmärken den 21 januari 1935.

Från början förvaltades öarna av flottan i Karlskrona. Så småningom tog Fortifikationsförvaltningen över och sedan 1994 förvaltas öarna av Statens fastighetsverk.

Efter de gånger, som möjlighet getts att besöka öarna, kan konstateras, att tornen har en mycket stor dragningskraft och lockar nyfikenheten.

Avslutningsvis en liten historia från min egen uppväxt, dock så tidig, att jag inte har några minnen av den.

Detta hände en vinterdag i början av 1940-talet. Min pappa, som då var elektriker vid örlogsvarvet, hade sänts ut för att göra någon reparation på God Natt. Han och en kamrat gick över isen ut till ön, men när de efter en stund tittade ut, konstaterade de, att en isbrytande bogserbåt brutit en ränna från varvet bort till Enhörningen. Där satt de nu helt avskurna från land och utan fungerande telefon. Min mamma blev orolig, när maken inte kom hem efter avslutad arbetsdag och i avsaknad av telefon och med promenad och spårvagn, lyckades hon hitta pappas arbetsledare, som då erinrade sig, var pappa borde finnas. Nu larmades en ny bogserbåt och sent på kvällen kunde de två strandsatta åter komma iland.

Olle Melin

God Natt på 1920-talet. Arkivbild

Intrångsförsök i berget, vad gör vi?

Dygnen runt, året om, ständigt helt enkelt, har Sjöinfokompaniet koll på det svenska territorialvattnet, både på ytan och under den. Samtidigt bedriver de sambandsledning för marinens alla enheter - jämt. Delar av de, som utför det här arbetet, gör det i en skyddad bergsanläggning på Muskö. Men, vad händer om det plötsligt sker intrångsförsök, där de sitter? Vad krävs av personalen då för att de ska kunna fortsätta lösa sin uppgift? Den och många andra frågor var satta att besvaras under ett veckoslut i september.

Scenariot för kompaniövningen innebar, att samhället befann sig i en mörkare gråzon, subversiv verksamhet pågick och en beredskapshöjning var genomförd. Målet med övningen var att öka personalens och kompaniets förmåga att klara extraordinära situationer. De är experter på sin huvudtjänst, men måste som alla andra i Försvarsmakten även träna på grundläggande soldatkunskaper.

– För första gången under mina åtta år genomför vi en övning, där vi stänger berget och bosätter oss i skyddad förläggning, samtidigt som vi bär vapen och stridsutrustning över tid. Det var en ögonöppnande upplevelse att tänka sig det scenario, där vi faktiskt måste jobba, äta och sova under ytan för att inte riskera att misslyckas med den ledningsfunktion, vi utövar, säger Emil en av deltagarna i övningen.

Höja personalens och kompaniets förmåga

Planen var att öka inte bara enskilda medarbetares förmåga utan även kompaniets som helhet. För att göra det gjordes inspel bland annat i form av att föremål placerades ut i berget och plomberade dörrar öppnades för att föranleda misstanke i, att det fanns en förmodad inkräktare i det stängda utrymmet. Det resulterade i, att vaktpost besattes och att det blev begränsade möjligheter till rörelse i och framförallt utanför berget. Delar ur 29:e hemvärnsbataljonen spelade rollen som B-styrka och attackerade vaktposten utanför berget, varpå full strid

(med lös ammunition) genomfördes. Ett viktigt inspel i en organisation som sällan utövar markstrid.

Andra moment, som genomfördes, var till exempel CBRN med tillpassningskontroll av skyddsmask. Personalen utsattes för sjukvårdsmoment med inriktning trauma, där någon skadats i strid och behövde omhändertas. De fick lösa stridsuppgifter i en ökad hotmiljö, gå vaktpost, skjuta KSP 58 och även bo i krigsförläggning. Man tränade också på att utrymma berget.

– Jag tycker, att det har varit en bra övning, framförallt att få träna på saker, som vi inte gör varje dag, till exempel vapenhantering, transporter och att bo i förläggning. Dessutom är det bra att få testa att bedriva huvudtjänsten sjöövervakning under förhållanden med mindre sömn, där alla är trötta och irriterade, men fungerar ändå som ett team, säger Charlotta.

För det går aldrig att släppa den dagliga verksamheten. Den är skarp och efterfrågad, så övningen fick inte gå ut över den. Men hela kompaniet var med på det och övad personal turades om att göra avbrott i övningen för att sköta ordinarie uppgifter. Det var heller inte friktionsfritt att genomföra det, som inte provats på förut, eller på länge. Många procedurer prövades och kommer att utvärderas för att i framtiden få en organisation, som klarar större påfrestningar.

– Även om det stundvis var trötta ögon och tunga ben på övad personal, tror jag det var en lärorik och utvecklande helg, som de flesta lär uppskatta i efterhand, avslutar Emil.

Syftet med övningen var att öka förmågan att verka i en miljö med yttre hot och skapa förståelse för de friktioner, som krigets krav ställer både på individ och på organisation. Den grundläggande individuella nivån i funktioner, som ligger utanför huvudtjänsten, är nu ett antal steg högre.

Carolina Lorentzson Nilsson

Vardagen framför datorskärmar byttes mot att träna grundläggande soldatkunskaper.

Foto: Benny Bergman/Försvarsmakten

Övningen varvades med att lösa den kontinuerligt skarpa uppgiften som kompaniet har. En av dem är att lyssna på och analysera undervattensljud, något man gör på UVSC, Undervattensspaningscentralen.
Foto: Carolina Lorentzson Nilsson/Försvarmakten

Deltagarna fick en uppfräschning av sina kunskaper i att använda kulspruta 58, KSP 58.
Foto: Benny Bergman/Försvarmakten

Utrymmen, som inte har använts på ett tag, togs i besittning igen.
Foto: Benny Bergman/Försvarmakten

”Även om det stundvis var trötta ögon och tunga ben på övad personal, tror jag det var en lärorik och utvecklande helg, som de flesta lär uppskatta i efterhand”, säger Emil, som deltagit i övningen.

Foto: Benny Bergman/Försvarmakten

Redo för en ny verklighet.
Foto: Benny Bergman/Försvarmakten

Neptuni Ordens brudgåva 2019

Ordenssällskapet Neptuni Orden i Stockholm lämnar understöd till sjö- män, deras änkor och barn samt utö- var hjälpverksamhet till havets män i allmänhet och deras efterlevande.

Inom ramen för understödsverk- samheten utses årligen en Neptuni- brud, som erhåller en brudgåva (15 000 kronor) och i samband med vigseln får rätt att bära Neptuni Or- dens brudkrona. Gåvan delas ut i samband med Ordens Vinterhögtids- dag lördagen den 23 mars 2019.

Det är Neptuni Ordens hjälpkom- mitté, som handlägger ansökningar- na om brudgåvan och lägger fram förslag till årets Neptunibrud för Styrande Kapitlet (styrelsen), vilken utser den, som ska bli mottagare.

Mårten Dunér
sekreterare

Neptuni Ordens brudgåva

Neptuni Orden delar på sin Vinterhögtidsdag, fredagen den 23 mars 2019, en penninggåva (15.000:-) till "en i studier, yrkesutövning eller i övrigt framgångsrik kvinna i åldern 18 till 35 år, med ett medmänskligt engagemang och som står i begrepp att gifta sig och vars förälder tjänat i Svenska Marinen".

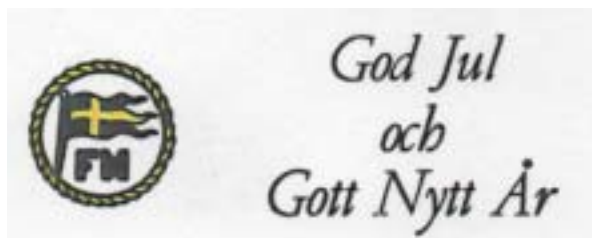
Som vägledning för att vara kvalificerade förälder gäller nedanstående kriterier.

- * Alla officerare i marinen som har eller har haft rätt att tjänstgöra ombord.
- * Alla som gjort sin värnplikt eller frivillig grundutbildning (GU) i flottan.
- * Alla kontraktsanställda sjömän och soldater i marinen med minst fyra års tjänstgöring och med rätt att tjänstgöra ombord.

Ansökningsblanketten, som skall vara Ordens kansli tillhanda senast **2019-01-07**, erhålles från

Ordens kansli, Skeppsbron 10, 111 30 STOCKHOLM, telefon 08-20 15 34

Blanketten kan med fördel laddas ned för utskrift från hemsidan www.neptuniorden.se.

.... önskar redaktionen!
Olle och Dag

**Bli medlem i "FLOTTANS MÄN",
kamratföreningen som värnar
om örlogstradition, kamratskap
och sjöförsvaret.**

**HOS "FLOTTANS MÄN"
FINNS ALLTID EN VÄN**

På näst sista sidan i tidskriften hittar du de lokala
föreningarnas kontaktmän

MANY COMPANIES TALK ABOUT MULTI-DIMENSIONAL DEFENCE. **FEW CAN DELIVER IT.**

GRIPEN

Gripen is a new generation of multi-role fighter aircraft featuring state-of-the-art technology.

RBS15 surface-to-surface missile system for anti-ship engagements and land attack missions.

Advanced surveillance and command systems, such as Sea Giraffe radars and 9LV Combat management system.

SURFACE SHIPS

Stealth corvettes and other vessels, dedicated for their missions. 300 years of shipbuilding in the making.

Unmanned underwater systems for MCM, anti-submarine warfare, anti-surface warfare and counter terrorism.

THE A26

The disruptor in submarine design and operations. Over 100 years of world-leading submarine development.

With centuries of innovative shipbuilding experience, 80 years of evolutionary steps in the air, few companies can match our defence solutions. We work relentlessly to create fighters, stealth vessels, future proven submarines, weapons, radar and communications systems one step ahead of the competition, that's what we at Saab call our *thinking edge*.

www.saab.com

SAAB

Sveriges största militära sjukhus

Redan i samband med flottans etablering i Karlskrona på Trossö med flera öar, insågs betydelsen av en väl fungerande sjukvård. Under de drygt 338 år, som förflutit, sedan flottbasens grundande, har organisationen och verksamheten många gånger ändrat karaktär, lokalisering och verksamhetsinriktning.

Wämö-tiden

1684 uppfördes ett antal sjukhusbaracker på södra stranden av Wämö. Det var amiralen Hans Wachtmeister, som lät uppföra dessa efter begäran av Örlogsstationens första läkare, Johan Rothman. När barackerna försvann är obekant. Dock flyttades några av dem till Björkholmen, där nästa sjukhusbygge skedde.

I stat för 1692 är upptaget 4 192 daler för uppförande av "Sjukhus på Björkholmen med två flyglar och flyttande av äldre hus".

Björkholmstiden

Sjukhuset byggdes således på Björkholmen och låg ungefär, där varvsmuren nu går fram vid Chapmansplan. Anläggningen kallades "Amiralitetsbaraquerna", eftersom de byggdes i trä. Planen var att senare bygga stenhus. Barackerna kunde ta emot cirka 150 patienter.

Den södra delen av Stora Björkholmen kallades "Wippen". Intill skansen Göta Lejon vid Saltösund låg en kyrkogård, som i äldsta tider användes för dem, som avled på sjukhuset. I området låg också ett apotek, som var direkt föregångare till nutidens apotek Göta Lejon, som tagit sitt namn efter skansen.

I redogörelse sänd till Riksdagen 1755 ansågs behovet stort av en grundlig reparation av barackerna. År 1758 revs barackerna för att ge plats för de nya dockorna (femfingerdockorna).

Sjukvården hänvisades till de nya kasernerna vid Bastion Aurora och inom detta område förblev sjukvården i nära 200 år med ett mycket kort uppehåll år 1790.

Bastion Aurora

Kasernerna mot Bastion Aurora var klara för inflyttning 1754 och var från början avsedda för Kopvardieregementet (Kofferdiregementet = båtsmän för handelsflottan). Redan efter två år blev kasernerna sjukhus och överflyttningen från Björkholmen påbörjades. År 1764 upphörde verksamheten på Björkholmen för gott.

Tyvärr visade lokalerna olämpliga för sjukhusvård. De var nämligen byggda för att i huvudsak användas sommartid. De saknade ventilation, fönster och ordentliga uppvärmningsanordningar. Fukten fanns alltid. 1767 planerades förbättring av sjukhuset och samma år insattes kakelugnar. Redan 1777 planerades för att lämna lokalerna, men några medel för detta erhöles inte.

Lokalerna används än i dag, dock i moderniserat skick, av Sjöstridsskolan.

Den korta Sparreperioden – Landets största garnisonssjukhus

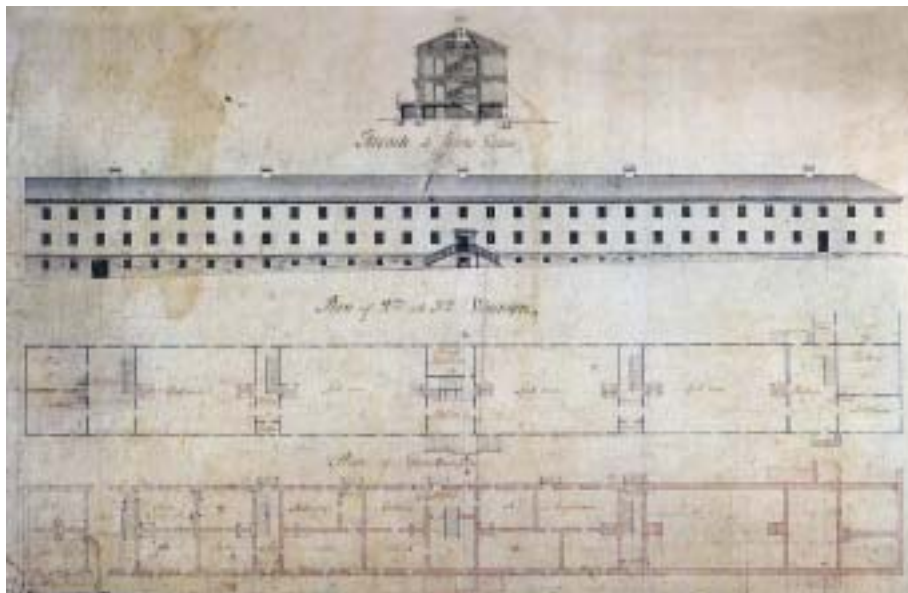
I samband med den stora farsot (återfallsfebern), som drabbade Karlskrona 1788, blev det klart, att resurserna vid Bastion Aurora inte skulle räcka till. Farsoten kom till Karlskrona med det ryska linjeskeppet Vladislav, som svenskarna tog som byte i slaget vid Hogland den 17 juli samma år. Med tanke på, att mellan 10 000 och 15 000 människor dog av farsoten, är väl detta ett av krigshistoriens sämsta krigsbyte.

Ett nytt sjukhus föreslogs på Neptuni Torg (nuvarande Hoglands park), men på grund av att marken var för sumpig, genomfördes inte förslaget. I stället planerades och byggdes ett nytt stort sjukhus på Sparre intill Kyrkogatan och nära bron till Stumholmen. I sjukhuset skulle rymmas 1 000 patienter.

Bygget, som ägde rum i kvarteret Sparre, påbörjades 1789 och forcerades. Det kom att bli landets största sjukhus och när inflyttning skedde den 3 maj 1790, var antalet patienter 1 124. Redan i juni hade antalet minskat till cirka 500.

Bottenvåningen på sjukhuset murades i tegel, medan de båda övre våningarna utfördes i trä.

Ritning på det stora sjukhusbygget på Sparre. Arkivbild

Utsmyckningen inskränker sig till omfattningen kring den centralt placerade porten med sin fritrappa. Sockeln målades i stengrått, medan de övre våningarna med all sannolikhet gulfärgades. Byggnaden täcktes troligtvis med ett plåt- och segeltäckt sadeltak. Fönstren var med all sannolikhet tätspröjsade.

Byggnaden anslöt i sitt yttre till den kategori av enkla funktionella nyttobyggnader, som dominerade den militära civilarkitekturen under 1700-talet. Huvudkroppen i Mönstersalsbyggnaden inom varvsområdet ger sannolikt en god uppfattning om, hur sjukhuset i stora drag såg ut. Sjukhuset uppfördes enligt blocksystemet, som var den dominerande grundplanen för kaserner under 1700-talet. Det innebar, att två eller fyra logementsamlades kring ett gemensamt trapphus. Tanken var, att kompaniet eller skvadronen skulle hållas samlad.

Enligt Ankarsvärds ritning disponerades bottenvåningen huvudsakligen för ekonomilokaler, men där fanns också fyra mindre sjukrum, som eventuellt var avsedda för officerare eller speciella isoleringsfall.

Arbetet forcerades och i början av maj tycks sjukhuset varit färdigt med en 98 meter lång länga sträckande sig västerut från Stumholmsbron. Det stora och för sin tid moderna sjukhuset, som saknade motstycke i hela landet, kom till på en efter dåtida förhållanden exceptionellt kort tid. En förklaring till det raska utförandet är säkert den vana, som fanns i Karlskrona att driva timmermansarbeten rationellt och den rika tillgången på yrkesskickligt arbetskraft.

Sjukhuset blev inte gammalt. Den 17 juni 1790 bröt den stora stadsbranden ut och efter två timmar vid sextiden på eftermiddagen stod det nya sjukhuset i ljusan låga och brann ner till grunden. Man lyckades rädda de cirka 250 patienter, som fanns i byggnaden.

Tillbaka till Aurora

Efter branden fick man ta de gamla lokalerna vid Bastion Aurora i bruk igen. Grunden på Sparre stod kvar och kom att användas, när bygget av kasern Sparre påbörjades efter branden.

Såväl under återfallsfebern 1788-92 och farsoten 1808-09 räckte, inte lokalerna i Karlskrona till, utan man

Kasernerna på Bastion Aurora. Foto Olle Melin

anlade stora sjukläger på södra Tjurkö. Enligt en av många uppgifter om namnet Finskan på södra Tjurkö kallades pesten (återfallsfebern) 1788 i folkmun för Finska sjukan och detta skulle ha gett upphov till namnet Finskan. Men det finns också andra förklaringar. Vintern 1808-09 var så sträng, att det inte gick att begrava offren för farsoten ute på Tjurkö på grund av tjälen. Man lade de döda kropparna på isen utanför lägret och lät islossningen på våren sköta begravningen.

Epidemin 1808-1809 innebar också, att såväl Slup och barkasskjulet som Tunnebodsmagasinet på Stumholmen togs i anspråk som sjukhuslokaler.

Vad hände sedan?

1863 var Flottans sjukhus vid Vallgatan klart att tas i bruk. Huset hade ursprungligen två våningar men byggdes på med ytterligare en våning, som stod klar för bruk 1911.

I sjukhuset bedrevs kvalificerad sjukvård för samtliga militära enheter i Karlskrona. Man planerade dock en överflyttning av vården till Karlskrona lasarett 1939. Men så bröt andra världskriget ut och verksamheten vid sjukhuset kom att drivas ända fram till den 3 juli 1945, då överflyttning skedde.

Efter sjukhusperioden blev byggnaden skolbyggnad, först för Örlogsstationen, sedan för Örlogsskolorna och i dag används lokalerna av Sjöstridsskolan.

Ankarstierna

För den enklare form av slutenvård, som erfordrades, byggdes inom området Ankarstierna ett nytt sjukhus 1944. Detta fick 1953 överta namnet Flottans sjukhus. I början på 1990-talet upphörde den slutna vården och de gamla salarna byggdes om till kontor. Men fortfarande huserar dagens hälso- och sjukvård i dessa lokaler.

Olle Melin

Flottans sjukhus vid Vallgatan. Foto Olle Melin

Lokalföreningarna informerar

Region Nord

Sundsvall

Flottans Män i Sundsvall genomförde höstens ärtmiddag den 12 oktober med 18 deltagare, varav en ny medlem. God mat och trevligt umgänge som vanligt.

Planeringskonferensen tillsammans med Härnösandsavdelningen ägde rum på färjan Cinderella med resa till Mariehamn den 15 till 16 november. 18 personer deltog även här. Nytt för i år var, att Härnösand även inbjudit respektive damer att följa med. År 2019:s kommande årsagendor fastställdes och dessa kommer att läggas ut på respektive hemsida och via mejl och snigelpost till de, som inte har mejl. För Sundsvalls del blir den första aktiviteten årsmötet den 22 februari. Här lockar vi med å la carte middag för att öka intresset att närvara.

Kampanjen för att värva nya medlemmar fortsätter, där bl.a. personer ifrån handelsflottan och f.d. KA 5 ska erbjudas medlemskap. Samarbeten med Skepparegillet i Sundsvall fortsätter. Tyvärr har vår broderförening i Östersund upphört, vilket framgick i senaste numret av vår tidning. Vi kommer att sakna de trevliga arrangemangen med härliga ångbåtsurer på Storsjön. Många av medlemmarna där har fördelats mellan Sundsvall och Härnösand och det är vår förhoppning, att de stannar kvar även i framtiden.

En tråkig nyhet är, att vi måste ställa in vår julfest, lille Jul, i år, detta p.g.a. att vi inte kan få hyra lokalen på Hagaskolan i år. Vi fick reda på detta för en månad sedan och styrelsen har gjort allt för att få tag i ny lokal, med dessa har tyvärr varit upptagna eller haft för höga hyreskostnader. Härnösandsföreningen har dock inbjudit de av oss som är intresserade av att delta i deras julfest.

FM-Sundsvall önskar till sist alla Flottans Män landet runt
En God Jul och Ett Gott Nytt År!

Mats Andersson

Region Mitt

Haninge

Två jubilarer i FM Haninge, Sven Loman 90 år och Bo Eriksson 85. På bilden sitter värden Christer Widgren i mitten med Sven på sin högra sida och Bo på sin vänstra.

Foto Kent Melander

Kamrat som lämnat oss

Flottans män i Haninge har ånyo med flaggvakt tagit avsked av en kamrat, som mönsterrat på för sista resan, Inge Jaxvall. Han var en sjöman med glimten i ögat, som kunde till kamraterna förmedla, hur det gick till att få dyktillägg med *HMS Spiggen* fast isen låg tjock, eller hur bogsering vid överhandsväder skall kopplas etc, men inte minst han var den, som tog ton, när Ove och Jannes skaffning krävde sång.

Inge saknas oss.

Berga garnision

FM Haninge har sedan tillkomsten haft förmånen att ha tillgång till föreningslokal på kasernområdet, f.n. i gamla marketenteriet. Föreningens handlingar och artefakter har där samlats och sammanträden hållits. Vidare har i många år C Amf 1 välkomnat oss att nyttja idrottsanläggningen vid de tider, som simbassängen varit öppen för fri simning. I fredags var vi 12, som flöt runt i bassängen och äldst var Leif Park f.d. helikoptermekaniker. I bastun berättade han, att här hade han simmat sedan tillkomsten av bassängen och så ville han fortsätta. Vi är således mycket tacksamma för förmånen att på detta sätt få behålla kontakten med de aktiva kamraterna.

Jubilarer

Vid en enkel lunch, torsdagsärtor med sillin-

ledning, uppvaktades två kamrater som uppnått aktningsvärd ålder. Vår ordförande, Lars Engvall, överlämnade blomsteruppsättningar och framförde FM Haninges tack till Sven Loman, 90 år, för hans omfattande insatser som föreningens klubbmästare och till Bo Eriksson, 85 år, för hans mångåriga hantering av föreningens finanser – inga röda siffror. Gäcken släpptes lös, varvid många glada minnen torgfördes. Måltiden slöts, när glädjen stod som högst.

Övrigt

Enligt rutin samlade vårens "räkfrossa" mer än 40 deltagare och av höstens onsdagsträffar i Tingshuset återstår, när detta skrivs, två stycken. Dessa brukar samla cirka 25 hungriga kamrater. Ryktet går, att vid nästa sittning gäller rostbiff med potatisgratäng.

Christer Widgren

Norrköping

Förklaring

Beroende på att jag blev kvar som Kolmårdsbo lite längre än beräknat, infriades min "förhoppning att kanske kunna återkomma", som synes ganska omgående. Det här inlägget kan dock betraktas, som mitt tack och farväl till informationsspalterna,

eftersom jag nu lyckats hitta önskat boende nära det mäktiga slottet i Svartån. /Bosse

Verksamhet

Höstsäsongens upptakt den 15 augusti var tänkt som grillafton vid Marinstugan. Restriktioner till följd av den extrema torkan gjorde emellertid, att de förväntansfulla kamrater, som infann sig, fick hålla till godo med ett kallskuret, men icke förty mycket välsmakande alternativ. "Värmande" tillbehör fanns dock i vanlig ordning att tillgå hos Stefan, som numera har sin obestrida plats bakom bardisken.

Efter måltiden plockade föreningens egen trubadur Björne, fram sin gitarr och bjöd vid sittande bord på en stunds sång och musikunderhållning. Med växlande framgång manade han kamraterna att stämma in i de mer eller mindre välkända sångtexterna. "Göteborgar'n" Bernth drog sin vana trogen något vitsigt, men såväl han som Nils Borin berättade även spännande historier ur verkliga livet. Bernth bidrog dessutom med lite vissång a cappella.

"Krisseglardagen" första söndagen i september uppmärksammades på sedvanligt sätt av Sjömanskyrkan och Sjöfartsverket. I ceremonierna med korum och fanborg vid Estoniamonumentet i Carl Johans Park, medverkade Flottans Män tillsammans med andra maritima föreningar. Som brukligt följde samling på Johannisborg Seamens Club.

Till regionens femkamp, i år anordnad av FM Nynäshamn, åkte ett lag bestående av Birger Holgersson, Janne Knutsson och Ove Kumlov. Efter spännande och mycket jämna tävlingar, utropades femkamparna från Norrköping till segrare och kunde för första gången ta hem den åtråvärda vandringspokalen till Östergötland. Det stolta laget vill här framföra sitt tack till arrangörsföreningen för en trivsamt tillställning med ärliga kämpatag ute på Muskö.

Dubbeltema för septemberträffen var grill/filmafton och framför Marinstugan, i lä för den friska västanvinden, sågs som vanligt "grillmästare" P-O vid den rykande glödhärden. De församlade kamraterna, varav några hade förväntat sig detta redan förra månaden, var inte sena att hörsamma inropet till serveringsbordet, för att där ladda tallriken med en grillmåltids klassiska ingredienser.

Temats andra del blev en rulle ur den välbekanta kulturprofilen, Larz-Thure Ljungdahls rika produktion och det Janne spelade upp var en film om Östgötaskärgården. Inledningsvis gav han en förhandsvisning av den korta presentationsfilm, som är framtagna inför kommande jubileumsfirande.

Vid Kulturnatten sista lördagen i september, hölls öppet hus ute på Bråvalla. Trots Marinstugans perifera position, var det god tillströmning av nyfikna och marinhistoriskt intresserade, som bjöds på fika och guidning, såväl vid de utställda sjö-

stridsobjekten, som inne i de marint präglade lokalerna. Handlingar för medlemsansökan fanns tillgängliga, men resultatet av den kampanjen är inte helt utvärderat.

80-årsfirandet

Tisdag den 16 oktober var det så äntligen dags för det uppskjutna och något nedtonade evenemanget. I Druid-Ordens lokaler samlades FM-kamrater och Skeppsdockor, tillsammans med några inbjudna gäster, för att i gemytlig samvaro avnjuta en trerätters festmåltid. I ett av rummen visades den tidigare nämnda filmen, där Ove Hagströms välbekanta röst förmedlar en kortfattad beskrivning av föreningens bakgrund och historia. Några av damklubbens Skeppsdockor hade anmält sig som volontärer till serveringsarbetet. De sågs passande nog iklädda blåkragar, flitigt ila omkring med såväl fylla som avtärna tallrikar.

I sitt inledningsanförande hälsade ordförande Hillgren de 72 deltagarna välkomna till jubileumsfirandet och vände sig då särskilt till utifrån kommande gäster. Från Riksförbundet kom vice ordförande Krister Hansén och i egenskap av föreningens värdförband, representerades Helikopterflottillen på Malmen av överstelöjtnant Mats Antonsson.

Vid honnörsbordet saknades tyvärr Rolf Karlsson från Ösmo, som var tänkt att vara dagens hedersgäst. Rolf är den vakna och storsinta person, som förra året upptäckte föreningens då 79-åriga ordförandeklubba och ädelt återbördade den till sin ursprungliga ägare.

Efter måltiden blev jubilarerna uppmärksammade med några värtaliga hedersbetygelser, där oratorerna hyllade den gamla kamratföreningen och framhöll FM:s betydelse som marin intresseorganisation. Krister Hansén överlämnade en bokgåva från Riksförbundet och som minne från värdförbundet fick ordföranden ta emot ett bordsstandar.

Under de första åren efter ombildningen 1994, var Rolf Åhrberg föreningens ordförande och starke man. Han presenterade nu en intressant tillbakablick på hur det hela startade med en första förening i Stockholm 1935, där Evert Taube ställde upp med en sång tillägnad Flottans Män.

Rolf fortsatte med att beskriva några utmärkande milstolpar från tiden som gått, sedan FM Norrköping bildades på Kafé Björkdungen 1938. Han visade här prov på ett gediget kunnande, där vissa av faktauppgifterna var hämtade från Riksförbundets arkiv. Helt naturligt kom tyngdpunkten i anförandet att ägnas åt de senaste 24 och stundtals dramatiskt händelserika åren.

De som varit ledare under denna utvecklingspräglade epok är förutom Rolf, även Ove Hagström och Robert Hillgren. Dessa tre ordförande fick ta emot en liten, men välförtjänt verbal hyllning för sina berömda insatser.

Så här i elfte timmen vill jag återigen ta chansen att bli lite personlig och nämna ett par kamrater, som för mig har varit extra betydelsefulla. Ove Hagström är före detta kollega på Sjöfartsverket och var dessutom min närmaste chef under en tid. I FM blev han Rolfs efterträdare, där han framgångsrikt ledde föreningen under många år och fortfarande har en framträdande roll i styrelsen.

Självklart var Ove starkt bidragande, men framför allt var det kompisen sedan tidigt 1960-tal och tillika sjömätarkollegan Malte Strandh, som såg till att jag kom med i den här fina kamratkretsen och för detta ska ni båda veta, att jag är innerligt tacksam. En annan i sammanhanget betydelsefull person är Maltes hustru Kerstin (medlem i damklubben), som tveklöst är värd ett tacksamt omnämnande för de här årens ovärderliga logistikinsatser.

Som avslutning ber FM Norrköping att få tacka redaktionen, för ytterligare ett år med trevlig och informativ läsning och önska alla kamrater

En *God Jul* och Ett *Gott Nytt År*!

Bosse Petersson, Örebro

Bakom historieförkunnaren Rolf Åhrberg, syns föreningens speciella välgörare och kamrat, Ulf Westerberg.

Stockholm

Den extrema vådersommaren hade långt ifrån tagit slut, när vi den 7 augusti öppnade kansliet efter sommaruppehållet och då åter kunde välkomna medlemmarna till en pratstund och en kopp kaffe. Även om sommaren vådermässigt gick i dur för dem av oss, som inte är jord- eller skogsbrukare, blev det molltoner, när vår medlem och uppskattade förbundsordförande, Johan Forslund, oväntat avled den 30 juli. Många medlemmar deltog sedan i det stämningsfyllda avskedstagandet i Ingarö kyrka, exakt en månad senare.

Lördagen den 25 och söndagen den 26 augusti arrangerades Örlogsdagarna på Galärvarvet i Stockholm. En folkfest där Veterantflottans olika fartyg förtöjde och några av dem även tog med passagerare på turer i Stockholms hamn. Flottans Män genomförde en insats, genom att Lennart Bresell ledde uppskattade rundvandringar på varvsområdet och på den unika Galärvarvskyrkogården. Tråkigt bara att Flottan inte ansåg sig kunna avdela ett enda fartyg till dessa Örlogsdagar, som ju förmedlar en positiv bild av vår flotta och alldeles säkert ger många unga inspiration att söka sig till Flottan.

Den 8 september inbjöd FM Nynäshamn regionens föreningar till femkamp. Den plats som valts var natursköna Grytholmen på Muskö. Ett perfekt och trevligt arrangemang som dock inte heller detta år vanns av något av Stockholmslagen (men ett av dem kom i alla fall på pallplats).

Årets traditionella ärtmiddag avåts den 18 oktober i Blasieholmens restaurang. Sill, ärtsoppa, pannkakor och diverse tillbehör i all ära, men kvällens höjdpunkt var det föredrag chefen för 4.sjöstridsflottan, kommandör Fredrik Palmquist, höll. Trevligt, intresseväckande och engagerat berättade han om sitt ansvarsområde. Vi fick veta det mesta om flottans fartyg, bemanning och uppgifter, allt dessutom insatt i ett internationellt perspektiv. Fredrik var uppenbart nöjd med det några år gamla systemet med anställda sjömän. Istället för att varje år börja från noll med att utbilda värnpliktiga, finns nu en fast kader, som tjänstgör länge i sina befattningar och blir riktiga yrkesmän. Detta ger också högre beredskap och mer tid för skarpa övningar. Flottan arbetar också aktivt med att rekrytera fler kvinnor till befattningar som sjömän, specialistofficerare och officerare och som ett tecken på att det går framåt, berättade Fredrik, att det nu för första gången antagits två kvinnor till röjdykarutbildning. Men även om flottans förband har modern materiel och engagerad personal, är det för lite av allt. Vi behöver omsätta fartygen och bl.a. nyanskaffa en lite större korvett av Visbyklass samt öka såväl antalet fartyg som besättningar för att kunna skydda vår viktiga handelssjöfart och försvara våra kuster. Vi, som lyssnade, fick många frågor om dagens flotta besvara och många tankar med oss på vägen. Ett stort tack till Fredrik från oss alla!

Krister Hansén

Region Syd

Karlshamn

Möte FM 8 oktober

Vår damklubb Ankaret har efter 47 år sinat

ut på aktiva medlemmar. Ankarets styrelse har då för avsikt att lägga ner sin verksamhet vid årsmötet 2019. Vi undersöker nu hur de medlemmar, som vill, kan tillhöra FM i Karlshamn. Vi återkommer om detta i senare nummer. Kvällen i övrigt innehöll en information om polisen. Det var kommunpolis Mats Hardatz, som informerade om polisens nya organisation i Blekinge. Han informerade också om droger och arbetet att motverka dess användande. Men dåliga arbetsvillkor i kombination med låga löner har lett till många polisavhopp de senaste åren, vilket medfört, att poliskåren förlorat både erfarenhet och kompetens. Polistätheten har sjunkit från 187 till 178 poliser per 100000 invånare i polisregion syd. Frågorna till polisen var många och intressanta från medlemmarna och de fick nog svar på det mesta.

Möte FM 12 november

Måndagen den 12 november hade vi besök av Fredrik "Figge" Hallström, f.d. befälhavare på HMS Belos. Den 13 juni 1952 blev DC 3:an, en Tp 79, Hugin med flygvapennummer 79001, nedskjuten öster om Gotska Sandön 58° 23.522' N 20° 17.460' Ö. Besättningen bestod av åtta personer varav fyra var FRA-telegrafister. Anledningen var bland annat, att de kommit för nära den Sovjetiska nya kryssaren av Sverdlövklass, har det visat sig senare. Den 10 juni 2003

Fredrik Figge Hallström

hittades vraket på 125 meters djup, 55 km öster om Fårö, detta efter tre års sökande. Under hösten 2003 bärgade svenska flottan flygplanets vingar, men vrakets dåliga kondition och dåligt väder gjorde, att lyftet av flygplanskroppen försenades. Under natten den 18-19 mars 2004 lyftes resten av vraket upp på ubåtsräddningsfartyget HMS Belos däck. Befälhavare Figge berättade mycket ingående, hur det hade arbetat med att få bärselar runt flygplanets kropp och hur den sattes ner i en stor specialtillverkad korg.

Föredraget var så intressant, att kamrater från Växjö och Karlskrona kom till Karlshamn för att delta. F17 var inbjudna, men kunde inte komma.

Innan Figge höll sitt anförande, intog alla kvällens måltid som var ärtsoppa och pannkakor med sylt och grädde. Kvällen avslutades med kaffe och kaka.

Rolf Pärhlém

Karlshamn

Grillfest.

Den 16 augusti hade vi vår traditionsenliga grillfest vid Fylgia. Ett 70-tal förväntansfulla gäster samlades i strålende sommarväder. Ordföranden hälsade alla välkomna, varefter svenska flaggan hissades under högtidliga former.

Efter en svalkande drink företogs tipspromenad med frågor sammanställda av Hans Pettersson.

Efter tipspromenaden bjöd grillmästarna Ingvar Stenmark och Elving Gustafsson alla till en välkomponerad grillbuffé i partytältet. Barmästarna Arne Askeroth och Per Nejdefelt såg till, att önskade drycker fanns till hands. Alla njöt av tillvaron och Stefan Nilsson från Nordersund underhöll med sång, musik och glada historier. Innan desserten presenterades vinnarna i tipspromenaden och fick sina priser med applåder.

80-års jubileum.

Vår förenings 80-årsjubileum högtidlighölls den 15 september i Hanverkföreningens lokaler i Karlshamn. Ett 70-tal medlemmar och inbjudna gäster samlades och festligheterna inleddes med välkomstdrink och trevligt mingel. Det blev många glada återseenden med kamrater från tidigare år.

Ordföranden Göran Löfgren hälsade alla välkomna och då speciellt inbjudna gäster från Riksförbundet, MK Peenemünde, Tyskland, FM Växjö, FM Trelleborg och FM Karlshamn. Inkommet gratulationstelegram från H M Konung Carl XVI Gustaf upplästes följt av Konungens skål.

En mycket smaklig trerätters middag serverades bestående av Smögenröra, Schnitzel Cordon Bleu och Chokladpannacotta.

Wolfgang Telle högtidstalar

Som avslutning serverades kaffe och avec.

Högtidstalen inleddes med att ordföranden Göran Löfgren gav en historik av FM Karlskrona från dess bildande år 1938 fram till den förening vi är idag.

Riksförbundets kanslichef Lennart Brezell gratulerade i sitt tal till föreningens lyckosamma 80 år och överlämnade bok-gåvor.

Ordföranden i MK Peenemünde, Wolfgang Telle, tog i sitt högtidstal upp hur kontakten med FM Karlskrona startade år 2000 och därefter fortsatt med flera besök mellan föreningarna. Senast i juni i år besökte FM Karlskrona Usedom, Karlshagen och Rügen. Wolfgang Telle uttryckte sin glädje över den vänskap, som utvecklats mellan våra föreningar och överlämnade som gåva en tavla med motiv från slaget vid Friches Haff den 10 september 1759.

Sten Svensson, FM Växjö, höll ett spirituellt tal och överlämnade gåva i form av en kanon.

Göte Lindberg, FM Trelleborg, framförde gratulation och överlämnade minnestavla tillsammans med ett par historier ur sin rika repertoar.

Ordföranden Sewe Lindberg, FM Karlshamn, framförde sin förenings gratulation med tack för gott samarbete.

FM Kristianstad hade sänt lyckönskningstelegram. Hyllningstelegram med penninggåva till FM Tidskrift inkom från FM Stockholm, FM Trelleborg, FM Växjö och FM Karlshamn.

Välgångshälsningar från våra hedersmedlemmar Lars Hansson och Kjell Hartvig lästets upp.

Wolfgang Telle tilldelade Göran Kullving och Stellan Andersson Deutschen Marinebundes Ehrenurkunde från Präsident Heinz Maurus för arbetet med främjande av samarbete mellan föreningarna.

Kvällen fortsatte med trevlig samvaro och stort gemyt. Stämningen var hög med många glada skratt. En minnesvärd kväll i FM Karlskronas kamratliga anda.

Medlemsmöte 18 oktober.

Vid vårt ordinarie medlemsmöte den 18 oktober kunde ordföranden hälsa kommendör Mats Agneus, chef 1.ubåtsflottiljen, välkommen till oss.

Efter ordinarie möte intogs en god sjö-måltid med ärtsoppa, pannkakor och kaffe.

Därefter tog Mats Agneus till orda och gav en beskrivning av personalförsörjningssystemet inom Försvarsmakten och organisation under år 2019.

Vidare beskrevs Marinen idag och framtida förändringar, vilka kommer att ske för personal, utvecklingen av försvarssystem och tillförseln av nya förmågor.

Ordföranden tackade Mats Agneus för det intressanta föredraget och överlämnade boken "Flottans Män berättar".

Stellan Andersson

Foto Bo Inge Andersson

Malmö

Vi hade sista vårmötet den 28 maj, innan denna långa varma sommar började. Göran och Britt i byssan hade fått lite ledigt, så det serverades landgång (passande för oss flottister...) istället för den vanliga sillmackan, ärtsoppa och pannkakorna. Men de hade i alla fall bakat ljuvliga kakor till kaffet! Ordförande Hans Carlsson och Internet-FC Stefan Leo berättade om Rikssårmötet, som precisade ägt rum på båten till Tallinn och de visade även bilder därifrån. De blev båda "guldmedaljörer" på denna resa i form av var sin Ankarmedalj i guld för sina idoga arbeten inom föreningen och Älvsnabbens hemsida. Både Hans och Stefan uppmnade alla i Malmöföreningen att åka med på dessa möten. Det är alltid en rolig upplevelse att vara med och även att få träffa medlemmar från andra lokalföreningar.

Därefter tog Hans över för att berätta om Flottans olika baser och annat utanför Stockholm som t.ex. Märsgarn, Berga, Muskö, Gålö och Älvsnabben. Intressant att åter få höra om dessa, för oss så mytomspunna, platser där flera av oss tillbringat en del av sin värnplikt eller tjänstgöring.

Sedan blev det en lång, intressant genomgång av jagarolyckan 1941 vid Hårsfjärden. Hans berättade och visade bilder, om vad som hände och hur det senare slutade med, att man egentligen inte vet, varför det skedde. Fältkriksrättens slutsats är sabotage i någon form.

Höstomgångens första möte höll vi den 28 augusti. 20 medlemmar dök upp och fick ta del av Görans sillmackor, ärtsoppa och pannkakor, som vi längtat efter hela sommaren. Som vanligt blev det en livlig konversation mellan medlemmarna och efter ärtsoppan var det dags för Thomas Kristof-

fersson att berätta om SVANEN och bygget av Öresundsbron.

Tänk att det redan är 18 år sedan den invigdes! Vi fick en mängd data om, vilket enormt projekt, det var och i en film från Svanen, kunde vi se intressanta detaljer. Stillbilder kompletterade och många frågor ventilerades. Nu efteråt kan vi bara konstatera, att det var ju tur, att man efter mer än 110 år äntligen fick ett beslut att bygga bron.

Efter föredraget spisade vi vidare med pannkakor, sylt, grädde och kaffe. Hans informerade om Riksordförandes bortgång och meddelade, att FM Malmö enligt Johans önskan bidragit till FM fortsatta verksamhet. Lotteriet genomfördes och till slut troppade vi av nöjda och belåtna.

Höstmötet den 24 september började med sillmacka och gulaschsoppa från Görans byssa. Efter att aptiten stillats, så berättade parhästarna Jan Steimer och Bruno Lindqvist om sin resa med *MS Kyoto*, som sammanföll med krisen i Suezkanalen 1956. Ett antal fartyg "fastnade" i kanalsystemet och blev liggande ett bra tag. Bakgrunden till Suezkrisen gick igenom och hur kriget sedan pågick fram till ett stopp genom FN kom till stånd.

MS Kyoto kom i alla fall iväg på en långresa ända bort till Japan och Kina, innan återresan påbörjades. Det blev en omväg runt Afrika och besök i en mängd hamnar. Bruno hade en kamera med sig och visade prov på fotokonsten från resan. Tillsammans växla- de Jan och Bruno i berättandet och kompletterade varandra på ett utmärkt sätt. Det var en resa, som vi vanliga flottister normalt inte kommer i närheten av, inte ens med Älvsnabbens jordenruntresor.

Efter presentationen blev det kaffe och pannkakor med grädde och sylt och mycket kringsnack runt resan och till slut återställning/städning av lokalen och avtropp av nöjda deltagare.

Till mötet den 29 oktober blev det stor uppslutning eftersom vi hade besök av Jenny Lilja från Svenska Sjöräddningssällskapet i Barsebäck. Vi började som vanligt med Görans goda mat. Hans Carlsson berättade lite från ett möte med Region Syd, som han varit på och informerade bl.a, om hur vår fina FM-skuta skall styras fram tills en ny ordförande utses vid nästa Rikssårmöte.

Vi kunde även hälsa en ny medlem välkommen, Christer Jönsson. Hans överlämnade ett medlemsmärke och bad Christer berätta, var han tjänstgjort. Christer har varit värnpliktig matros och bl.a. annat tjänstgjort på *HMS Gripen*. Hans C menade, att de säkert setts ombord, eftersom även Hans varit på denna ubåt samtidigt.

Jennys föredrag handlade om den tid hon varit nere på ön Samos i grekiska övärlden med de gula sjöräddningsbåtarna och räddat flyktingar. Vi fick även se en film om deras insatser. Massor av flyktingar från Mellan-

Christer Jönsson

Vi tackade Jenny på sedvanligt sätt

östern sattes i bl.a. osäkra gummibåtar av flyktingsmugglare på den turkiska sidan för att ta sig över havet till ön Samos, en sträcka ungefär som mellan Malmö och Köpenhamn. De hade betalat mycket pengar för denna överfart. Om de sedan väl nådde fram till ön med de dåliga båtmotorer, som de var utrustade med, väntade oftast Samos vassa och höga klippstränder. Detta gjorde det ibland nästan omöjligt att ta sig i land och ofta skrapade de vassa klipporna håll i gummibåtarna, som då sjönk och alla föll i vattnet. Nästan alla hade flytvästar, men de var av olika kvalité och ibland bara fyllda med papper. En bit inåt land längs med de höga klippstrandkanterna låg det också många övergivna flytvästar, som visade, att många trots allt kunnat ta sig iland själva.

Räddningsstyrkan hade ett styvt jobb att rädda flyktingar ur vattnet och från gummibåtar, som ibland var halvfyllda med vatten. De kördes sedan in till närmaste samhälle på Samos. Där blev de hopsamlade i flyktingläger av de grekiska myndigheterna, för att sedan transporteras vidare till fastland. Många av männen, som räddades ombord, blev mycket förvånade över, att det fanns en kvinna i besättningen och de var ovana att göra, vad hon sade till dem. Men de ville gärna ta kort av henne i smyg

"Parhästarna" Jan och Bruno växlar om i berättandet

med sina mobiler, tills Jenny sa åt dem, att det var OK att ta bilder

Vissa ville t.o.m. gifta sig med Jenny.

I mars 2016 kom en överenskommelse mellan Turkiet och EU som sade att alla flyktingar som kom från Turkiet skulle

skickas tillbaka. Då avtog flyktingströmmen och det svenska räddningsteamet åkte hem.

Stefan Leo och Hans Carlsson

Trelleborg

Vår egen medlem Maths Witt berättade vid vårt septembarmöte om den svenska ubåtsens historia. Vi dyker tillbaka till 1800-talet, då en svensk mariningenjör vid namn Carl Richson reste till Nordamerika, där han studerade och var anställd vid skeppsvarv hos den amerikanska flottan. Han återvände till Sverige och konstruerade den första svenska ubåten *HMS Hajen*, som sjösattes 1904. Under en följd av år utvecklades ubåtsvapnet, t.ex. *Laxen* och *Gäddan* år 1910, vilka var de första ubåtarna utrustade med dieselmotorer.

1914 sjösattes *Svärdfisken* och *Tumlaran* på Kockums, som alltsedan dess fortsatt att leverera fartyg till svenska marinen. Nämnas kan, att *Hvalen* och *Spiggen* är de enda ubåtarna, som importerats från Italien respektive England.

Med tiden utvecklades ubåtarna mer och mer och under de bägge världskrigen fick konstruktörerna mycket värdefulla erfarenheter. 1945 sänktes den tyska ubåten 3503 utanför Sveriges territorialgräns men bärgades av svenskarna och tillförde oss mycket bra detaljer för framtida ubåtsstillverkningar.

1967 sjösattes *Sjöormen*, Sveriges första riktiga undervattensbåt med mycket god manöverförmåga. De tidigare båtarna var mer att likna vid dykbåtar.

I slutet av 1960-talet och i början på 1970-talet bestod den svenska ubåtsflottan av 23 ubåtar. Det var ett imponerande antal, men det var under den kyligaste perioden av kalla kriget.

Ubåten *Näcken* förlängdes 1987 med en ny sektion med två Stirlingmotorer och sjösattes efterföljande år. Rent tekniskt var denna ubåt världsledande. Under 1990-talet börjar Sverige sälja ubåtar till Australien och Singapore och börjar samöva bl.a. med NATO.

Utvecklingen går vidare i högt tempo och nu är snart moderniseringen av två ubåtar i Gotlandsklassen avklarad och om något år ska två ubåtar typ A26 levereras av Saab/Kockums. Slutligen kan det konstateras, att svensk ubåsteknik är i världsklass!

Det blev ett utomordentligt informativt föredrag och kvällen avslutades med schnitzel, som intogs av hungriga sjömän med god aptit.

Föreningen hade traditionellt höstmöte den 11 oktober i föreningslokalen. Knappt 30-talet medlemmar deltog. Vice ordförande Maths Witt lotsade oss med van hand genom det stadgeenliga mötet.

Fortfarande saknas många idéer och förslag till aktivitetsplanen för nästa år! Tala gärna om för styrelsen, om du har någon önskan eller fundering på något, du skulle vilja göra eller delta i!

Efter mötet serverade vår kökschef Jonny Svenning "Tyska läckerheter" det vill säga Haxe med sauerkraut, potatismos och grönsaker. Härligt gott! Nöjda sjömän vandrade hem i den relativt varma höstkvällen.

Som traditionen bjuder har Trelleborgsföreningen hållit minnesstund vid Okände Sjömannens Grav på Alla Helgons Dag. I ett för årstiden fantastiskt väder avmarscherade flaggvakten med 10-15 följare mot minnesplatsen på Trelleborgs Norra Kyrkogård. Årets flaggvakt var Lanny Göransson och Bengt Grip tillsammans med kransbärare Bo Pettersson. Efter uppställning övertog vår kaplan Anders Blomstrand och psalm 237 "Vår Gud är oss en väldig Borg" sjöngs. Anders höll som vanligt en kortare betraktelse om svenska sjömans villkor på de vida haven och i land. Verserna 3-4 av ovanstående psalm sjöngs. Flaggvakten kommenderades Giv Akt och tjänstgörande kransnedläggare, Sonny Spurr, placerade kransen, varefter flaggvakten kommenderades Lediga.

Avslutningen var återmarsch till ingång- en, där avtrottning gjordes, varefter de närvarande tog sig till vår lokal, där det bjöds på kaffe, lussekatt och lite samkväm.

Det årliga besöket av Jan Tornerhielm blev i år inställt, då Jan tyckte, att han hade "tömt Östersjön". I stället tog han med sig sin bror Hans och det blev en omväxlande, trevlig och intressant afton.

Hans berättade om sin tjänst sedan 1995 som adjutant åt HM Konungen. Kåserande berättade han om sin tjänst, om sitt förhållande till kungafamiljen och några små "hemligheter"!

Det blev en ytterst trevlig afton och då detta följdes av ett stort intag av skånsk kalops, kunde medlemmarna troppa av nöjda och glada!

Vi tackar Hans och ser fram mot ett återseende!

Veikko Bern

Västervik

Efter en ovanligt varm och skön sommar hade vi vårt första möte i slutet på augusti. Våra gäster den här gången var Egil och Kerstin Bergström som berättade om sina segelfartyg, *Linnea* och *Vega*. Som nygifta förvärvade de skonaren *Linnea*, som de

bodde på och gjorde passagerarutflykter med. Deras barn växte upp på båten. 1977 köpte de ett hus och en strandtomt i Gamleby. Under de kommande 25 åren byggde de med små medel och stora ideella krafter ett skeppsvarv på platsen för att rusta upp *Linnéa*. I början på 80-talet kunde passagerarturerna återupptas med skonaren. Skonaren *Vega* byggdes 1909 i Viken och hon slutade sina dagar som fraktfartyg 1966. Hon förföll och i mitten på 80-talet sjönk *Vega* i Stockholms hamn och skänktes därefter till Naturhistoriska Riksmuseet. Tanken var att hugga upp det illa åtgångna fartyget. Familjen Bergström fick dock reda på planerna och förvärvade *Vega*. Hon bogserades till Norrköping, där hon genomgick en omfattande renovering bland annat med hjälp av ett ungdomsprojekt i samarbete med Norrköpings kommun.

1989 bogserades *Vega* till Gamleby, där slipen fick byggas ut och renoveringen kunde fortsätta. Renoveringen genomfördes och familjen försörjdes med hjälp av *Linnéas* passagerarturer samt Kerstin Bergströms arbete som lärare. Som väl var, kom det lite bidrag också från en del fonder.

Efter nästan åtta år på varvet sjösattes *Vega* 2006. Sedan 2011 ligger *Linnéa* uppe på varvet för renovering, ett arbete som går långsamt, då det nästan bara är Egil Bergström, som arbetar med renoveringen. Passagerarturerna genomföres i stället med *Vega*. Åren 2014 och 2016 vann *Vega* Tall Ship Race.

Det blev en mycket givande kväll med Egils och Kerstins bilder och aftonen avslutades med inlagd sill och potatis.

Vid vår septembersamankomst berättade Nocke Åbom om sitt skiftande liv i Försvarets tjänst. Hans far var flottilljäkare vid Östgöta Flygflottilj och SAAB i Linköping. Hans hem besöktes ofta av flygplansutvecklarna på SAAB. Den unge Nocke fick tidigt insikt i både konstruktion och flygteknik. Han fick utbildning att själv flyga. Han inledde sitt yrkesliv inom flyget som konstruktör på SAAB med AJ37 Viggen. Nocke fick sedan anställning hos Hägglunds i Örnköldsvik, där han arbetade med utveckling av nya stridsfordon. Han handplockades till FMV:s grupp för stridsvagn ny, "Stridsvagn 2000".

Han gjorde en exposé över stridsvagnarnas utveckling och slutade med den nya svenska stridsvagn 2000. Projektet startade med omfattande förstudier 1971- till första vagn på förband år 2000. Stridsvagnen ska halvtidsmoderniseras 2025 och utgå ur organisationen 2045. Arbetet avbröts, när Warszawapakten kollapsade 1989. Då fick Sverige köpa begagnade ryska stridsfordon från bl.a. DDR.

Nocke berättade också om sin placering vid Ostkustens Marinkommando på Musköbasen som chef för Nautiska sektionen. Det blev en väldigt spännande kväll, som

avslutades med pyttipanna tillagad av Björn och Bosse.

Vid vår oktobersamankomst så berättade Tony Wärdig om sitt yrkesliv i Flottan. Kvällen avslutade med Bosses och Björns goda ärtsoppa med tills vidare hemligt recept.

Planeringen för nästa års verksamhet pågår som bäst. I år har vi en programkommitté bestående av Bo Nord, Christer Warfvinge och Tony Wärdig, som gjort grovjobbet. På januarsamankomsten blir det om Sälar i krigstjänst och i februari kommer Eva Johansson och berättar om släktforskning för sjöfolk. Som vanligt blir det årsmöte i mars, i år förstärkt med vår förbundsordförande Göran Löfgren. Vid marsmötet kommer Willy Wernersson från Räddningstjänsten och berättar om FRG, Frivilliga Resurs Gruppen. I maj räknar vi med en utflykt och så kommer sommarlunchen i början på juni. Vid augustisammanträdet kommer Västerviks ordförande i Baskrama Göran Nilsson och berättar om FN-tjänst inom och utanför vårt land. Räddningstjänsten i vår kommun presenteras av Henrik Ryheden i september och vi hoppas få hit en representant för vårt kontaktförband 3.sjöstridsflottiljen till oktobersamankomsten. Sedan är det jul igen. Och apropå jul så ber vi i Västervik få tillönska alla våra förbundskamrater en riktigt GOD JUL och ett GOTT NYTT ÅR!

Christer Warfvinge

Egil Bergström ombord på Vega

Växjö

Vid tisdagsträffen den 4 september uppvaktades Eva-Lena Christoffersson och Bengt Denward. De tilldelades vårt glansbrev, då de fyllt 80 resp 90 år. Bengt delade med sig av minnen, från när han började sin

värnplikt 1948. Eva-Lena bjöd på goda smörgåstårter till fikat.

Torsdagen 20 september hade vi traditionsenligt vår ärtmiddag. Denna gång hade vi bjudit in Karlshamns Rolf Pärnhem. Han höll ett uppskattat föredrag om Alice Tegnér samt om Flottans Mäns övergripande målsättning. Hur gör vi för att locka fler medlemmar? Årets tredje dragning i medlemslotteriet utföll med vinst för Börje Rydén. Grattis Börje till gratis deltagande för två personer vid valfri aktivitet.

Den 26 september snyggade vi till i trädgården vid Marinstugan. Sex tappra medlemmar ställde upp och klippte träd och buskar. Som tack bjöds de på lunch.

Den 2 oktober hade vi tisdagsträff med krysslösning, som innebar en del huvudbry. Till sist hade vi dock fått till en lösning, som vi var nöjda med.

Höstmiddagen lördagen 27 oktober lockade ett stort antal deltagare. Där bjöds det på tre rätters meny innehållande västkust-toast, älggryta och falsk ostkaka med äppelinslag. Ett stort tack till Tommy, som bidragit med älgkött. Under kvällen fick vi en presentation av dagens nya medlem Jan Hjortsberg och om hans tid i ubåtsvapnet. Vi hälsar Jan varmt välkommen till föreningen.

Slutligen vill vi önska alla

En GOD JUL och Ett GOTT NYTT ÅR!

Annelie Sandgren

Region Väst

Göteborg

Då jag inte fick in något i nummer 2, så kommer här lite av varje från cirka sex månader. Under perioden sedan mitten av maj i år har vi haft en enastående sommar och bland annat deltagit i Veterandagen den 29 maj vid garnisonen. Ett stort antal veteraner och personal ur garnisonen samt anhöriga samlades för att hedra våra veteraner.

Under kvällen hölls tal av landshövding Anders Danielsson och förbandschefen överste Peter Adolffson samt musik av en mässings-sextett ur Hemvärnets musikkår i Göteborg och kvällsmat och kaffe med mera serverades i ett jättetält. Kvällen innehöll även information från deltagande kamratföreningar och frivilligorganisationer. Välordnat och stor uppslutning!

Nationaldagsfirande

Den 6 juni genomfördes sedvanligt nationaldagsfirande på Nya Varvets kyrkogård med tal av ordföranden och väl valda ord av vår kaplan Bert Löverdal samt sång av vår sånggrupp intill det s.k. Ulvenmonumentet och därefter ett gemensamt besök vid vår grav för medlemmar.

Nationaldagsfirandet avslutades i Marin-

stugan med kaffe, tilltugg och utdelning av medaljer för de, som inte kunnat delta i Rikssämsmötet, men erhållit utmärkelser. .

I början av juli tog en arbetsgrupp itu med att renovera Marinstugans altan. Projektledare var Calle Benholm, som tillsammans med Gunnar Ekblad, Tore Nyblom, Leif Lindenhag och Rolf Karlsson med flera genomförde arbetet med ett mycket gott resultat, som kommer att stå sig i många år.

Vid Nordiska Marina kamratföreningsmötet den 8–10 juli i Åbo deltog, från Göteborg, Jan Eric Knutas.

Flottans Mäns Sångkör i Göteborg har under sommaren och hösten deltagit i ett antal viktiga festligheter i Västsverige. I början av augusti deltog Sångkören i firan-

det av Åmål 375 år, som pågår hela 2018 med Vänerdagar och festivaler.

Den 3 september deltog Lars-Erik Uhlgård och Jan Eric Knutas vid chefsbytesceremonin vid Försvarsmedicincentrum och Göteborgs garnison. Brigadgeneral Peter Adolffson lämnade av chefskapet till överste Peter Fredriksson i idrottshallen på Kåringberget med en stor del av garnisonen som deltagare samt många inbjudna gäster från när och fjärran.

Den 11 september genomfördes SMKR region-möte Väst, där ett 35-tal medlemmar ur 21 av regionens föreningar deltog SMKR ordförande Anders Emanuelsson deltog och gav sin syn på SMKR verksamhet och nyttan av medlemskap.

Föreningens medlemsregistrator, Sture Magnusson, har just erhållit sin silvermedalj för mycket goda insatser till föreningens fromma. Foto Lars-Erik Wennersten.

Årets två Hedersankarmedaljörer presenteras för nationaldagsfirarna i Marinstugan av ordföranden. Foto Ingrid Wennersten.

Lunch avåts på det närbelägna örlogskapellet.

Den 14 september var det kräftkalas i Marinstugan med färska havskräftor och rårkor samt diverse tillbehör och lämpliga drycker. För underhållningen svarade duon Lars-Eric och Johan Frendberg (far och son). Såväl det lekamliga som underhållningen tilltalade gästerna. Kvällen blev mycket lyckad.

Den 27 september startade årets bokmässa i Göteborg och dagen därpå var det regionmöte inom FM Väst. För mötet ansvarade FM Lysekil och det blev en bra träff med tillsammans ett dussin medlemmar ur sex av regionens sju föreningar.

Nätverksmöte i Göteborgs garnison ägde

rum den 15 oktober i Marinstugan, varvid även nye garnisonschefen medverkade. Det var ett positivt möte, som pekade mot ett stort intresse för kamratföreningarna hos nye chefen.

Den 25 oktober var det klubbafton i Marinstugan med föredrag av pensionerade kommandörkaptenen Roger Eliasson, välkänd profil i marinflyget och grundare av Aerozeum på Säve i Göteborg. Det blev ett intressant och lärorikt föredrag om Rogers liv och verksamhet, som visade på ett tydligt entreprenörskap. Föredraget rönt stort intresse bland våra medlemmar.

2019

1–10 februari kommer FM Göteborg att delta i Båtmässan i Göteborg med egen

monter i E-hallen framför bassängen – besök oss gärna där.

Följ gärna med vad som händer i FM Göteborg genom vår hemsida där även vår egen tidskrift Pejlingar är åtkomlig. En God Jul och Ett Gott Nytt År önskas Er alla av FM Göteborg genom

Lars-Erik Uhlegård

Kräftkalaset med underhållning - en succé. Bild L-E W

Halmstad

Kamratafton i oktober Förväntansfulla medlemmar i avvaktan på krigarmat och ett trevligt föredrag. Foto Leif Leihed

På vår latitud har vi, än en gång, upplevt en säregen höst. Ingen kyla, inga stormar och ändå är hösten, i någon mening, här. Detta till trots har vi "inte sett röken" av någon uttalad klimatångest bland våra medlemmar.

Höstterminens första kamratafton, torsdagen 27 september, var välbesökt. Service, undfågnad m.m. höll, som vanligt, hög klass. För kvällens framträdande stod vår medlem, Lasse Olsson. Lasse visade en film och berättade om, en för många okänd, historia. Den handlade om Svenska Amerika-linjen, passagerarfartyg *M/S Gripsholm* under Vk 2. Fartyget var chartrat tillsammans med *S/S Drottningholm* av Röda Korset för utväxling av krigsfångar. Utväxlingen kunde äga rum i Sverige, då vi var neutrala. En fångutväxling ägde rum i september 1944, då *Gripsholm* kom till Göteborg med 682 tyska krigsfångar tillfångatagna bl.a. vid El Alamein. Tyskarna vidaretransporterades med tåg till Trelleborg.

Någon dag senare kom 1700 amerikanska och engelska soldater med tåg från Trelle-

borg för vidare transport västvärt. Detta var *Gripsholms* femte resa. Fartyget hade då transporterat cirka 10 000 människor. Någon utväxling hade också gjorts i Japan. Det var många tragiska inslag, men vi fick också ta del av en vacker kärlekssaga mellan en besättningsman och hans svenska flicka, sedermera hustru. Film och tillhörande kommentarer uppskattades av en andäktigt lyssnande publik.

Söndagen den 7 oktober hölls årets sista kvartalsmöte. Av våra 182 medlemmar hade 17 stycken (9 %) hörsammats kallel- sen, men det fanns plats för fler. Efter mö- tet sedvanlig fotografering och efterföljande lättbuffé.

Den 8 och 9 oktober var de årliga städda- garna inplanerade. Planen höll inte, då det hela klarades av på en dag. Många flitiga medlemmar ställde upp. Förutom glädjen att göra rent så blev vi ordentligt undfågna- de. Vår medlem, Arne Bengtsson, anlände vid lunchtid medförande marinerad fläskfilé, potatisgratäng och sallad. Det blev också dessert, smulpaj och vaniljsås. Vi tackar så mycket för detta.

På höstterminens sista kamratafton visa- des ett antal foton tagna i och runt vår vack- ra marinistuga under det gångna året. För presentationen stod vår egen hovfotograf Leif Leihed.

Årets sista aktivitet kommer att bli en li- ten tillställning för alla, som i olika samman- hang under året, engagerat sig i vår verksam- het. En förening är dess medlemmar och därför säger styrelsen ett stort tack till alla, som ställt upp i alla möjliga, och omöjliga, sammanhang, ingen nämnd och ingen glömd.

Så här i slutet av året är det på sin plats att göra en sammanfattning. Mycket har gått i "gamla fotspår", men inte allt. En del- vis ny styrelse har kommit med bl.a. en del nya uppslag och medlemsvärningen har nått nya höjder.

Styrelsen önskar er alla

EN GOD JUL och ETT GOTT NYTT ÅR

Kjell A Jönsson/Leif Leihed

Jönköping

Flottans Män Jönköping gjorde under oktober månad en tvådagars studieresa till Västergötland, där bl.a. Vänermuseum i Lid- köping besöktes. Jönköpingspojarna fick där utmärkt guidning av kulturhistoriken Lars Göran Nilsson.

Lidköpings hamn, som hör till Väner- hamn AB, som är Vänerns största hamn, vad gäller in-och utskeppning, visiterades därefter. Sjömännen från Södra Vätterbyg- den var särskilt intresserade av att se ham- nen, som 1942 hade en flotteskader station- erad i Lidköping med tre vedettbåtar den

Flottans Män Jönköping besökte Lidköpings Hamn, som 1942 hade en örlogsbas statione- rad i Lidköpings hamn.

Från vänster: Wilford Strandsäter, Jönköping, Jan O Johansson, Habo, Hans Suneson Bankeryd, Lasse Krantz, Skara, Leif Aljered, Jönköping, Bengt Granrot, Taberg, Hans Myntzing, Bankeryd, Thorwald Alfredsson, Tranemo, Peråke Strandsäter, Jönköping, Jim- my Ericson, Jönköping, Stig Karlén, Jönköping, Karl Harrius, Jönköping och Måns Sune- son, Bankeryd

s.k. Väneravdelningen, allt för att förhindra att tyskarna skulle kunna komma och landa med sjöflygplan på Väneren. Flottiljen led- des av kaptenen Natt och Dag och förban- det kallades därför i folkmun för "Skym- ningseskadern". Örlogsflottan i Lidköping drogs in redan efter ett år. (Källa: "Kust- flottan, De svenska sjöstridskrafterna un- der 1900-talet"; von Hofsten/Rosenius).

Övernattning ägde rum i förnämliga Lid- köpings Vandrarhem, som ställde upp med kök och allrum, där ärtor och pannkakor med sylt tillagades. Meningen med fören- ingen är ju förbrödringen då besättningen får träffas och fördjupa gemenskapen, som kryddas med berättelser och skrönor från hav och hamnar. Visst var vi återigen unga flottister!

Följande dag for grabbarna till Forsviks varv vid Göta kanal, där hjulångaren Erik Nordewall 2 byggdes. Originallet av samma båt gick på grund en sommar dag 1856 utan- för Jungfrun i Vättern och låg sedan i Vät- tern i 120 år på 45 meters djup. Den nya hjulångaren sjösattes 2009 och döptes av kronprinsessan Victoria 2011. Ciceron vid varvet var Per Hilding, maskinchef på Erik Nordewall 2.

Ångbåten Trafik i Hjo stod sedan på pro- grammet för sjömännen, som fick höra be- rättelsen om hur en ideell förening i Hjo har kunnat levandegöra ett stycke sjöfartshis- toria genom att vårda detta historiska ång- fartyg, som på somrarna gör dagsturer på Vättern bl.a. till Visingsö. I somras deltog fartyget i en minnesstund, invid Håsthol- men, på 100-årsdagen av Per Brahes förlis- ning, då målaren John Bauer med familj och

22 andra omkom i det överlastade fartyget, som sjönk i det hårda vädret.

Leif Aljered

Lysekil

Lördagen den 26 Maj antrade ett femtio- tal medlemmar och anhöriga *M/S Wind- ros*. I strålände solsken och 27 graders värme gjordes ett stopp på Smögen, där det togs ombord färiska räkor. Därefter passerades Sotenkanalen, innan kajen i Hunnebostrand angjordes. Där avnjöts räkorna med bröd, smör, majonnäs och dricka. Som vanligt var det en mycket lyckad tur, som den trevliga besättningen genomförde med bravur.

Den 4 juli på USA:s Nationaldag gästa- des vi av framlidne medlemmen Kenneth Larssons dotter med familj, som överläm- nade teckningar, målningar och böcker med marint tema från hans stora produktion. Vi har tidigare fått fartygsmodeller och rättig- heterna till hans bok "Flottans Neutralitets- vakt 1939-1945 Göteborgseskadern"

Det bjöds på kaffe med dopp under några trevliga timmar i vår Klubbstuga i strålände sol och 25 grader i skuggan.

Under hösten har det utförts en del un- derhåll på vår klubbstuga. Bl.a. har en trasig ventil för det kommunala vattnet grävs upp och renoverats.

Vid klubbaftonen i LSSG klubbhus den

26 oktober samlades ett 35-tal medlemmar för att lyssna på Erling Larsson från Smögen, som föreläste på temat "Sillfiske i nordliga vatten". Ett mycket trevligt föredrag som bl.a. belyste de mycket svåra förhållande, som de svenska fiskarna arbetade under.

Medlemmen Niclas Sandberg, som tillsammans med Linda driver Bistro Havets Hus, levererade sedan en god pyttipanna med tillbehör. Efter att ha avnjutit den och kaffe med kaka, såldes ett par lotterier med fina vinster. Därefter avrundades kvällen med trevlig samvaro runt borden.

Leif Lysberg

Varberg

Hösten har gjort sitt intåg och av tradition har vi avnjutit årets skaldjursbuffé. Krabba och kräfter slank ner utan problem tillsammans med därtill hörande drycker.

Skeppsafterna har börjat och höstens program kommer med ett spännande utbud. Vi har bl.a. fått en spännande inblick i engelsmännens påverkan på Sverige för drygt 200 år sedan. Vi tackar för ett intressant föredrag. Man blir hela tiden påmind om, hur lite man kan.

Lördagskaffet ger en trevlig möjlighet att träffas under enkla former.

Väl mött under hösten.

Lennart Björnehag

Ängelholm

Som framgått av tidigare kåserier under det snart gångna året i vår fina tidning har vi haft ett livligt verksamhetsår i vår förening här i Ängelholm. Och nu är det redan tid att ladda om inför 2019.

En programpunkt är faktiskt redan klar. Vi skulle besöka Kullens Fyr – högst belägen i vårt land 78,5 meter över havet - redan nu i höst. Men på grund av pågående ombyggnadsarbeten får vi vänta till nästa år. Ett haveri med en mast för kommunikation fördröjer renoveringen.

Återstoden av året är ju en förkortad månad, när vår tidskrift når våra läsare. Under

denna tid är det mest julförberedelser, som präglar dessa dagar. Vi firar med en julsmörgås fredagen den 7 december kl. 19.00 i vår då julpyntade Kajuta.

I slutet på november hade vi i samarbete med F 10. Kamratförening ett föredrag av flottiljamiral Ewa Skoog Hasslum, som vi återkommer till i nästa nummer av vår tidning.

Söndagarna 9/12 och 30/12 är Kajutan öppen 9.00 - 11.30, sista söndagarna för året.

Slutligen vill skribenten önska alla som läser dessa rader samt våra trogna annonsörer

En GOD JUL och Ett GOTT NYTT ÅR..

Gunnar Gunnarson

Vår Kajuta vid Östergatan med julgran på väggen mot gatan

Foto Lars Linde

En historia ur verkliga livet

HMS Gladan skulle tas in i docka för bottenmålning. Således skickar chefen för skrovsektionen en beställning till Marinverkstäderna, som därefter ska utföra arbetet.

Några dagar senare ser sektionschefen från sitt fönster en av Ekipagets bogserbåtar komma släpande med bottenmålningsföremålet. Plötsligt kommer den för beställningen ansvarige ingenjören inrusande till sin sektionschef och säger med andan i halsen:

Chefen, dom håller på att dra in Falken i dockan.

En hastig titt ut genom fönstret; Jo, det är *Falken*, som nu sakta glider in i docka 3.

Herr sektionschefen griper tag i sin telefon och ringer, synbarligen irriterad, upp orderkontoret på Marinverkstäderna.

Vad har ni för er i docka 3?

I docka 3?

Ja, jag har beställt dockning av Gladan och här kommer ni nu släpandes med Falken. Vad är meningen? Vad tänker ni göra åt detta?

En lång tystnad i andra änden av tråden. Man tänker på orderkontoret. Plötsligt kommer lösningen;

Kan vi inte ändra namnet på ordersedeln?

Ur Gunnar Schoerners bok *När skepparpipan drillar*.

Födelsedagar

Vi hyllar

100 år

1919-02-12 Göte Hertzman STOCKHOLM

95 år

1924-01-25 Bengt Enlund NORRTÄLJE

1924-01-27 Gösta Sundqvist ÅRSTA

1924-03-29 Lennart Edlund ÄLVSJÖ

90 år

1929-01-14 Willy Nordström FILIPSTAD

1929-03-07 Torsten Liljenström HELSINGBORG

1929-03-12 Egon Arvidsson ÄNGELHOLM

1929-03-18 Nils Lewan LUND

1929-03-23 Karl-Erik Hamrén HÄSSELBY

85 år

1934-01-01 Thore Abrahamsson GÖTEBORG

1934-01-05 Ingvar Jacobsson HALLSTAVIK

1934-01-28 Bo Schagerberg NYNÄSHAMN

1934-02-03 Carl Arne Örnberg GRÖDINGE

1934-02-04 Bernt Eliasson SUNDSVALL

1934-02-19 Herbert Johansson KUNGÄLV

1934-02-27 Kurt-Allan Modig TRELLEBORG

1934-03-14 Gösta Carlheim-Müller V FRÖLUNDA

1934-03-19 Jan-Erik Hansson HALMSTAD

1934-03-25 Anders Eriksson LÖTTORP

1934-03-31 Lennart Von Wowern NORRKÖPING

80 år

1939-01-01 Olle Karlsson NORRKÖPING

1939-01-08 Ebbe Svensson KARLSHAMN

1939-01-10 Hans Suneson BANKERYD

1939-01-10 Måns Suneson BANKERYD

1939-01-14 Göran Björk VÄSTERHANINGE

1939-01-14 Ulf Svensson LYSEKIL

1939-01-18 Lennart Westerberg MÖJA

1939-01-23 Inge Jönsson LYSEKIL

1939-01-28 Karl-Henrik Peilot ERINGSBODA

1939-02-01 Jan Lindblad NORRKÖPING

1939-02-01 Karl-Heinz Ewoldt HALMSTAD

1939-02-04 Christer Rosenlund NORRKÖPING

1939-02-09 Kjell Levin PERSTORP

1939-02-14 Richard Roosvall VÄSTERHANINGE

1939-02-18 Bo Unge MUSKÖ

1939-02-23 Torsten Nilsson KARLSKRONA

1939-03-01 Sune Bill ALNÖ

1939-03-02 Lennart Jonsson HALMSTAD

1939-03-04 Anders Hansson KARLSHAMN

1939-03-10 Lars Werin V FRÖLUNDA

1939-03-15 Björne Alexander Kölvik NORRKÖPING

1939-03-18 Erik Hoffstedt KATTHAMMARSVIK

1939-03-18 Per Ferm EKSJÖ

1939-03-26 Yngve Bergström SPÅNGA

75 år

1944-01-01 Martin Wendpaap HALMSTAD

1944-01-04 Kjell Jönsson HALMSTAD

1944-01-05 Lars-Eric Åkesson LYCKEBY

1944-01-09 Göran Granath UPPSALA

1944-01-13 Bengt Oscarsson VÄXJÖ

1944-01-13 Åke Nilsson GUNNEBO

1944-01-14 Christer Wolrath HALMSTAD

1944-01-14 Åke Johansson KVISSLEBY

1944-01-17 Björn Melin KALMAR

1944-01-18 Arne Andersson VÄXJÖ

1944-01-21 Lars Karlsson NORRKÖPING

1944-01-24 Göran Hedberg NORRTÄLJE

1944-01-25 Lars Christensson HÖVIKSNÄS

1944-02-05 Bo Victorin KRISTIANSTAD

1944-02-06 Karl-Bertil Tunå ELDSBERGA

1944-02-06 Olof Persson ÄLANDSBRO

1944-02-16 Bertil Carlsson VÄNERSBORG

1944-02-16 Hans Nyström VARBERG

1944-02-17 Uno Wänn FARSTA

1944-02-18 Lennart Johansson KARLSHAMN

1944-02-19 Bertil Svedlund KARLSKRONA

1944-02-19 Morgan Backman VASSMOLÖSA

1944-02-23 Sven Gatenmalm JÄRFÄLLA

1944-02-28 Per-Olof Wallenberg KARLSKRONA

1944-03-01 Sune Brunzell VAREKIL

1944-03-04 Conny Magnusson NYNÄSHAMN

1944-03-04 Mats Notini KIL

1944-03-04 Sven Gustav Persson ÄNGELHOLM

1944-03-07 Jan-Erik Hallberg KIL

1944-03-09 Torgny Appelkvist MALMÖ

1944-03-12 Kenneth Åhrlin SANDVIKEN

1944-03-14 Mats Lindgård MALMÖ

1944-03-14 Ronnie Carlsson LYCKEBY

1944-03-15 Hans Knutsson BRÄKNE-HOBY

1944-03-18 Lars Frey VENDELSÖ

1944-03-19 Håkan Lignell FJÄRÄS

1944-03-21 Ronny Pålsson ÄLED

1944-03-21 Örjan Ekström GULLBRANDSTORP

1944-03-23 Anders Porshammar KARLSKRONA

1944-03-26 Hans Svensson VARBERG

1944-03-29 Bert Skoglund UTANSJÖ

1944-03-29 Janeric Mårtensson TORSLANDA

1944-03-29 Tommy Olsson LOMMA

1944-03-30 Lars Jeppsson YSTAD

1944-03-31 Krister Lundvall STOCKHOLM

70 år

1949-01-01 John Fritsch STOCKHOLM

1949-01-05 Åke Haglund NORRKÖPING

1949-01-06 Rune Nilsen STRÖMSTAD

1949-01-11 Ove Kumlov ÅBY

1949-01-22 Kenneth Olsson NÄTTRABY

1949-01-31 Roger Karlström HÄRNÖSAND

1949-01-31 Thommy Bernquist VISBY

1949-02-01 Peter Karlsson URSHULT

1949-02-03 Karl-Henrik Weddig VARBERG

1949-02-12 Lars Grundberg HÄRNÖSAND

1949-02-14 Jan-Erik Jonsson GRÄDDÖ

1949-02-15 Kenneth Silverflod KARLSKRONA

1949-02-15 Kent Söderberg SÖRÅKER
1949-02-16 Gert Edbertsson OSKARSTRÖM
1949-03-12 Ronny Eriksson TRELLEBORG
1949-03-22 Jan Brännholm HÄRNÖSAND
1949-03-27 Per-Olov Frödin NORRTÄLJE

65 år

1954-01-02 Christian Allerman DJURSHOLM
1954-01-07 Anders Baard KARLSKRONA
1954-01-21 Lennart Karlsson HALMSTAD
1954-02-05 Thomas Blissing KARLSKRONA
1954-02-12 Leif Nylander TYRESÖ
1954-02-16 Kent Jacobsson VENDELSÖ
1954-02-18 Per Jonsson Gille NORRKÖPING
1954-02-22 Åke Pettersson BROMMA
1954-03-05 Jan Skoog TORSHÄLLA
1954-03-13 Gert Hansson SÖDERTÄLJE
1954-03-13 Mats Hallkvist NYKÖPING
1954-03-19 Jan Åström UTTRAN
1954-03-21 Dan Carlsson NORRKÖPING
1954-03-21 Lennart Fridlund VENDELSÖ
1954-03-22 Mats Brattberg UDDEVALLA
1954-03-26 Bengt-Olov Arnsten ÖSTERSUND
1954-03-30 Roland Hoas VISBY

60 år

1959-01-01 Thomas Nilsson ÖSMO
1959-01-10 Jörgen Johansson KARLSKRONA
1959-01-10 Mats Gustafsson SVARTSÖ
1959-01-12 Claes Bohm SALTSJÖ-BOO
1959-01-21 Lars-Erik Nilsson NYHAMNSLÄGE
1959-02-01 Kenneth Modig TRELLEBORG
1959-02-08 Christer Svensson KARLSKRONA
1959-02-08 Lars Lundin HELSINGBORG
1959-02-23 Bo Lindahl INGARÖ
1959-02-25 Kim Sjölund LYCKEBY
1959-02-27 Peter Stoor KARLSTAD
1959-03-07 Lasse Rimpilä ÅKERS STYCKEBRUK
1959-03-27 Thomas Andersson TRELLEBORG

50 år

1969-01-28 Magnus Pettersson STURKÖ
1969-01-31 Christopher Hatt ENSKEDE
1969-02-19 Stefan Söderström SEGELTORP
1969-03-04 Martin Kall VÄSTERÅS

40 år

1979-03-05 Daniel Näsman ALNÖ
1979-03-28 Lars Berglund ÅKERSBERGA

Nya medlemmar

Vi hälsar följande medlemmar välkomna och önskar att alla skall få mycket glädje av medlemskapet.

Göteborg

Bo Wallberg
Göran Storm
Johnnie Öhlin
Kjell Pernered
Lennart Olsson

Halmstad

Dennis Wahlstedt
Jan Johansson
Michael Eriksson

Härnösand

Bertil Ericsson
Kent Nilsson
Mats Erbell
Sören Holmström
Thomas Hjeltvik

Jönköping

Jan Karlsson
Ralf Jonsson
Ulf Gardewall
Örjan Dahlberg

Kalmarsund

Anders Wirén
Lars Forsberg
Mårten Edlund

Karlskrona

Håkan Allgurén
Jan-Erik Winbom
Kenneth Nyström

Karlstad-Värmland

Gunnar Wennerholm
Lars Ingvar Schytzer

Kristianstad

Ronny Löfvall

Malmö

Tomas Wässingbo

Norrköping

Per - Anders Klockars

Norrtälje

Håkan Söderlindh

Nynäshamn

Helge Rooth

Stockholm

Anders Kierkegaard
Bengt Djurstedt
Christer Jongarden
Christian Wollert
Gustaf von Hofsten
Göran Liljegren
Harald Ramberg
Jan Hansson
Jonas Gramer
Jonas Lindskog
Karin Askengren
Klas Ågren
Per Lindgren
Peter Bergman-Helsing
Thomas Karlsson

Sundsvall

Bengt Näsman
Sune Bill

Södertälje

Lars-Olov Bergström

Varberg

Göran Nordblad
Kai Sudberg
Ulf Ahlin

Västerås

Antonio Grimaldi
Thomas Ståhlgren

Växjö

Jan Hjortsberg

Avlidna kamrater

Erik Andersson KARLSKRONA

Född den 14 mars 1926 Avliden den 16 juli 2018

Arne Djupstedt TORSÅKER

Född den 18 oktober 1921 Avliden den 4 februari 2018

Lennart Ekudden ÅKERSBERGA

Född den 4 november 1931 Avliden den 19 augusti 2018

Lennart Forsman TÄBY

Född den 29 juli 1925 Avliden den 15 oktober 2018

Bengt Gillver BROMMA

Född den 2 oktober 1937 Avliden den 28 mars 2018

Göte Gullborn SKÖNDAL

Född den 7 september 1921 Avliden den 19 april 2018

Gösta Gustafsson TORSLANDA

Född den 28 september 1944 Avliden den 12 juni 2018

Nils Holmström HUDDINGE

Född den 26 februari 1932 Avliden den 11 juni 2018

Inge Jaxvall FARSTA

Född den 1 maj 1934 Avliden den 16 september 2018

Carl Johan Jönsson LILLA EDET

Född den 10 september 1950 Avliden den 23 oktober 2018

Kjell Karlsson SMÖGEN

Född den 27 juli 1943 Avliden den 14 mars 2018

Tommy Karlsson KARLSKRONA

Född den 24 september 1947 Avliden den 10 oktober 2018

Thomas Lundvall KARLSBORG

Född den 8 februari 1943 Avliden den 30 september 2018

Malte Mellberg KVISSLEBY

Född den 9 april 1934 Avliden den 22 oktober 2018

Håkan Neckman LINKÖPING

Född den 19 augusti 1949 Avliden den 20 september 2018

Tuve Nerborg HALMSTAD

Född den 10 april 1928 Avliden den 25 oktober 2018

Göte Permerin KARLSKRONA

Född den 17 januari 1937 Avliden den 6 oktober 2018

Gert Persson KARLSKRONA

Född den 2 september 1938 Avliden den 6 oktober 2018

Nils Rydström STOCKHOLM

Född den 15 september 1921 Avliden den 20 september 2018

Bror Stefenson STOCKHOLM

Född den 4 september 1929 Avliden den 3 oktober 2018

**Hedra våra avlidna kamraters
minne med en gåva till Flot-
tans Män. Pg 5 88 19-4.**

**Efter Din betalning sänder
FM kansli blanketten till de
sörjande.**

Kontaktmän i förbundsstyrelsen och lokalföreningar

Styrelse och lokala föreningar kan även nås via hemsidan www.flottansman.se

Förbundsstyrelse och kansli

Tillförordnad förb.ordf	Göran Löfgren	0704-958 014	Saltö Torg 2 B lgh 1303	371 37	KARLSKRONA	goran.lofgren@tele2.se
Vice förb.ordf	Krister Hansén	070-381 03 12	Ripstigen 4	170 74	SOLNA	kristhans@msn.com
Sekreterare	Bo Schagerberg	070-521 44 39	Månbergsvägen 4	140 39	NYNÄSHAMN	bo.sch@bredband.net
Kanslichef	Lennart Bresell	070-774 31 83	Balingsnäs vägen 92	141 34	HUDDINGE	lennart.bresell@telia.com
Medlemsregister	Lennart Bresell	070-774 31 83	Balingsnäs vägen 92	141 34	HUDDINGE	lennart.bresell@telia.com
Infoansvarig	Bo Schagerberg	070-521 44 39	Månbergsvägen 4	140 39	NYNÄSHAMN	bo.sch@bredband.net
Webbansvarig	Krister Hansén	070-381 03 12	Ripstigen 4	170 74	SOLNA	kristhans@msn.com
Kansli	Flottans Män	076-7786870	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM	riksforbundet@flottansman.se
			Öppet tisdagar 9-16			

Region Nord

Representant i förbundsstyrelsen: Cawe Johansson

Härnösand	Åke Semb	070-603 93 59	Grönkullavägen 4F	871 60	HÄRNÖSAND	ake.semb@comhem.se
Sundsvall	Cawe Johansson	070-659 54 65	Backvägen 6	861 38	BERGEFORSSEN	astors.farg@spray.se

Region Mitt

Representant i förbundsstyrelsen: Krister Hansén

Gotland	Lars Ellebring	070-835 78 73	Furugatan 54	621 44	VISBY	lars.ellebring@live.se
Föreningslokal:	Marinstugan Gotlandsresor/Scandic Visby, Färjeleden 3,	621 58	Visby			
Haninge	Lars Engvall	070-661 58 74	Lilla Hundens gata 422	136 64	HANINGE	haninge@flottansman.se
Norrköping	Robert Hillgren	070-836 59 92	Utsätter 9	610 28	VIKBOLANDET	robert.hillgren41@gmail.com
Föreningslokal:	Marinlokalen	070-836 59 92	Lansengatan 38	602 09	NORRKÖPING.	flottansman@telia.com
Norrköping	Kenneth Lundgren	076-166 95 66	Floragatan 9	761 31	NORRTÄLJE	kenneth.lundgren44@gmail.com
Föreningslokal:	FOS-huset		Regementsgatan 22		NORRTÄLJE.	(ej postmottagning)
Nynäshamn	Kjell Johansen	070-641 35 53	Båtsmansvägen 13	149 31	NYNÄSHAMN	kjelljohansen756@gmail.com
Stockholm	Örjan Sterner	070-627 53 97	Oden vägen 19	136 42	HANINGE	orjan.sterner@bredband.net
Kansli	Flottans Män	08-611 10 11	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM.	sthlm@flottansman.se
Södertälje	Thomas Westerberg	073-746 36 69	Ekenbergsgatan 30	152 43	SÖDERTÄLJE	t_westerberg@hotmail.com
Föreningslokal:	Notholmen		Hörningsholm,		MÖRKÖ	(ej postmottagning),
Västerås	Tommy Blomqvist	070-768 61 10	Stadshagsvägen 50	724 65	VÄSTERÅS	bmkb@tele2.se
Föreningslokal:	Flottans Män		Slakterigatan 10	721 32	VÄSTERÅS	vasteras@flottansman.se

Region Syd

Representant i förbundsstyrelsen: Göran Löfgren

Kalmarisund	Stefan Horndahl	070-554 41 80	Värdshusvägen 14	394 77	KALMAR	stefan.horndahl@hotmail.com
Karlskrona	Sewe Lindberg	070-625 60 92	Ronnebyvägen 260	374 30	KARLSHAMN	sewe@sewe.se
Föreningslokal:	Flottans män	0454-163 40	Lärkgatan 2	374 34	KARLSHAMN	
Karlskrona	Göran Löfgren	0704-958 014	Saltö Torg 2 B lgh 1303	371 37	KARLSKRONA	goran.lofgren@tele2.se
Kristianstad	Lars-Ingvar Elofsson	0765-10 04 72	Byastensvägen 10	291 77	GÄRDS KÖPINGE	navyman@tele2.se
Malmö	Hans Carlsson	070-376 73 89	Vendelsfrids gatan 6 A 6 tr	217 64	MALMÖ	malmö@flottansman.se
Trelleborg	Göte Lindberg	070-840 18 44	Kyrkgatan 9 A	371 31	KARLSKRONA	gote.lindberg@outlook.com
Västervik	Åke Revelj	079-341 14 26	Hornsvägen 15 M	593 54	VÄSTERVIK	akerevelj@hotmail.com
Växjö	Sten Svensson	0470-811 74	G:a Teleborgsvägen 12	352 55	VÄXJÖ	leifcarlsson41@hotmail.com

Region Väst

Representant i förbundsstyrelsen: Lars-Erik Uhlegård

Göteborg	Lars-Erik Uhlegård	0723-97 21 86	Broslettsgatan 25	431 31	MÖLNDAL	lars-erik@uhlegard.se
Föreningslokal:	Marinstugan	031-29 07 23	Örlogsvägen 6, Nya Varvet.	426 71	V.FRÖLUNDA	flottansmangoteborg@telia.com
Halmstad	Ulf Ångemo	070-350 09 14	Södra vägen 37	302 90	HALMSTAD	ulf.angemo@hotmail.com
Föreningslokal:	Marinstugan	076-880 70 53	Dragvägen	302 90	HALMSTAD	halmstad@flottansman.se
Jönköping	Måns Suneson	0706-372 106	Bergstigen 3	564 32	BANKERYD	mans.suneson@telia.com
Karlstad-Värmland	Björn Hörgren	070-946 03 25	Utteråsen 315	663 92	HAMMARÖ	bjornhorgren@gmail.com
Lysekil	Ove Eliasson	052-366 00 14	Lyse Gård 100	453 92	LYSEKIL	ove.eliasson@gmail.com
Varberg	Karl Henrik Weddig	070-686 70 71	Knut Porses väg 12	432 44	VARBERG	khweddig@gmail.com
Föreningslokal:	Gamla tullhuset	070-391 04 26	Otto Torelles gata 3	432 44	VARBERG.	
Ängelholm	Lars Linde	072-200 17 01	Lupingatan 9	262 62	ÄNGELHOLM	angelholm@flottansman.se
Föreningslokal:	Flottans Män	0768-49 48 61.	Östergatan 89	262 00	ÄNGELHOLM.	flottansmanangelholm@gmail.com

Vid definitiv eftersändning
återsänds försändelsen till:
FLOTTANS MÄN
Teatergatan 3,
111 48 STOCKHOLM

Trident Juncture

Foto PO Jim Gibson RNR

Foto Alexander Gustavsson/Försvarmakten